

BILAG 1A, 1B OG 1C

INDEX100

TEKNIK OG MILJØ
Aarhus Kommune

APRIL 2021

Befolkning og boliger i Aarhus Kommune

Socioøkonomi, boligtyper og flyttemønstre

PROJEKT: 1044
Dato: 14. april 2021

Udarbejdet til:

Aarhus Kommune

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus

Kontaktperson: Specialkonsulent Lars Hennelund

Udarbejdet af:

Index100 ApS

Inge Lehmanns Gade 10, 6. sal
8000 Aarhus C

Telefon: +45 28 19 99 34
www.index100.dk

Kontaktperson:

Peter Holdt-Olesen
Telefon: +45 28 19 99 34
pho@index100.dk

Indhold

Sammenfatning.....	4
1. Indledning.....	6
2. Aarhus Kommunes befolkningssammensætning.....	7
2.1 Aldersprofil.....	7
2.2 Social befolkningssammensætning	10
3. Den aarhusianske boligmasse og beboersammensætningen i de forskellige boligformer	19
3.1 Boligmassen i Aarhus og på landsplan.....	19
3.2 Beboersammensætningen i den aarhusianske boligmasse	21
4. Flytninger til og fra Aarhus Kommune	34
4.1 Til- og fraflyttere som enkeltpersoner	34
4.2 Til- og fraflytterfamilier	38
4.3 Til- og fraflyttede børnefamilier	45
4.4 Analyse af de to boligområder Gellerup-Toveshøj og Bispehaven	53
Bilag 1 Distriktsfordelte socioøkonomiske indikatorer.....	57

Sammenfatning

Denne kortlægning belyser Aarhus Kommunes sociale befolkningssammensætning, den aarhusianske boligmasse og beboersammensætningen i de forskellige boligformer samt flyttestrømmene ind og ud af kommunen.

Den sociale befolkningssammensætning

Kortlægningen viser blandt andet, at Aarhus har en relativt ung befolkning, som gennemsnitligt set har mange sociale ressourcer sammenlignet med alle borgere i samme aldersgruppe på landsplan. De aarhusianske børn har således en forholdsvis lav gennemsnitlig foranstaltningsrisiko (udtryk for stærk social baggrund), mens de voksne har en relativt høj alderskorrigeret gennemsnitsindkomst og et relativt højt alderskorrigeret uddannelsesniveau. Dette positive billede nuanceres af, at Aarhus Kommune har forholdsvis mange modtagere af offentlige forsørgelsesydelse.

Hvad angår social spredning, falder det særligt i øjnene, at Aarhus sammenlignet med landsplan har en relativt lille befolkningsgruppe med middel social baggrund og en relativt stor gruppe med mange sociale ressourcer. Endelig er gruppen med få sociale ressourcer en smule mindre end på landsplan.

Rent geografisk er kommunen kendetegnet ved en stor variation i den sociale befolkningssammensætning. En række distrikter langs kysten nord og syd for centrum er kendetegnet ved mange borgere med stærk social baggrund, mens der omvendt bor mange borgere med en forholdsvis svag social baggrund i en række distrikter langs Ringvejen. Midtergruppen med middel social baggrund fylder mest i en række oplandsdistrikter i den vestlige del af kommunen.

Den aarhusianske boligmasse og beboersammensætningen i forskellige boligformer

Sammenlignet med boligmassen på landsplan er der relativt mange etageboliger i Aarhus og relativt få parcelhuse. Tilsvarende er der relativt mange private og almene lejeboliger og relativt få ejerboliger. Hvad angår boligstørrelsen, fylder boliger under 75 kvadratmeter meget i den aarhusianske boligmasse, mens boliger over 125 kvadratmeter fylder forholdsvis lidt. Endelig er en relativt stor andel af de aarhusianske boliger opført inden for de seneste 20 år. Særligt siden 2010 er der opført mange nye boliger i Aarhus sammenlignet med landsplan.

Når der fokuseres på de 13 mest udbredte boligformer i Aarhus, fremgår tydelige forskelle i beboersammensætningen for de enkelte boligformer. Der bor fx mange børnefamilier i mellemstore rækkehuse (75-125 kvm) uanset ejerform, samt i store privatejede parcelhuse og store ejerlejligheder (over 125 kvm). Der bor derimod få børn i etageboliger, med de mellemstore almene etageboliger som den eneste væsentlige undtagelse.

Hvad angår beboernes sociale baggrund, varierer denne særligt mellem boliger med forskelligt ejerforhold. Borgerne, der ejer deres egen bolig, har ikke overraskende flest sociale ressourcer, mens beboerne i de almene boliger har færrest. Beboerne i de private lejeboliger udgør en midtergruppe, som dog generelt ligger tættere på beboerne i ejerboliger end på beboerne i de almene boliger. Udover ejerforholdet ser også boligstørrelsen ud til at have betydning for den sociale beboersammensætning. Fx har børnene i de små almene boliger (under 75 kvm) en væsentlig større gennemsnitlig foranstaltningsrisiko end børnene i de mellemstore almene boliger, ligesom en større andel af de voksne i de små almene boliger modtager offentlige forsørgelsesydelse end i de mellemstore boliger.

Beboersammensætningen i de boliger, som er opført i Aarhus siden år 2000, skiller sig ud fra den øvrige boligmasse ved en relativt høj børneandel og ved beboere med relativt mange sociale ressourcer. Den høje børneandel gælder særligt for de mellemstore og store række- og parcelhuse og særligt for boliger opført siden 2010. Den større andel ressourcerstærke beboere i de nye boliger gælder også isoleret set for de almene boliger. Beboerne i de nye almene boliger har dog fortsat færre sociale ressourcer end den aarhusianske befolkning som helhed.

Rent geografisk er der stor forskel på udbredelsen af de forskellige boligformer. Distrikterne i midtbyen har private lejeboliger som den dominerende ejerform, mens almene boliger dominerer i flertallet af distrikterne langs Ringvejen. I de resterende distrikter er privatejede boliger den dominerende ejerform.

Flyttestrømmene ind og ud af Aarhus

Fra udgangen af 2017 til udgangen af 2019 flyttede 30.768 borgere til Aarhus, mens 27.389 borgere flyttede fra kommunen. Både blandt til- og fraflytterne udgjorde 18-29-årige borgere end stor andel, men andelen var særligt høj blandt tilflytterne. Blandt de 18-66-årige tilflyttere var hele 78 pct. således mellem 18 og 29 år gamle. Det hænger naturligt sammen med, at Aarhus er en uddannelsesby, der hvert år tiltrækker mange unge studerende.

Rent geografisk kom et flertal af tilflytterne fra en kommune uden for Business Region Aarhus, mens fraflytterne i nogenlunde lige omfang flyttede til en kommune i Business Region Aarhus og til resten af landet. Tilflytterne rejste altså relativt ofte langt for at bosætte sig i Aarhus, mens fraflytterne i større omfang flyttede lokalt.

Det var særligt forholdsvis unge familier, som flyttede til og fra Aarhus i den analyserede periode. Når der alene fokuseres på familier uden voksne studerende og med en gennemsnitsalder mellem 18 og 66 år, var gennemsnitsalderen for de voksne i tilflytterfamilierne således 31,0 år, mens den var 33,4 år i fraflytterfamilierne. Disse tal skal holdes op mod en gennemsnitsalder på 41,8 år for alle aarhusianske familier inden for den valgte afgrænsning.

Hvad angår familieindkomst, var både til- og fraflytterfamilierne relativt ressourcestærke sammenlignet med gennemsnittet for alle familier i Aarhus. Billedet er dog lidt forskelligt for familier med og uden børn. Til- og fraflytterfamilier uden børn havde gennemsnitligt set en noget højere familieindkomst end Aarhus-gennemsnittet for familier uden børn, når der korrigeres for familiernes alderssammensætning. Derimod havde de til- og fraflyttede børnefamilier gennemsnitligt set alderskorrigerede familieindkomster på niveau med børnefamilierne generelt i Aarhus Kommune. Det gælder, uanset om fokus er på par eller enlige med børn.

Kortlægningen af flyttestrømmene ind og ud af Aarhus Kommune har især fokus på børnefamilierne, der udgør en særligt interessant målgruppe for Aarhus Kommunes boligpolitik. Børnefamilierne er således typisk mindre mobile på tværs af landsdele, og deres flyttebeslutninger udløses relativt ofte af uopfyldte boligbehov.

Børnefamilier udgjorde en væsentlig større andel af Aarhus Kommunes fraflytterfamilier end af tilflytterfamilierne. Blandt fraflytterfamilierne udgjorde børnefamilier således 22 pct., hvorimod de kun udgjorde 7 pct. af tilflytterfamilierne. Pr. 31. december 2019 var 22 pct. af alle familier i Aarhus Kommune børnefamilier. Samlet set flyttede væsentligt flere børnefamilier fra end til Aarhus Kommune. Blandt de fraflyttede børnefamilier flyttede mere end to tredjedele til en anden kommune i Business Region Aarhus.

Hvad angår boligvalg, så skete der blandt de tilflyttede børnefamilier en lille nettoflytning fra parcelhuse og ejerlejligheder til andre boligformer. Blandt de fraflyttede børnefamilier skete der en markant nettoflytning fra privat udlejede og almene etageboliger til privatejede parcelhuse. Mens blot 10 pct. af disse familier boede i et privatejet parcelhus før flytningen ud af Aarhus, så gjorde 60 pct. det efter flytningen. Samtidig flyttede par med børn gennemsnitligt set ind i en bolig, som var godt 60 kvm. større end den bolig, de flyttede fra. Også de enlige fraflyttere med børn og fraflytterfamilierne uden børn flyttede gennemsnitligt set til et større beboelsesareal, men den gennemsnitlige arealforskel var væsentligt mindre for disse familietyper end for par med børn.

Når man sammenligner de børnefamilier, som flyttede ind og ud af de private og almene lejeboliger i Aarhus Kommune, så var de fraflyttede familier generelt kendetegnet ved flere sociale ressourcer end de familier, der så at sige tog deres sted i de to boligformer. Det kom til udtryk ved en højere alderskorrigeret familieindkomst blandt de fraflyttede børnefamilier og ved en lavere gennemsnitlig foranstaltningsrisiko blandt børnene i disse familier. De fraflyttede børnefamilier havde ikke bare flere sociale ressourcer end tilflytterfamilierne, men også end gennemsnittet for alle aarhusianske børnefamilier i private og almene lejeboliger.

For ejerboliger viser kortlægningen, at både de til- og fraflyttede børnefamilier havde en social baggrund, som lå tæt på gennemsnittet for alle aarhusianske børnefamilier i ejerboliger.

1. Indledning

Denne rapport sammenfatter Index100s analysebidrag til Aarhus Kommunes boligpolitiske redegørelse, som blev besluttet i forbindelse med budgetvedtagelsen for 2021. Bidraget består i følgende tre delanalyser:

1. En analyse af befolkningens sociale sammensætning i hvert af kommunens 45 skoledistrikter.
2. En analyse af, hvad der karakteriserer beboerne i de forskellige boligtyper i Aarhus Kommune.
3. En analyse af, hvad der karakteriserer Aarhus Kommunes til- og fraflyttere.

I rapportens afsnit 2 ser vi på borgerne som enkeltindivider og undersøger deres gennemsnitlige socio-økonomi. Vi sammenligner de aarhusianske borgere med landsplan, og vi ser på, hvordan deres alderssammensætning og sociale baggrund varierer mellem forskellige dele af kommunen. Til dette formål anvender vi kommunens skoledistrikter til en geografisk opdeling af de aarhusianske borgere.

Afsnit 3 i rapporten kortlægger den aarhusianske boligmasse og beboersammensætningen i de forskellige boligformer. Også i denne del ser vi nærmere på forskelle mellem kommunens geografiske områder.

Endelig kortlægger rapportens afsnit 4, hvilken type borgere der flytter til og fra Aarhus Kommune. Her skifter vi undervejs fokus fra enkeltindivider til familier, med et særligt fokus på til- eller fraflyttede børnefamilier. Vi undersøger til- og fraflytterfamiliernes fordeling på aldersgrupper og familietyper samt deres sociale baggrund. Endelig kortlægger vi familiernes bevægelser mellem forskellige boligformer ind og ud af kommunen.

Rapportens analyser er foretaget via Danmarks Statistiks forskerordning, hvor Index100 har tilladelse til at behandle individdata i anonymiseret form.

2. Aarhus Kommunes befolknings sammensætning

Beskrivelsen af befolknings sammensætningen i Aarhus Kommune fokuserer på de 349.983 borgere, som havde bopælsadresse i kommunen pr. 31. december 2019. Vi starter med at afdække, hvordan Aarhus-borgernes aldersprofil adskiller sig fra aldersprofilen på landsplan. Herefter dykker vi ned i en mere detaljeret kortlægning af den sociale befolknings sammensætning.

2.1 Aldersprofil

2.1.1 Aarhus i forhold til landsplan

Tabel 2.1 nedenfor viser, hvordan borgerne i Aarhus Kommune og på landsplan fordeler sig på seks aldersintervaller. Som det fremgår, har Aarhus Kommune relativt mange borgere i alderen 18-39 år og relativt få borgere i de øvrige aldersgrupper. Den mest markante afvigelse fra landsplan er en meget stor andel borgere i alderen 18-29 år. Som følge af denne aldersfordeling har borgerne i Aarhus en gennemsnitsalder (37,2 år), der ligger noget under gennemsnitsalderen på landsplan (41,3 år).

Tabel 2.1 Befolkningens aldersfordeling i Aarhus Kommune og på landsplan

	Aarhus Kommune	Hele landet
0-17 år	18,3%	19,9%
18-29 år	27,3%	15,9%
30-39 år	13,2%	11,8%
40-49 år	10,9%	13,0%
50-66 år	17,5%	21,9%
67+ år	12,9%	17,6%
Borgere i alt	349.983	5.822.763

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december 2019.

Den relativt store andel 18-29-årige hænger naturligt sammen med, at Aarhus er en uddannelsesby. Som det fremgår af Tabel 2.2, udgør studerende således hele 20,7% af kommunens befolkning i alderen 18-66 år, men kun 10,6% af den samme aldersgruppe på landsplan.

Tabel 2.2 Andel studerende blandt 18-66-årige i Aarhus Kommune og på landsplan

	Aarhus Kommune	Hele landet
Andel studerende	20,7%	10,6%

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december 2019.

2.1.2 De enkelte distrikter

Der er relativt stor forskel på alders sammensætningen i Aarhus Kommunes 45 distrikter. Tabel 2.3 viser, hvilke distrikter der har de højeste og laveste befolknings andele for hver af de seks aldersgrupper. Som det fremgår, skiller distriktet Samsøgade sig ud med særligt mange borgere i alderen 18-29 år og meget få borgere i alderen 0-17 år hhv. 50+ år. Distriktet Elev har den største børneandel, mens Holme og Skæring ligger i top, hvad angår ældre borgere. Den laveste gennemsnitsalder på 31,6 år findes i distriktet Samsøgade, mens Holme har den højeste gennemsnitsalder på 45,3 år.

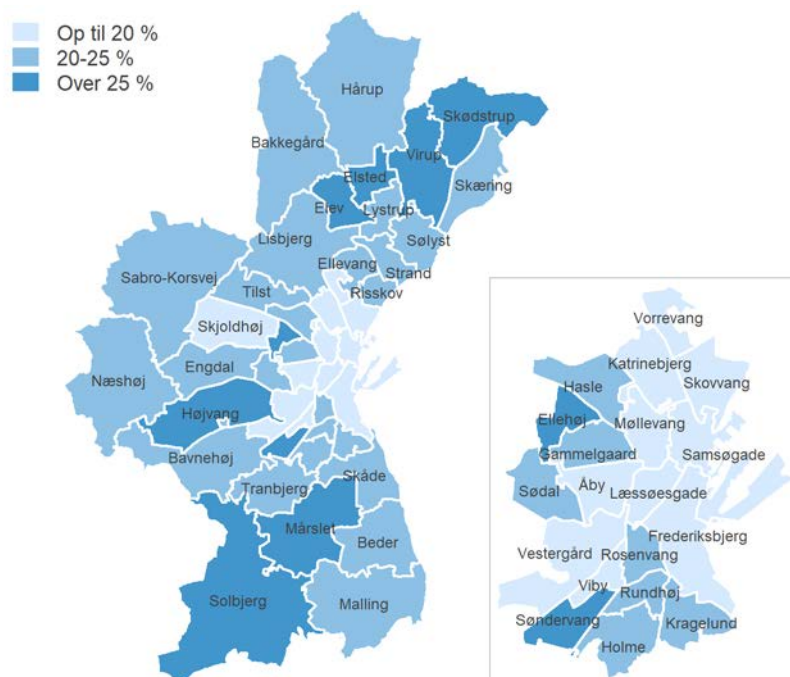
Tabel 2.3 Distrikter med den højeste og laveste andel borgere i de enkelte aldersgrupper

	Distrikt med laveste andel	Distrikt med højeste andel
Andel 0-17-årige	Samsøgade (7,4%)	Elev (32,7%)
Andel 18-29-årige	Skæring (7,2%)	Samsøgade (57,0%)
Andel 30-39-årige	Skæring (9,0%)	Elev (19,8%)
40-49-årige	Læssøesgade (6,1%)	Skødstrup (16,5%)
50-66-årige	Samsøgade (10,3%)	Holme (25,1%)
67+-år	Samsøgade (5,4%)	Skæring (24,6%)
Gennemsnitsalder	Samsøgade (31,6 år)	Holme (45,3 år)

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december 2019.

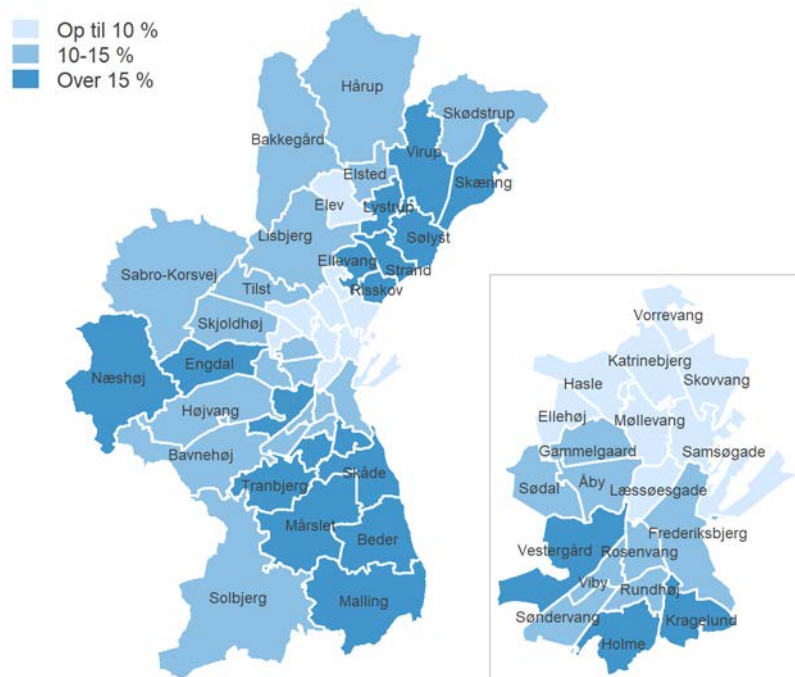
De to figurer nedenfor viser, hvordan andelen af 0-17-årige og 67+-årige varierer geografisk i kommunen. Det fremgår, at der generelt bor relativt få børn og ældre i den centrale del af Aarhus. Koncentrationen af borgere i pensionsalderen er derimod relativt stor i de kystnære distrikter nord og syd for centrum samt i distrikterne Engdal og Næshøj mod vest. Børneandelen er blandt andet høj i et sammenhængende område mod syd (Mårslet/Solbjerg) og et sammenhængende område mod nord (Elev, Elsted, Virup, Skødstrup).

Figur 2.1 Andel 0-17-årige i Aarhus Kommunes distrikter

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december 2019.

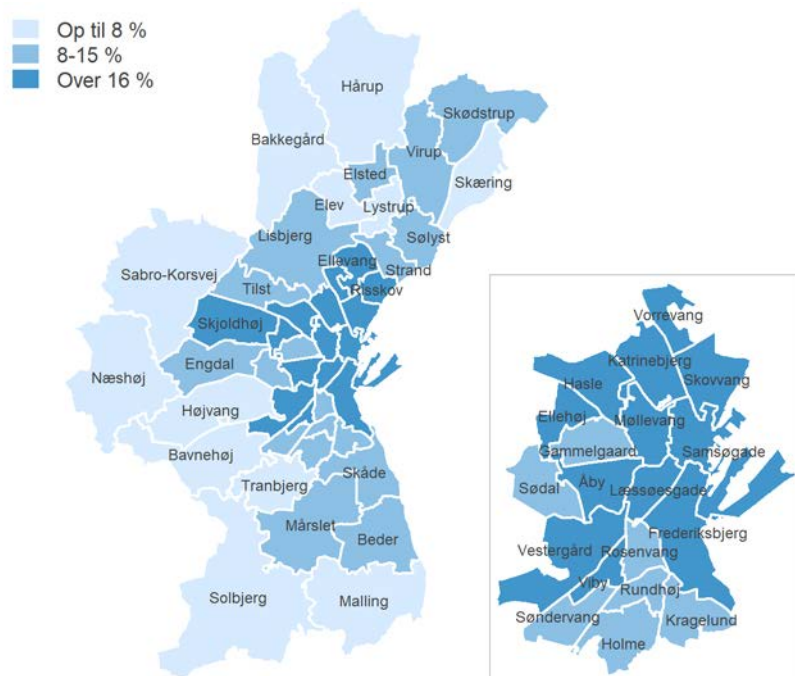
Figur 2.2 Andel 67+-årige i Aarhus Kommunes distrikter

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december 2019.

Også hvad angår fordelingen af studerende, er der store forskelle mellem distrikterne. Af kortet nedenfor fremgår, at de studerende primært bosætter sig tæt på centrum. Distriktet Samsøgade har den højeste andel studerende på 37,6%, mens distriktet Solbjerg har den laveste andel på 5,3%.

Figur 2.3 Andel studerende blandt 18-66-årige i Aarhus Kommunes distrikter

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december 2019.

2.2 Social befolkningssammensætning

2.2.1 Fokus i kortlægningen

I den følgende kortlægning af den sociale befolkningssammensætning i Aarhus Kommune er fokus alene på borgere i alderen 0-66 år. Der gennemføres særskilte kortlægninger for hhv. børn og unge i alderen 0-17 år og voksne i alderen 18-66 år. Kortlægningen for de 18-66-årige omhandler alene personer, der *ikke* er i gang med en uddannelse. Udeladelsen af de studerende har til formål at sikre en mere retvisende sammenligning mellem distrikter af de voksne borgeres disponible indkomst, deres uddannelsesniveau og deres forbrug af offentlige forsørgelsesydelse.

Kortlægningen af den sociale profil for de 0-17-årige borgere har fokus på børnenes statistiske risiko for at modtage mindst én social foranstaltning i løbet af 2019, hvis de alle mødes af en landsgennemsnitlig visitationspraksis. Denne risiko beregnes med udgangspunkt i statistiske analyser, som trækker på detaljerede individoplysninger om børnene og deres forældre. Metoden til beregning af børnenes foranstaltningsrisiko er nærmere beskrevet i Boks 2.1.

Boks 2.1 Børnenes foranstaltningsrisiko

Hvis en kommune vurderer, at et barn eller en ung har brug for særlig støtte, kan kommunen vælge at iværksætte foranstaltninger, der skal sikre barnets udvikling og trivsel. Sådanne foranstaltninger omtales normalt som sociale foranstaltninger. Den mest indgribende type sociale foranstaltninger er anbringelser uden for eget hjem, enten på en institution eller i en plejefamilie. Mindre indgribende sociale foranstaltninger, hvor barnet bliver boende hos sin familie, omtales samlet som forebyggende foranstaltninger.

Index100 har med udgangspunkt i individoplysninger om alle danske 0-17-årige og deres forældre udarbejdet en statistisk model, der beregner børnenes individuelle sandsynlighed (eller risiko) for at modtage mindst én social foranstaltning i løbet af 2019. Fokus er i den forbindelse både på anbringelser og individrettede forebyggende foranstaltninger. Modellen trækker på i alt 56 forskellige oplysninger om børnene og deres forældres socioøkonomiske, demografiske og sundhedsmæssige baggrundsforhold.

Ud fra modellen og de individuelle sandsynligheder kan vi med relativt stor præcision forudsige, hvilke børn der rent faktisk modtog en social foranstaltning i løbet af 2019. Den beregnede foranstaltningsrisiko for hvert barn har desuden den fordel i forhold til den faktiske visitation, at den ikke afhænger af den lokale visitationspraksis og derfor kan sammenlignes både på tværs af kommuner og på tværs af distrikter i en kommune. For alle børn afspejler den beregnede foranstaltningsrisiko således børnenes sandsynlighed for at modtage en social foranstaltning, hvis de alle mødes af en landsgennemsnitlig visitationspraksis.

Den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for børnene i Aarhus Kommunes distrikter bruges i kortlægningen til at sammenfatte distrikternes sociale børneprofil i ét enkelt mål, der trækker på en bred vifte af relevante oplysninger om børnenes sociale baggrund.

De statistiske analyser viser, at børns risiko for at modtage en social foranstaltning blandt andet stiger med alderen. Da foranstaltningsrisikoen i denne analyse anvendes som en generel social indikator frem for en præcis forudsigelse af antallet af visiterede børn i hvert distrikt, har vi valgt at neutralisere effekten af børnenes alder i beregningen af de individuelle foranstaltningsrisikoelementer. Herved sikres, at alle årgange har samme gennemsnitlige foranstaltningsrisiko, og at eventuelle forskelle mellem distrikter ikke er drevet af, at distrikternes børn har forskellig gennemsnitsalder.

Hvad angår borgere i alderen 18-66 år, kortlægger vi den sociale befolkningssammensætning ved hjælp af tre klassiske sociale indikatorer, som ofte anvendes i analyser af social befolkningssammensætning, og som desuden (i forskellige udformninger) indgår som udgiftsbehovskriterier i det kommunale udlig-ningsssystem. Det drejer sig om følgende tre indikatorer:

1. Uddannelseslængde
2. Disponibel indkomst
3. Modtagelse af offentlige forsørgelsesydelse

Boks 2.2 beskriver, hvordan vi konkret har opgjort de tre indikatorer.

Boks 2.2 Opgørelse af indikatorer for de 18-66-åriges socioøkonomi

Uddannelseslængden opgøres med udgangspunkt i borgernes højeste fuldførte uddannelse. Variablen måler den normerede uddannelseslængde i antal år. Fx vil en færdiguddannet arkitekt (cand.arch.) have en uddannelseslængde på 18 år, uanset om uddannelsen er gennemført på normeret tid eller ej. De 18 år fremkommer som summen af:

- 10 år i grundskolen (der ses bort fra evt. 10. klasse)
- 3 år i gymnasiet
- 3+2 år på arkitektskolen

Den disponible indkomst er det beløb, en person har til boligudgifter, forbrug eller opsparing, når skatter og renter er betalt. Der tages udgangspunkt i al indkomst fra løn, overskud af egen virksomhed, pensioner og andre overførsler, renteindtægter og udbytter fra værdipapirer mv. Hertil lægges en beregnet lejeværdi af egen bolig for at sikre bedre sammenlignelighed mellem boligejere og lejere. Efterfølgende fratrækkes skatter, renteudgifter, betalte underholdsbidrag mv.

Den disponible indkomst er opgjort for 2019 og omregnet til 2020-niveau med forbrugerprisindekset.

Borgere på offentlig forsørgelse opgøres som borgere, der i 2019 havde en eller flere af følgende forsørgelsesyndelser som deres væsentligste indkomstkilde:

- Dagpenge
- Kontanthjælp, løntilskud til fleksjob mv.
- Sygedagpenge mv.
- Førtidspension

Borgere på efterløn medregnes ikke som modtagere af en offentlig forsørgelsesydelse i denne analyse.

Størrelsen af den disponible indkomst kan være svær at forholde sig til, da den opgøres efter skat, renter og eventuelle underholdsbidrag og derudover medregner andre indkomster end lønindkomst, fx udbytter fra værdipapirer og lejeværdi af egen bolig. Med henblik på at lette tolkningen af variabelen har vi opgjort nedenstående gennemsnitlige disponible indkomster for forskellige erhvervs- og uddannelsesgrupper. Vi har også opgjort gruppernes gennemsnitlige uddannelseslængde. For alle grupper på nær modtagere af offentlig forsørgelse er der tale om gennemsnitlige disponible indkomster for personer, som har været i beskæftigelse i størstedelen af 2019.

Tabel 2.4 Gennemsnitlig disponibel indkomst og uddannelseslængde for udvalgte grupper

	Gennemsnitlig disponibel indkomst (kr.)	Gennemsnitlig uddannelseslængde (år)
Modtager af offentlig forsørgelse	170.073	12,4
Grundskole eller gymnasium (STX) som højeste fuldførte uddannelse	240.983	11,1
Social- og sundhedsassistent på hospital eller i sundheds-/ældreplejen	264.170	13,8
Pædagog i folkeskole eller dagtilbud	268.552	16,5
Murer eller tømrer ansat i byggebranchen	289.352	14,4
Sygeplejerske på hospital eller i sundheds-/ældreplejen	309.170	16,5
Lærer i folkeskolen	324.453	17,0
Politibetjent	332.739	16,0
Lang videregående uddannelse (eller mere) som højeste fuldførte uddannelse	424.304	18,3

Note: Tallene er opgjort for 2019. Den disponible indkomst er angivet i 2020-niveau.

2.2.2 Aarhus i forhold til landsplan

Tabel 2.5 viser den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for alle aarhusianske børn i alderen 0-17 år sammenholdt med den tilsvarende foranstaltningsrisiko for alle børn i hele landet. Det fremgår, at de

aarhusianske børn pr. 31/12-2019 havde en gennemsnitlig foranstaltningsrisiko, som var 0,2 procentpoint lavere end på landsplan.

Den relativt lave foranstaltningsrisiko afspejler relativt gunstige socioøkonomiske baggrundsforhold blandt børnene i kommunen, gennemsnitligt set.

Tabel 2.5 Foranstaltningsrisiko for 0-17-årige i Aarhus og på landsplan

	Aarhus Kommune	Hele landet
Gennemsnitlig foranstaltningsrisiko 0-17 år	1,95%	2,15%

Note: Tallene er opgjort for 0-17-årige d. 31. december 2019.

De tre valgte socioøkonomiske indikatorer for den voksne befolkning peger i lidt forskellige retninger for Aarhus Kommune. På den ene side er den aarhusianske befolkning gennemsnitligt set bedre uddannet end befolkningen i hele landet, men på den anden side er en relativt stor andel af befolkningen på offentlig forsørgelse. Endelig ligger den disponible indkomst lidt over eller lidt under landsplan afhængigt af, om fokus er på gennemsnitsindkomsten eller medianindkomsten.

Medianindkomsten er den midterste indkomst, når alle disponible indkomster for 18-66-årige ikke-studerende ordnes efter størrelse. At gennemsnitsindkomsten generelt er højere end medianindkomsten skyldes, at de disponible indkomster er skævt fordelt, med relativt få meget høje indkomster og relativt mange indkomster i den lave ende. Denne skæve fordeling er lidt mere udtalt i Aarhus end på landsplan.

Tabel 2.6 Gennemsnit og medianværdi for de tre socioøkonomiske indikatorer i Aarhus Kommune og på landsplan

	Aarhus Kommune	Hele landet
Gennemsnitlig uddannelseslængde	14,8 år	14,2 år
Gennemsnitlig disponibel indkomst	281.753 kr.	280.001 kr.
Medianværdi for disponibel indkomst	248.818 kr.	251.234 kr.
Andel på offentlig forsørgelse	17,0%	15,1%

Note: Tabellens tal vedrører 18-66-årige, der ikke er i gang med en uddannelse. Tallene er opgjort pr. 31. december 2019.

Både uddannelseslængden og den disponible indkomst har en naturlig sammenhæng med borgernes alder. De helt unge voksne har således kortere uddannelse og lavere disponibel indkomst end ældre borgere, uden at dette kan siges at indikere større sociale udfordringer blandt yngre årgange end blandt ældre. For uddannelse gælder endvidere, at borgere mellem 50 og 66 år typisk har færre års uddannelse end gennemsnittet for hele den voksne befolkning.

Problemstillingen er relevant i forhold til beskrivelsen af den sociale profil for borgerne i Aarhus Kommune, fordi kommunens aldersprofil som beskrevet afviger noget fra aldersprofilen på landsplan. Vi har derfor beregnet alderskorrigerede værdier for såvel uddannelseslængden som den disponible indkomst med henblik på at tegne et retvisende billede af de voksne Aarhus-borgeres sociale profil. Boks 2.3 forklarer, hvordan alderskorrektionen er foretaget.

Boks 2.3 Alderskorrektion af disponibel indkomst og uddannelseslængde

Med alderskorrektionen justeres de personlige indkomst- og uddannelsesværdier op eller ned, så de landsgennemsnitlige værdier for alle aldersgrupper (femårsintervaller) svarer præcis til gennemsnitsværdien på tværs af alle 18-66-årige, der ikke er under uddannelse. Dvs. til den gennemsnitsværdi, som fremgår af Tabel 2.6.

At vi alderskorrigerer den disponible indkomst og uddannelseslængden vil reelt blot sige, at vi sammenligner indkomster og uddannelseslængder for personer på samme alderstrin.

Tabel 2.7 viser de alderskorrigerede værdier for Aarhus og hele landet. Matematikken i alderskorrektionen sikrer, at værdierne for hele landet automatisk svarer til de ukorrigerede værdier i Tabel 2.6. Hvad angår uddannelsesvariablen, flytter alderskorrektionen heller ikke den gennemsnitlige værdi for Aarhus Kommune. Det skyldes modsatrettede effekter for forskellige aldersgrupper. For indkomstvariablen gælder derimod, at den alderskorrigerede værdi for Aarhus Kommune er højere end den ukorrigerede værdi. Det skyldes, at Aarhus har relativt mange voksne borgere i aldersgrupper med lav gennemsnitsindkomst på landsplan. Det gælder særligt gruppen af 18-29-årige, som i Aarhus udgør 25,2% af alle 18-66-årige, der ikke er under uddannelse, mod kun 17,5% på landsplan.

Den alderskorrigerede gennemsnitsindkomst i Aarhus ligger dermed højere over landsgennemsnittet end den ukorrigerede disponible indkomst. Aarhus-borgere, der ikke er under uddannelse, har med andre ord en relativt høj disponibel indkomst i forhold til borgere i samme aldersgruppe på landsplan. Den alderskorrigerede medianindkomst i Aarhus er også højere end den tilsvarende værdi på landsplan, dog i lidt mindre grad.

Tabel 2.7 Alderskorrigerede gennemsnit samt medianværdi for uddannelseslængde og disponibel indkomst i Aarhus Kommune og på landsplan

	Aarhus Kommune	Hele landet
Gennemsnitlig uddannelseslængde (alderskorrigeret)	14,8 år	14,2 år
Gennemsnitlig disponibel indkomst (alderskorrigeret)	291.846 kr.	280.001 kr.
Medianværdi for disponibel indkomst (alderskorrigeret)	260.752 kr.	251.234 kr.

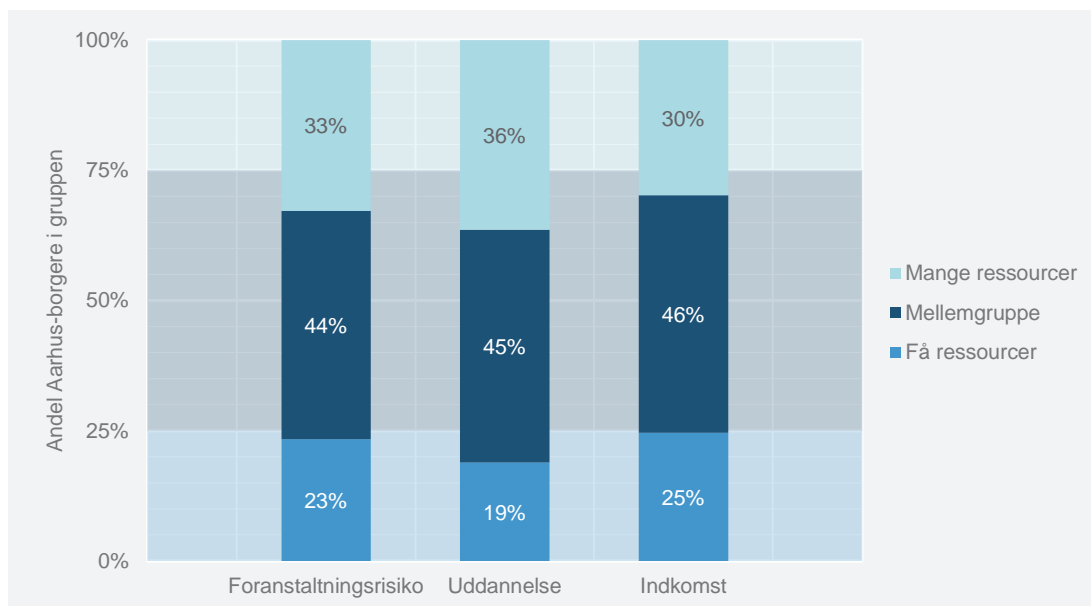
Note: Tallene er opgjort pr. 31. december 2019.

Med henblik på at belyse spredningen i den sociale befolkningssammensætning har vi på tre af analysens sociale indikatorer inddelt borgerne i tre grupper ud fra omfanget af sociale ressourcer. Det drejer sig om foranstaltningsrisikoen for 0-17-årige og den alderskorrigerede gennemsnitsindkomst samt alderskorrigerede uddannelseslængde for 18-66-årige, der ikke er under uddannelse. For alle tre indikatorer har vi inddelt målgruppen på landsplan i tre grupper ud fra værdierne på den pågældende indikator. De 25 pct. på landsplan, som har færrest ressourcer ifølge den enkelte indikator, omtales i det følgende som "borgere med få sociale ressourcer", mens de 25 pct. med flest ressourcer omtales som "borgere med mange sociale ressourcer". De resterende 50 pct. omtales som "borgere i mellemgruppen". Denne inddeling har alene til formål at tydeliggøre spredningen i den sociale befolkningssammensætning. Man kan naturligvis godt have mange ressourcer på andre parametre, selv om man eksempelvis har lav uddannelse og lav indkomst.

Det fremgår af Figur 2.4 nedenfor, at borgere med mange sociale ressourcer udgør en relativt stor del af befolkningen i Aarhus. Gruppen udgør således mellem 30 og 36 pct. af befolkningen i Aarhus, afhængigt af, hvilken indikator der fokuseres på. Den tilsvarende andel på landsplan er som beskrevet 25 pct. Omvendt fylder den socioøkonomiske mellemgruppe relativt lidt i Aarhus – mellem 44 pct. og 46 pct. mod 50 pct. på landsplan. Endelig udgør gruppen af borgere med få sociale ressourcer også en lidt lavere andel af befolkningen, hvad angår børnenes foranstaltningsrisiko og de voksnes alderskorrigerede uddannelsesniveau. Hvad angår den alderskorrigerede disponible indkomst udgør lavindkomstgruppen samme andel af befolkningen som på landsplan.

Hvad angår borgere med få sociale ressourcer, skal det desuden erindres, at Aarhus har relativt mange borgere på offentlig forsørgelse (17,0% mod 15,1% på landsplan). Den store andel på offentlig forsørgelse skyldes særligt, at Aarhus har mange borgere på dagpenge. De mange modtagere af dagpenge er ikke overraskende i en uddannelsesby som Aarhus, hvor der naturligt vil være relativt mange ledige dimittender.

Figur 2.4 Aarhusianernes fordeling på ressourcegrupper for foranstaltningsrisiko samt alderskorrigeret uddannelse og alderskorrigeret disponibel indkomst

Note: Størrelsen af de tre grupper på landsplan er vist med diagrammets baggrundsfarve. Tallene er opgjort pr. 31. december 2019. Grænseværdierne for lav og høj indkomst er hhv. 182.233 kr. og 336.647 kr. Grænseværdierne for kort og lang uddannelse er hhv. 12,6 år og 16,1 år. Endelig er grænseværdierne for lav og høj foranstaltningsrisiko hhv. 0,26 pct. og 1,49 pct. Midtergruppen udgøres af de borgere, som ligger mellem de nævnte grænseværdier.

2.2.3 De enkelte distrikter

Ligesom med alderssammensætningen er der store forskelle i distrikternes sociale befolkningssammensætning. Tabel 2.8 viser, hvilke distrikter der har de højeste og laveste værdier på de enkelte sociale indikatorer. Som det fremgår, udgør distrikterne for Skåde og Ellehøj de to yderpunkter på alle fire indikatorer. De sociale forskelle mellem de to distrikter er markante.

Tabel 2.8 Distrikter med stærkeste og svageste socioøkonomi på de enkelte indikatorer

	Distrikt med stærkeste socioøkonomi	Distrikt med svageste socioøkonomi
Gennemsnitlig foranstaltningsrisiko	Skåde (0,71%)	Ellehøj (5,47%)
Gennemsnitlig uddannelseslængde	Skåde (16,1 år)	Ellehøj (12,0 år)
Gennemsnitlig disponibel indkomst	Skåde (461.373 kr.)	Ellehøj (183.499 kr.)
Andel på offentlig forsørgelse	Skåde (7,6%)	Ellehøj (49,0%)

Note: Foranstaltningsrisikoen er opgjort for børn i alderen 0-17 år. De øvrige tre indikatorer er opgjort for 18-66-årige, som ikke er under uddannelse. Tallene for foranstaltningsrisiko, uddannelseslængde og disponibel indkomst er opgjort på baggrund af alderskorrigerede værdier. Alle tabellens tal er opgjort pr. 31. december 2019.

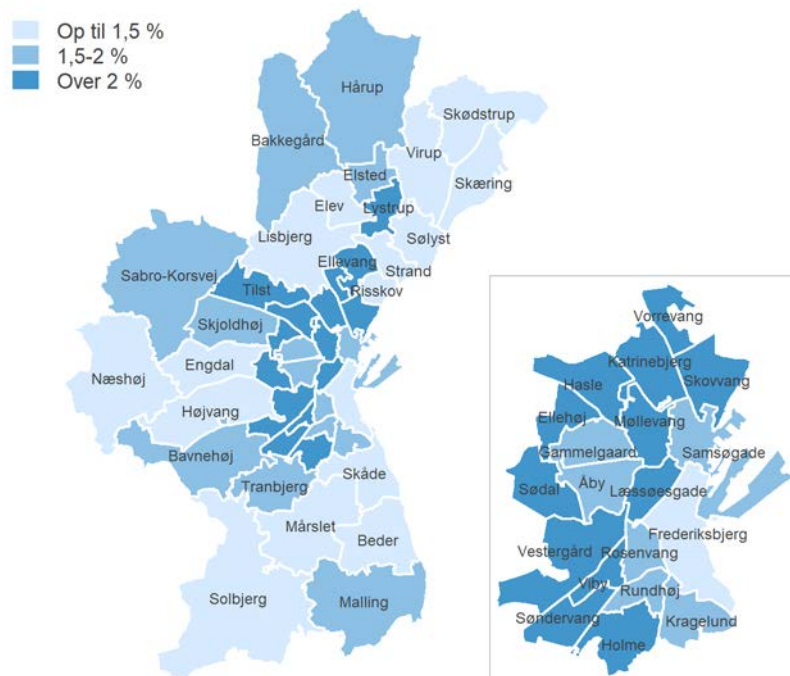
De to distrikter udgør også yderpunkterne, hvis der i stedet for gennemsnitsindkomsten fokuseres på medianindkomsten. Forskellen mellem distrikterne indsnævres dog med brug af medianindkomsten, da gennemsnitsindkomsten i Skåde løftes væsentligt af nogle få meget høje indtægter. De alderskorrigerede medianindkomster i de to distrikter er hhv. 337.487 kr. og 161.367 kr.

Figur 2.5-Figur 2.8 nedenfor illustrerer variationen i distrikternes gennemsnitsværdier på de fire indikatorer for socioøkonomi. På alle fire distriktskort angiver den lyseste blå farve en relativt stærk gennemsnitlig socioøkonomi, mens den mørkeste blå indikerer en relativt svag socioøkonomi. De præcise værdier for hvert enkelt distrikt findes i Bilag 1 til denne rapport.

Der er visse forskelle fra kort til kort, men alle fire kort tegner et billede af en række socialt udfordrede distrikter på begge sider af Ringvejen. Kortene tegner ligeledes et ret entydigt billede af en række socioøkonomisk stærke distrikter langs kysten fra nord til syd samt på begge sider af Brabrand-søen og Årslev Engso.

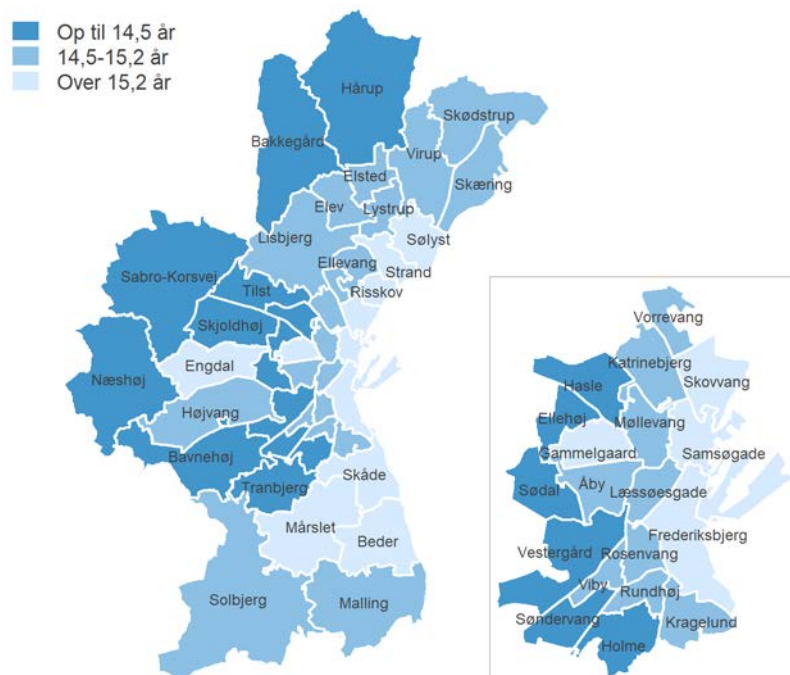
Kommunens vestlige oplandsdistrikter har typisk en mere blandet social profil. Disse distrikter er generelt kendetegnet ved lav til middel foranstaltningsrisiko samt lav til middel andel borgere på offentlig forsørgelse. Begge dele indikationer på middel til stærk socioøkonomi. På den anden side er de vestlige distrikter også generelt kendetegnet ved lav til middel disponibel indkomst og lav til middel uddannelseslængde. Begge dele indikationer på svag til middel socioøkonomi.

Figur 2.5 Gennemsnitlig foranstaltningsrisiko for 0-17-årige i Aarhus Kommunes distrikter

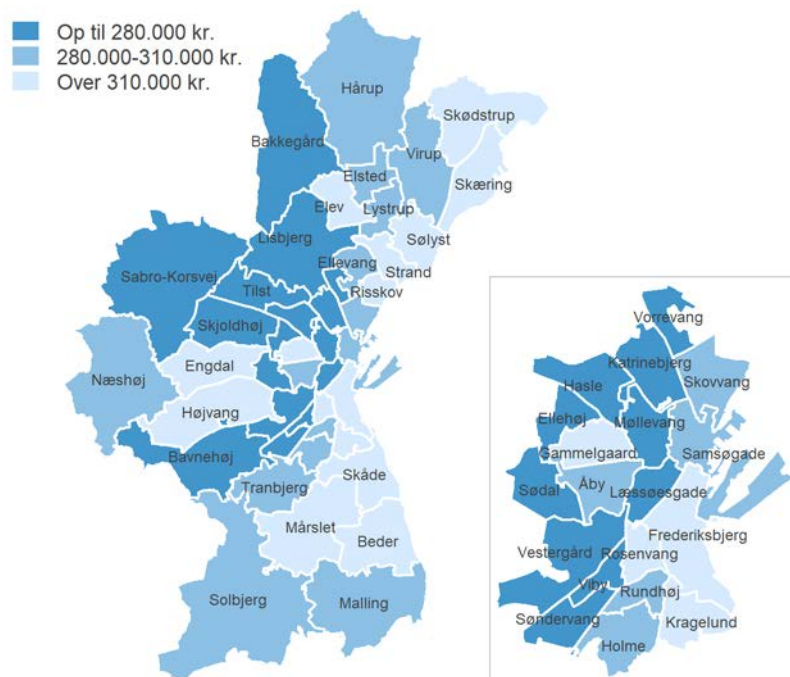
Note: Foranstaltningsrisikoen er opgjort for 2019.

Figur 2.6 Gennemsnitlig uddannelseslængde i Aarhus Kommunes distrikter

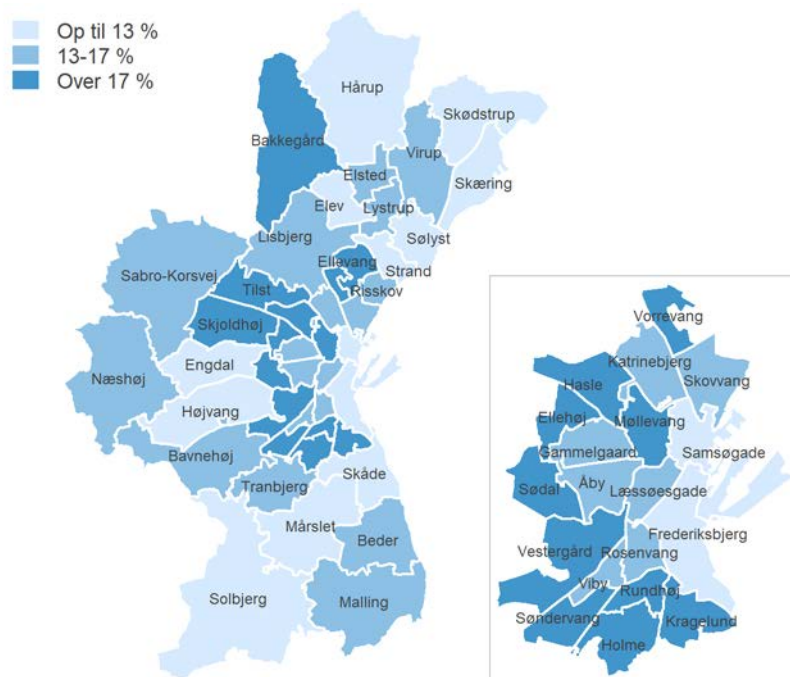
Note: Kortet viser den gennemsnitlige uddannelseslængde for 18-66-årige borgere, der ikke er under uddannelse. Uddannelseslængden er opgjort i 2019 og korrigeret efter borgernes alder.

Figur 2.7 Gennemsnitlig disponibel indkomst i Aarhus Kommunes distrikter

Note: Kortet viser den gennemsnitlige disponible indkomst for 18-66-årige borgere, der ikke er under uddannelse. Den gennemsnitlige disponible indkomst er opgjort i 2019 og korrigeret efter borgernes alder.

Figur 2.8 Andel på offentlig forsørgelse i Aarhus Kommunes distrikter

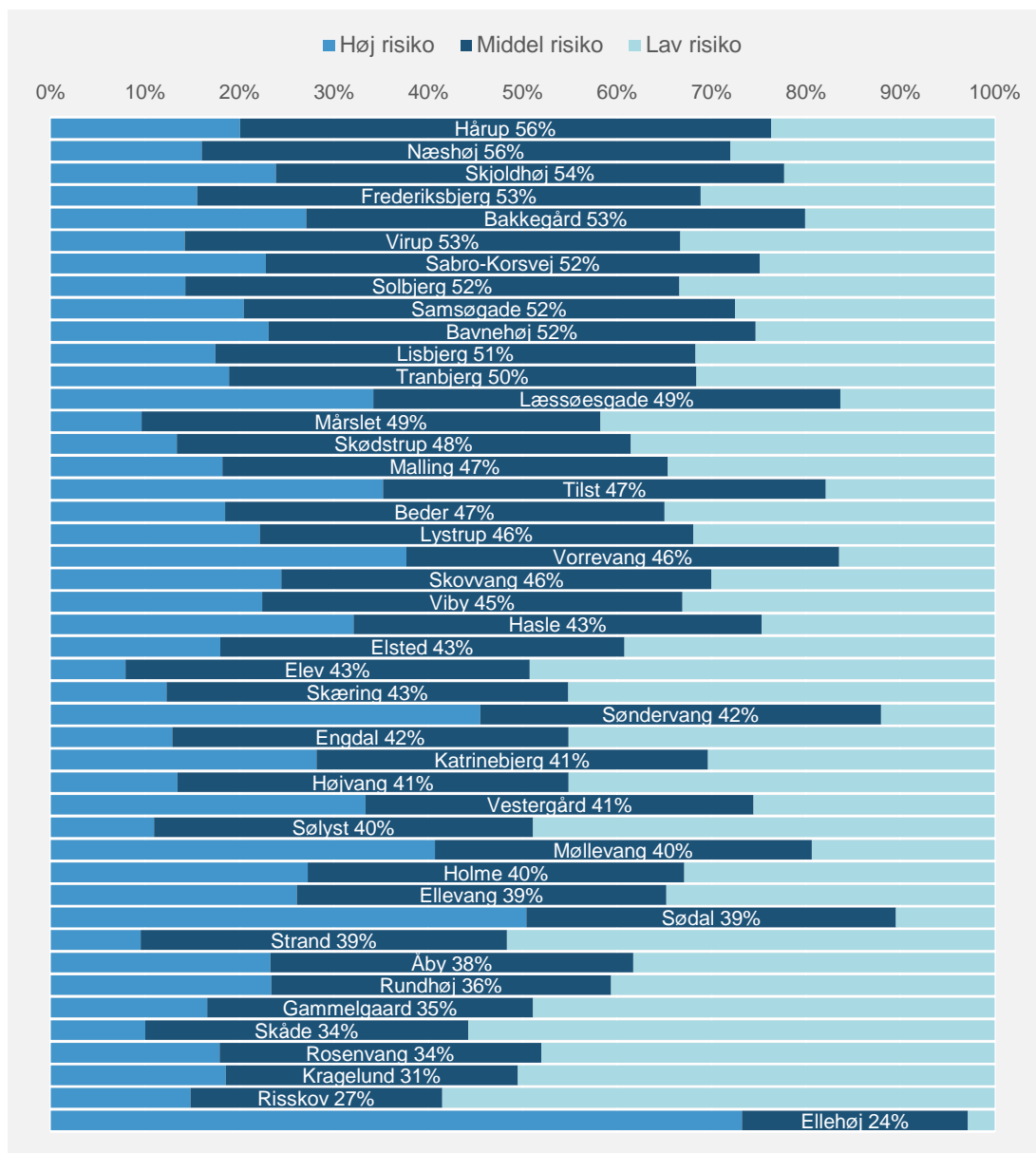
Note: Kortet viser andelen af offentligt forsørgede blandt 18-66-årige borgere, der ikke er under uddannelse i 2019.

De foregående kort viser spredningen i de fire sociale indikatorer på tværs af distrikter. De to figurer nedenfor sætter i stedet fokus på den sociale spredning inden for hvert distrikt. Figurene viser, hvordan børne- og voksenbefolkningen i hvert enkelt distrikt fordeler sig på ressourcegrupperne "få sociale ressourcer", "mange sociale ressourcer" og "mellemgruppen". Hovedfokus er på mellemgruppen, idet distrikterne er sorteret lodret efter størrelsen af denne gruppe. Tallene bag de to figurer findes i Bilag 1 til denne rapport, der også indeholder tilsvarende tal for borgernes uddannelseslængde.

Afhængigt af, om fokus er på børnenes foranstaltningsrisiko eller de voksnes disponible indkomst, så fylder mellemgruppen 50 pct. eller mere i 11-12 ud af Aarhus Kommunes 45 distrikter. Det er primært oplandsdistrikter, som er kendetegnet ved en relativt bred mellemgruppe. I den anden ende fylder mellemgruppen mindre end 40 pct. i 8-11 af de 45 distrikter. De fleste af disse distrikter ligger enten tæt på Ringvejen eller langs kysten nord og syd for centrum.

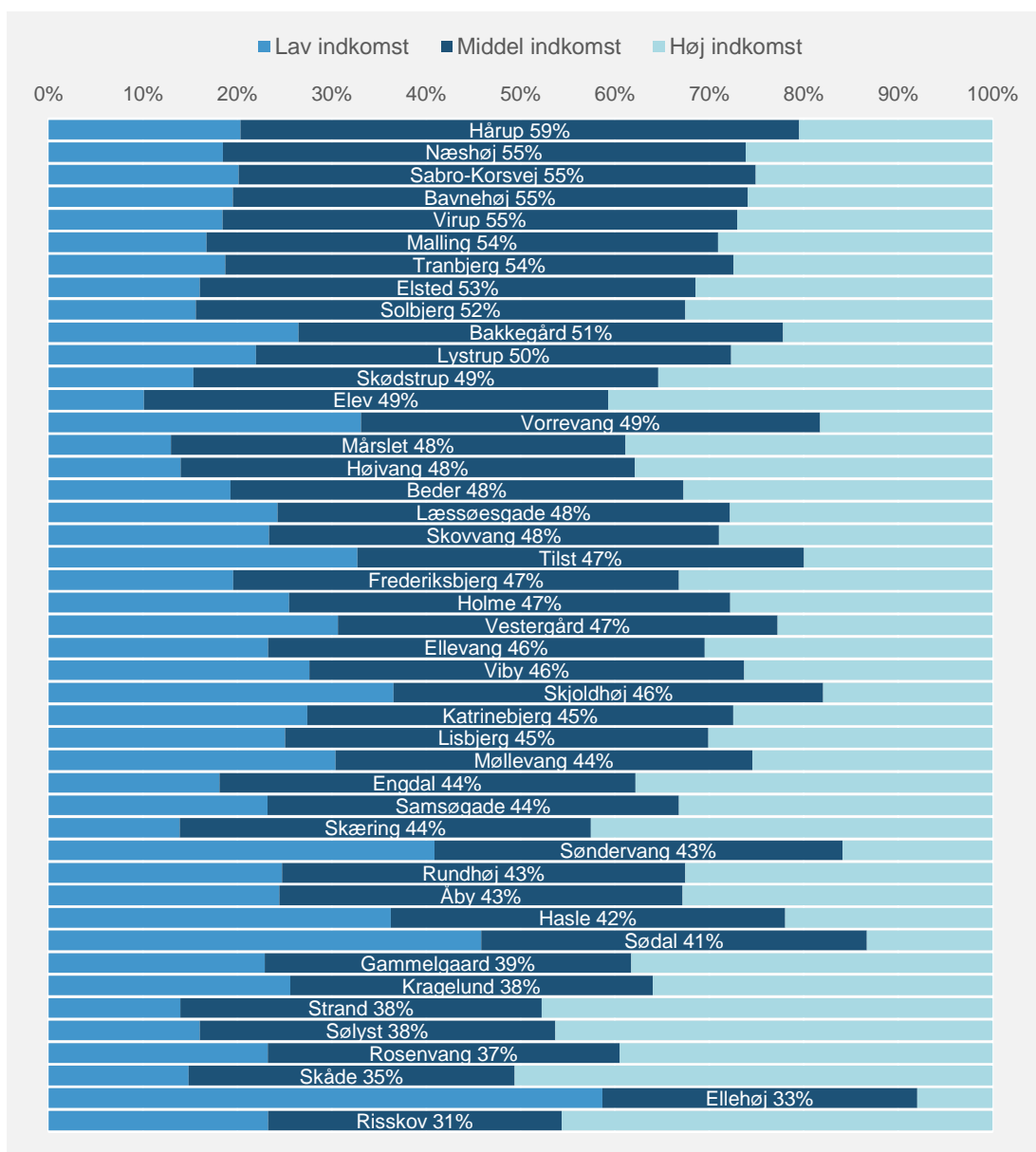
Størstedelen af distrikterne med en stor mellemgruppe har typisk også en relativt balanceret fordeling af borgere med hhv. få og mange sociale ressourcer. I distrikterne med en relativt lille mellemgruppe er der derimod typisk også væsentlig flere ressourcestærke borgere end resourcesvage borgere. Den klare undtagelse er distrikt Ellehøj, hvor der er væsentligt flere borgere i gruppen med få sociale ressourcer end i gruppen med mange sociale ressourcer.

Figur 2.9 Andel 0-17-årige i de tre risikogrupper fordelt på distrikter

Note: Foranstaltningsrisikoen er opgjort for 2019. Grænseværdierne for lav og høj foranstaltningsrisiko er hhv. 0,26 pct. og 1,49 pct. Gruppen med middel risiko udgøres af de børn og unge, som ligger mellem de nævnte grænseværdier.

Figur 2.10 Andel personer i de tre indkomstgrupper fordelt på distrikter

Note: Den disponible indkomst er opgjort i 2019 og korrigeret efter borgernes alder. Grænseværdierne for lav og høj indkomst er hhv. 182.233 kr. og 336.647 kr. i 2020-priser. Middelindkomstgruppen udgøres af borgere med en disponibel indkomst, som ligger mellem de nævnte grænseværdier.

3. Den aarhusianske boligmasse og beboersammensætningen i de forskellige boligformer

I dette afsnit kortlægger vi den aarhusianske boligmasse og beboersammensætningen i de forskellige typer boliger. Fokus er på alle boliger, der var beboet pr. 31. december 2019. Det vil sige boliger, hvor en eller flere borgere havde folkeregisteradresse pr. 31. december 2019.

Kortlægningen fokuserer på fire karakteristika ved boligerne:

- Boligtype
- Ejerforhold
- Boligstørrelse
- Opførelsesår

Boks 3.1 beskriver den anvendte boligkategorisering.

Boks 3.1 Kortlægningens fire boligdimensioner

Boligtype indeholder følgende kategorier:

- **Parcelhuse:** Kategorien indeholder parcel- og enfamiliehuse samt stuehuse til landbrugs-ejendomme.
- **Rækkehuse:** Denne kategori indeholder række-, kæde- og dobbelthuse
- **Etageboliger:** Kategorien indeholder alle former for etageboligbebyggelse samt kollegier
- **Andre boliger:** Denne kategori indeholder alle resterende boligtyper. Det kan fx være sommerhuse eller døgninstitutioner. Kategorien indeholder også boliger, hvor boligtypen ikke er registreret.

I analysen fokuseres primært på de tre første kategorier af boligtyper. Kun 1,4 pct. af borgerne på landsplan bor i "andre boliger".

Ejerforhold opdeles på følgende måde:

- **Privat eje:** Kategorien omfatter boliger ejet af privatpersoner eller I/S, der er beboet af ejeren.
- **Privat leje:** Denne kategori omfatter boliger, der er ejet af selskaber, samt boliger, der er ejet af privatpersoner, men som ikke er beboet af ejeren.
- **Almen leje:** Kategorien omfatter boliger ejet af almene boligselskaber.
- **Andet ejerforhold:** Denne kategori indeholder fx andelsboliger og boliger ejet af Aarhus Kommune eller andre offentlige myndigheder.

I analyserne fokuseres primært på de tre første typer ejerforhold. 11,5 pct. af borgerne på landsplan bor i boliger med "andet ejerforhold". Heraf er 64,3 pct. andelsboliger.

Boligstørrelsen vedrører beboelsesarealet og medregner altså kun boligareal, der er godkendt til beboelse. Boligernes størrelse er kategoriseret således:

- **Små boliger:** Boliger under 75 m²
- **Middelstore boliger:** Boliger mellem 75 og 124 m²
- **Store boliger:** Boliger på 125 m² eller mere

Opførelsesåret er opgjort for den bygning i boligheden, der har det største beboelsesareal. Hvis en bolig eksempelvis består af et parcelhus og et anneks, vil det være parcelhusets opførelsesår, der er anvendt for boligen. Boligernes opførelsesår er inddelt i følgende kategorier:

- **Nye boliger:** Boliger opført i årene 2010-2019
- **Halvnye boliger:** Boliger opført i årene 2000-2009
- **Ældre boliger:** Boliger opført før år 2000

3.1 Boligmassen i Aarhus og på landsplan

Udgangen af 2019 var der i alt 165.940 beboede boliger i Aarhus Kommune. Dermed boede der gennemsnitligt ca. 2,11 personer i hver bolig. Det tilsvarende tal på landsplan var 2,15 beboere pr. bolig.

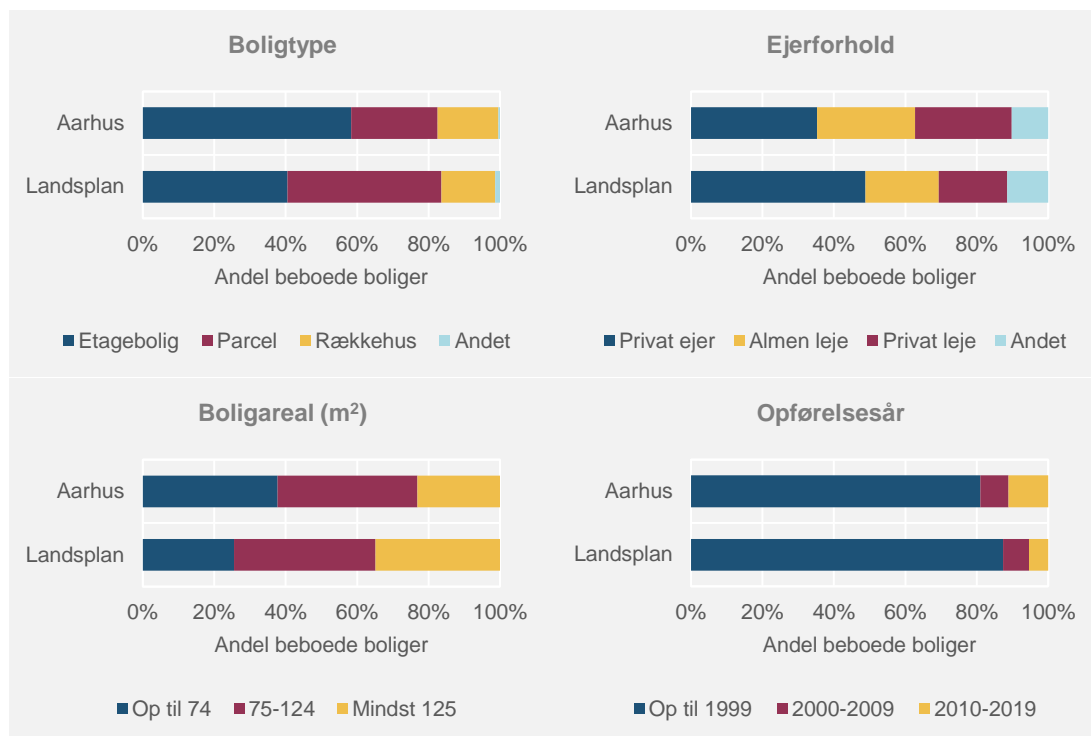
3.1.1 De fire boligdimensioner hver for sig

Figur 3.1 indeholder en grafisk sammenligning af boligmassen i Aarhus Kommune og på landsplan på hver af de fire dimensioner, som indgår i denne kortlægning. Det fremgår blandt andet af figuren, at etageboliger udgør en relativt stor andel af den aarhusianske boligmasse sammenlignet med

boligmassen på landsplan (58 pct. hhv. 40 pct.). Det er ikke overraskende for en stor bykommune som Aarhus. Omvendt er andelen af parcelhuse markant lavere end på landsplan (24 pct. hhv. 43 pct.).

Det fremgår endvidere, at Aarhus har relativt få private ejerboliger sammenlignet med landsplan. Kun godt en tredjedel af de aarhusianske boliger er ejet af én eller flere af beboerne, mens dette gælder for knap halvdelen af boligerne på landsplan. Samtidig er både andelen af private og almene lejeboliger 7-8 procentpoint større i Aarhus end på landsplan. Det fremgår desuden af figuren, at ca. 10 pct. af de aarhusianske boliger falder uden for de tre dominerende ejerforholdskategorier. Det drejer sig blandt andet om andelsboliger, der i Aarhus udgør 40,4 pct. af restgruppen, og kommunalt ejede boliger samt boliger ejet af foreninger eller selvejende institutioner, der udgør hhv. 27,3 og 28,8 pct. af restgruppen. De kommunalt ejede boliger er hovedsageligt pleje- og ældreboliger samt handicapboliger.

Figur 3.1 Boligmassen i Aarhus og på landsplan

Hvad angår boligernes størrelse, har Aarhus en større andel små boliger end på landsplan (38 pct. hhv. 26 pct.), mens andelen af store boliger er relativt lille (23 pct. mod 35 pct. på landsplan). De mellemstore boliger i intervallet 75-124 m² udgør 39 pct. af boligmassen i såvel Aarhus som på landsplan. Samlet set har de aarhusianske boliger et gennemsnitligt beboelsesareal på 96,4 m² pr. bolig mod 112,7 m² på landsplan. Det gennemsnitlige beboelsesareal pr. beboer er også lavere i Aarhus end på landsplan (45,7 m² hhv. 52,4 m²).

Endelig viser figuren, at en relativt stor del af den aarhusianske boligmasse er opført inden for de seneste 20 år (19 pct.). Særligt inden for de seneste 10 år er der opført mange boliger i Aarhus sammenlignet med landsplan. Boliger opført mellem 2010 og 2019 udgør således 11 pct. af den aarhusianske boligmasse, men kun 5 pct. af boligmassen på landsplan.

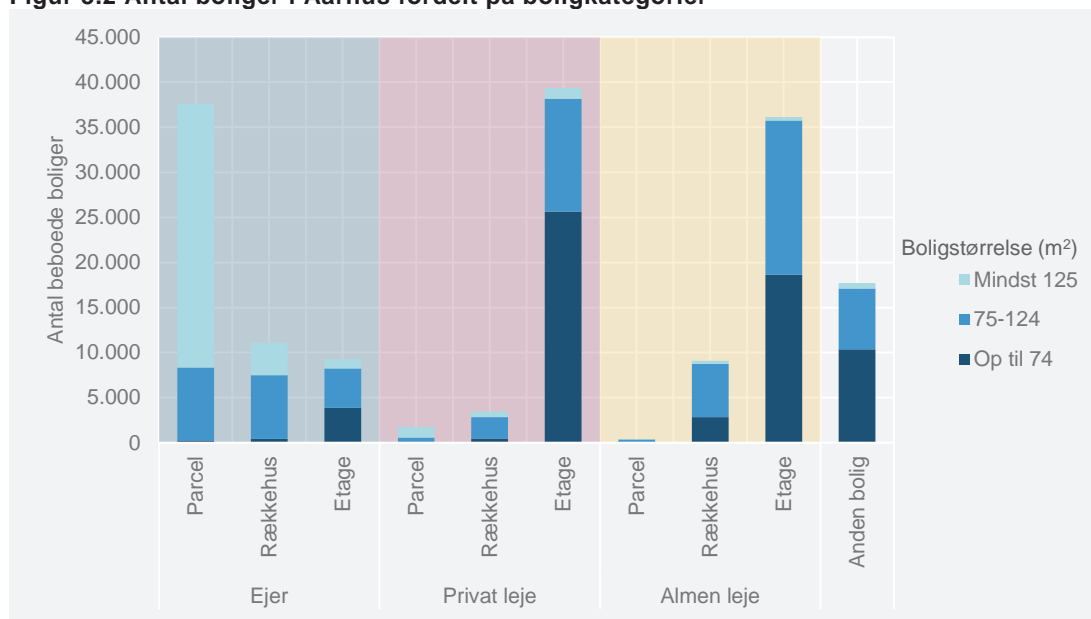
3.1.2 Kategorisering på tværs af tre boligdimensioner

Figur 3.2 viser, hvordan de aarhusianske boliger fordeler sig på de 27 underkategorier, som skabes af dimensionerne ejerforhold, boligtype og størrelse. Det fremgår, at den største af de 27 boligkategorier er store privatejede parcelhuse efterfulgt af små privat udlejede etageboliger og mellemstore almene etageboliger. Herefter følger mellemstore privat udlejede etageboliger og små almene etageboliger samt små privatejede parcelhuse.

Kategorien "Anden bolig" dækker over boliger, som på den ene eller anden måde ligger uden for hovedkategorierne på figurens tre boligdimensioner. 10,7 pct. af de aarhusianske boliger falder i denne restkategori.

Hvis der ikke underpeles på beboelsesareal, udgør privat udlejede etageboliger den største boligkategori i Aarhus Kommune, efterfulgt af privatejede parcelhuse og almene etageboliger. De tre boligkategorier udgør tilsammen 68 pct. af alle aarhusianske boliger.

Figur 3.2 Antal boliger i Aarhus fordelt på boligkategorier

Note: Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold. Tallene er opgjort ved udgangen af 2019, hvor der i alt var 165.940 beboede boliger i Aarhus.

3.2 Beboersammensætningen i den aarhusianske boligmasse

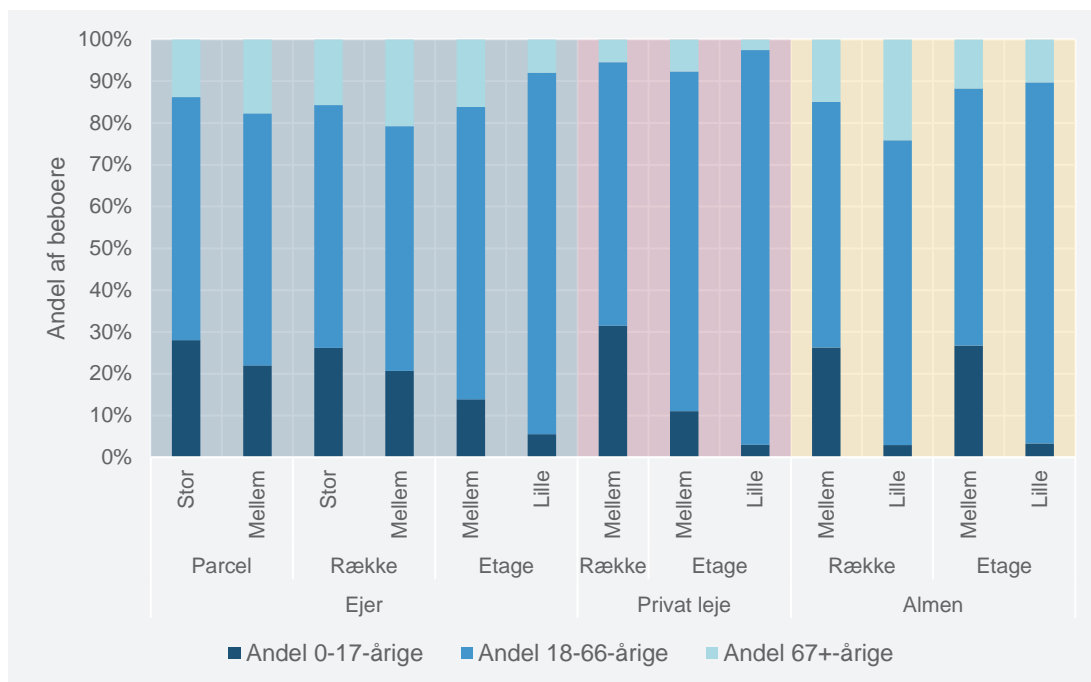
I dette afsnit kortlægger vi beboersammensætningen i de aarhusianske boliger. I Figur 3.2 viste vi, hvordan boligerne i Aarhus Kommune fordeler sig på kombinationer af ejerforhold, boligtype og boligstørrelse. I kortlægningen af beboersammensætningen i den aarhusianske boligmasse holdes fokus på de kombinationer af de tre boligdimensioner, hvor Aarhus Kommune har mindst 2.000 boliger. Den videre kortlægning fokuserer dermed på 13 boligformer, som tilsammen udgør 85% af den aarhusianske boligmasse. Den mindste af de 13 boligformer er mellemstore privat udlejede rækkehuse, som der var 2.351 af pr. 31. december 2019.

Blandt de 15 pct. af boligerne, som ikke indgår i den videre kortlægning, udgør restgruppen "Anden bolig" mere end to tredjedele. Ellers er den største udeladte enkeltgruppe store privat udlejede etageboliger, som der var 1.230 af ved udgangen af 2019.

3.2.1 Beboere i de 13 boligformer

Figur 3.3 nedenfor viser aldersfordelingen for beboerne i de 13 boligformer. Figuren viser, at børnefamilierne primært er koncentreret i mellemstore eller store boliger, og at de i højere grad vælger række- og parcelhuse fremfor etageboliger. Dog bor der relativt mange børn i mellemstore almene etageboliger.

Figur 3.3 Alderssammensætningen i udvalgte boligkategorier i Aarhus

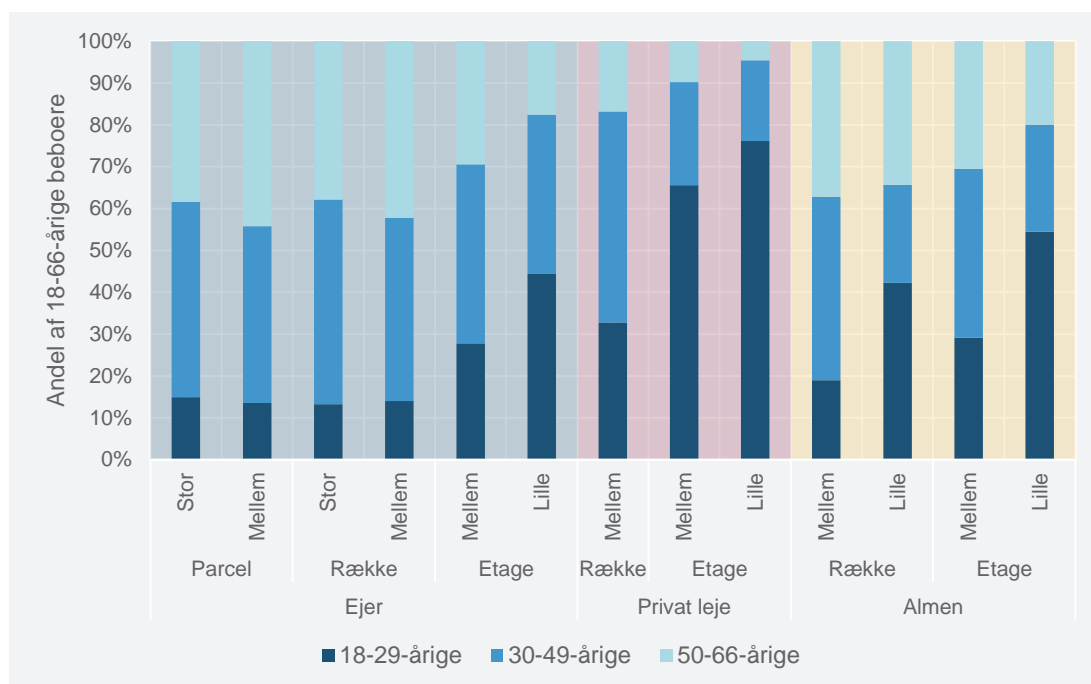

Note: Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold.

De ældre borgere i pensionsalderen fylder forholdsvis meget i både privatejede boliger og almene boliger, men udgør kun en mindre andel af beboerne i privat udlejede boliger. Endelig er der særligt mange 18-66-årige beboere i små privatudlejede etageboliger. Som det fremgår af Figur 3.4 nedenfor, hænger det særligt sammen med, at der bor mange 18-29-årige i denne boligtype.

Det fremgår desuden af Figur 3.4, at aldersgruppen 30-49 år udgør en nogenlunde konstant andel af de 18-66-årige beboere i de fleste boligtyper. Dog fylder aldersgruppen kun lidt i privat udlejede etageboliger og i små almene boliger. Andelen af 50-66-årige er særligt stor i privatejede parcel- og rækkehuse samt i almene rækkehuse.

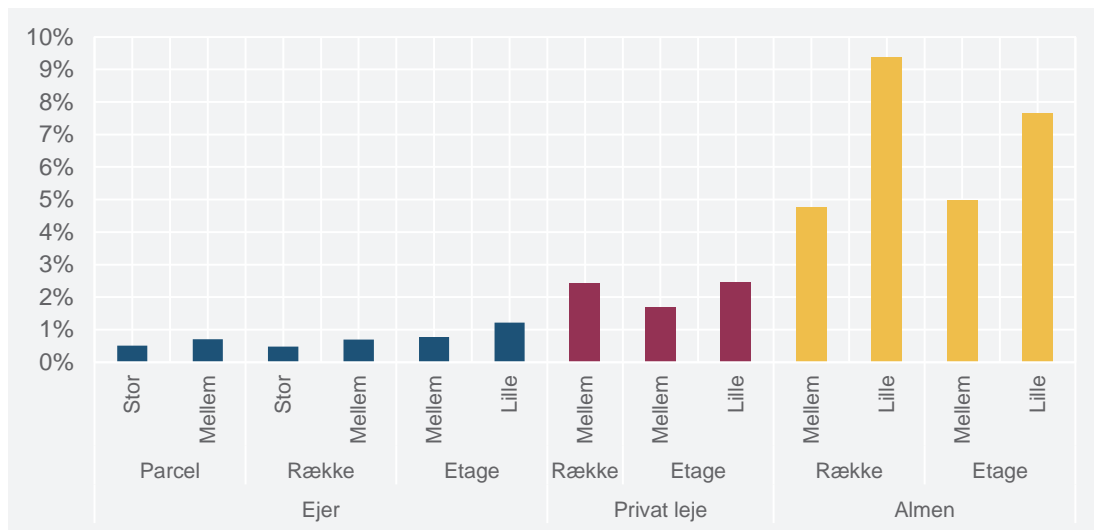
Figur 3.4 Aldersfordelingen blandt de 18-66-årige beboere i udvalgte boligkategorier

Note: Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold.

De følgende fire figurer beskriver den sociale beboersammensætning i de 13 boligformer. Figur 3.5 viser, at den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for 0-17-årige er relativt lav i alle seks typer ejerboliger, men dog højest for små privatejede etageboliger. De private udlejningsboliger udgør en mellemkategori, mens de almene boliger skiller sig ud med klart den højeste gennemsnitlige foranstaltningsrisiko. Særligt børnene i de små almene boliger har en meget høj gennemsnitlig foranstaltningsrisiko sammenlignet med børnene i ejerboliger og privat udlejede boliger.

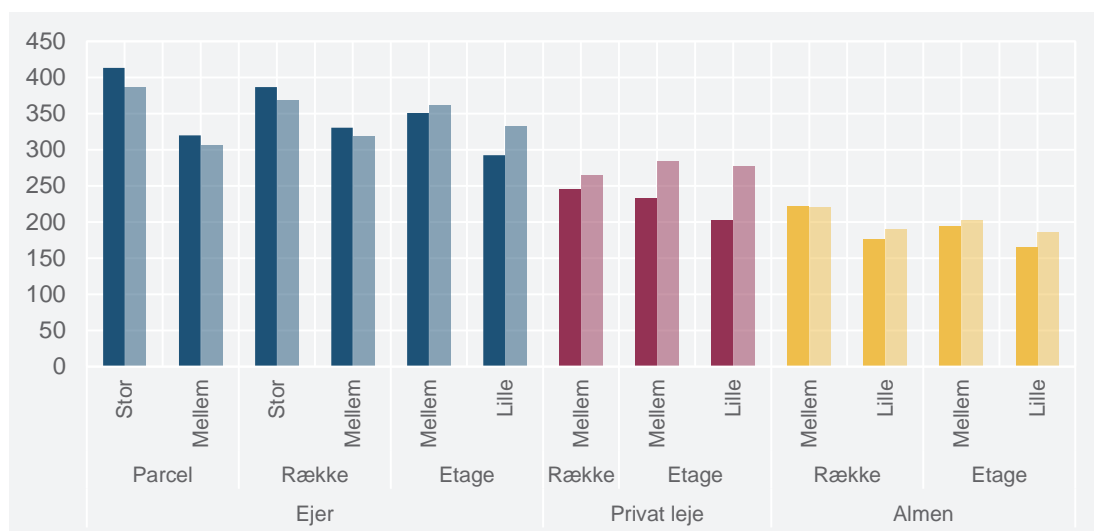
Figur 3.5 0-17-årige beboeres gennemsnitlige foranstaltningsrisiko i udvalgte boligkategorier

Figur 3.6 viser et tilsvarende, men mindre tydeligt, skel, hvad angår den gennemsnitlige disponible indkomst. De højeste disponible indkomster findes ikke overraskende blandt beboerne i ejerboliger. Herefter følger beboerne i private lejeboliger, mens de laveste disponible gennemsnitsindkomster findes blandt beboerne i de almene lejeboliger. Indkomstforskellen mellem de private og de almene lejeboliger er forholdsvis beskeden, når der fokuseres på ukorrigerede disponible indkomster, men vokser, når der foretages alderskorrektion af de disponible indkomster.

For såvel ejerboliger som private og almene lejeboliger ses der en tydelig sammenhæng mellem boligstørrelsen og beboernes gennemsnitlige disponible indkomst.

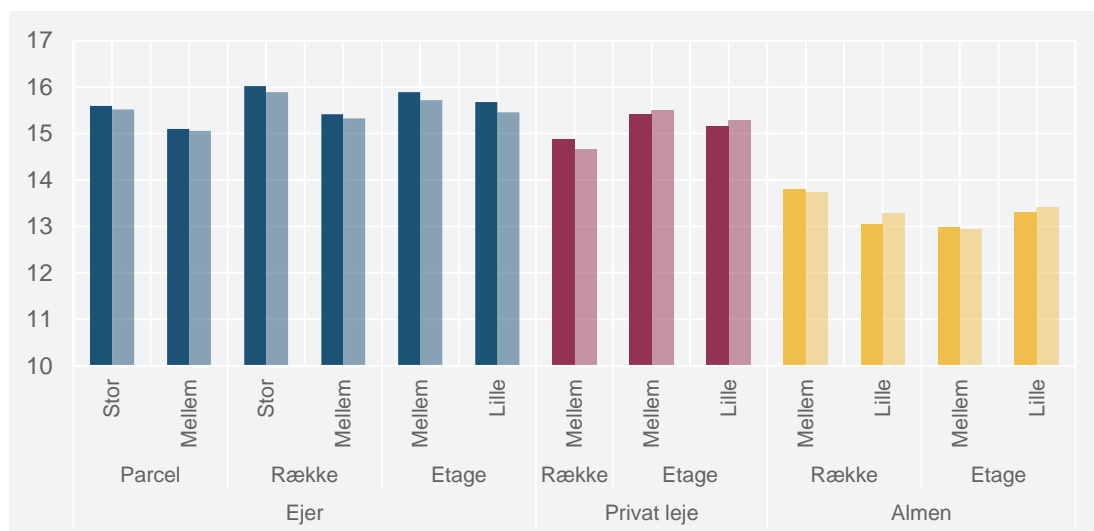
Figur 3.6 Gennemsnitlig disponibel indkomst i udvalgte boligkategorier (1.000 kr., ukorrigeret samt alderskorrigeret)

Note: Den gennemsnitlige disponible indkomst er beregnet for 18-66-årige, der ikke er studerende. De gennemsnitlige søjler angiver den alderskorrigerede middelindest, mens de massive søjler angiver middelindesten uden alderskorrektion.

Figur 3.7 viser, at beboernes uddannelsesniveau også primært følger boligernes ejerforhold frem for den specifikke boligtype eller boligstørrelsen. Igen findes den socioøkonomisk stærkeste beboergruppe i ejerboligerne, men forskellen er ikke stor i forhold til beboerne i de private lejeboliger. Beboerne i de almene lejeboliger har derimod væsentligt kortere uddannelse end beboerne i såvel ejerboliger som private lejeboliger.

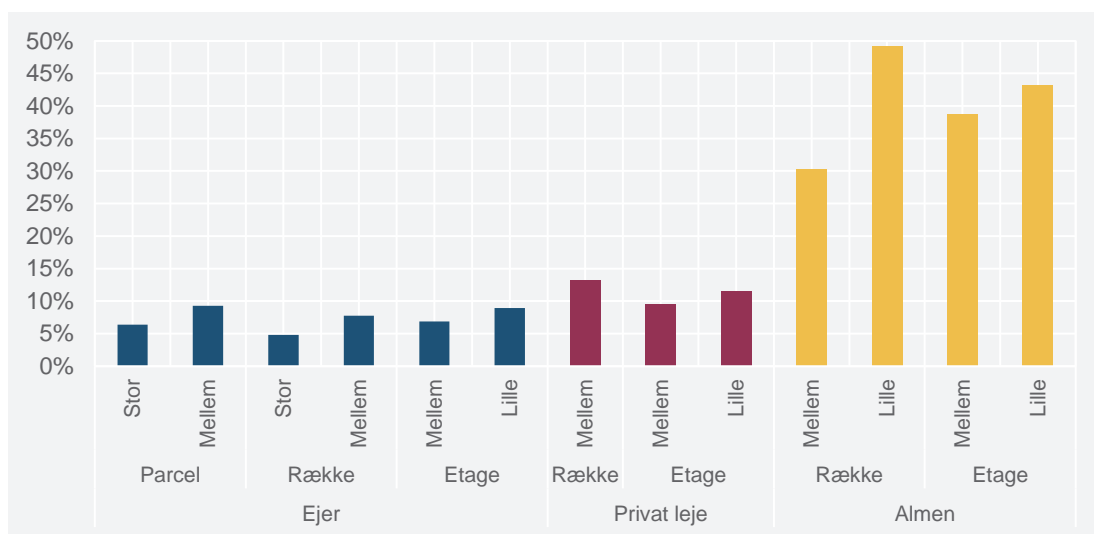
Figur 3.7 Gennemsnitlig uddannelseslængde i udvalgte boligkategorier (antal år, ukorrigeret og alderskorrigeret)

Note: Den gennemsnitlige uddannelseslængde er beregnet for 18-66-årige, der ikke er studerende. De gennemsnitlige søjler angiver den alderskorrigerede uddannelseslængde, mens de massive søjler angiver uddannelseslængden uden alderskorrektion.

Endelig viser Figur 3.8 et tilsvarende billede, hvad angår modtagelse af offentlig forsørgelse. Den primære skillelinje går igen mellem ejerboliger og private lejeboliger på den ene side og almene lejeboliger på den anden. Således har ingen af de ni underkategorier af ejerboliger og private lejeboliger en andel offentligt forsørgede, der overstiger 13 pct., mens den laveste andel offentligt forsørgede i de fire almene underkategorier er 30 pct. For de almene boliger er andelen af offentligt forsørgede særligt stor i de mindste boliger, mens boligstørrelsen ser ud til at have lidt mindre betydning for ejerboliger og private udlejningsboliger.

Figur 3.8 Andel beboere på offentlig forsørgelse i udvalgte boligkategorier

Note: Andelen af beboere på offentlig forsørgelse er beregnet for 18-66-årige, der ikke er studerende.

Samlet set går det primære sociale skel mellem de 13 boligformer altså på boligernes ejerforhold. Særligt ejerboligerne, men også i mindre grad de private lejeboliger, er præget af beboere med relativt mange sociale ressourcer. Omvendt huser de almene boliger i væsentligt større omfang beboere med relativt få sociale ressourcer. Boligstørrelsen ser også ud til at have en vis selvstændig betydning for den sociale

beboersammensætning, mens selve boligtypen (parcelhus, rækkehus, etagebolig) ikke ser ud til at spille nogen væsentlig rolle for beboersammensætningen.

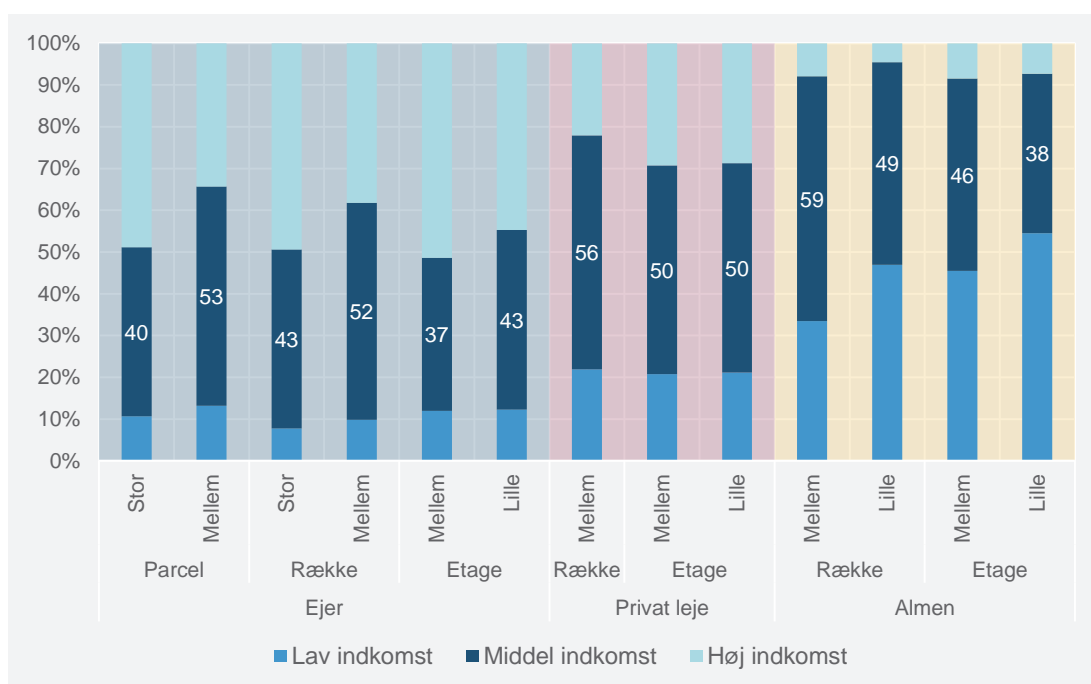
Figur 3.9 nedenfor belyser – med fokus på den alderskorrigerede disponible indkomst – den sociale spredning inden for hver af de 13 boligformer. Det fremgår af figuren, at beboere med mellemindkomster udgør mindst 50 pct. i følgende boligformer:

- Mellemstore almene rækkehuse
- Alle tre typer privat udlejede rækkehuse
- Mellemstore privatejede parcelhuse
- Mellemstore privatejede rækkehuse

Omvendt fylder mellemindkomstgruppen under 45 pct. i følgende boligformer:

- Små almene etageboliger
- Privatejede etageboliger
- Store privatejede parcelhuse (40 pct.)
- Store privatejede rækkehuse (43 pct.)

Figur 3.9 Beboernes fordeling på indkomstgrupper og udvalgte boligkategorier

Note: Indkomstgrupperne er alderskorrigeret. Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold.

Hvis fokus i stedet rettes mod børnenes gennemsnitlige foranstaltningsrisiko, er billedet ikke helt det samme. Figur 3.10 nedenfor viser, at børnegruppen med middel foranstaltningsrisiko mindst 50 pct. i følgende boligformer:

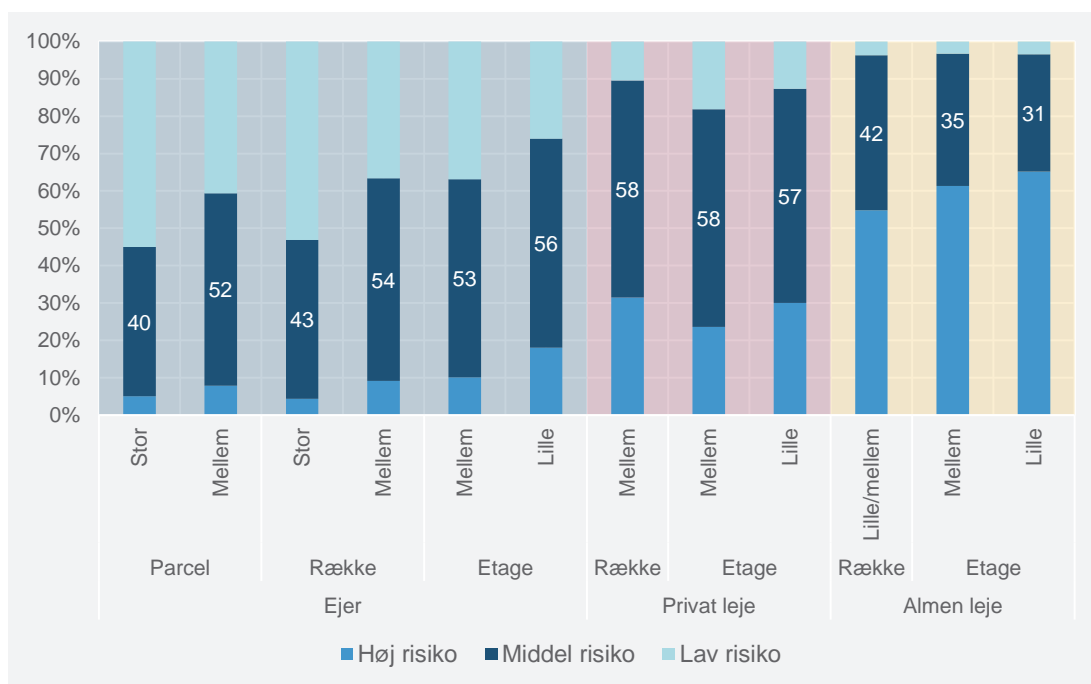
- Alle tre typer privat udlejede boliger
- Små og mellemstore privatejede etageboliger
- Mellemstore privatejede parcel- og rækkehuse

Omvendt fylder gruppen med middel risiko mindre end 45 pct. i følgende boligformer:

- Alle tre typer almene boliger
- Store privatejede parcel- og rækkehuse

Den ene af de to primære forskelle mellem figurerne er, at der er relativt mange 18-66-årige med mellemindkomst i de mellemstore almene rækkehuse, men samtidig relativt få børn med middel foranstaltningsrisiko i samme boligkategori. Den anden forskel er, at der omvendt er relativt få 18-66-årige med mellemindkomst i de privatejede etageboliger, men samtidig relativt mange børn med middel foranstaltningsrisiko i samme boligform.

Figur 3.10 Børnenes fordeling på risikogrupper i udvalgte boligkategorier

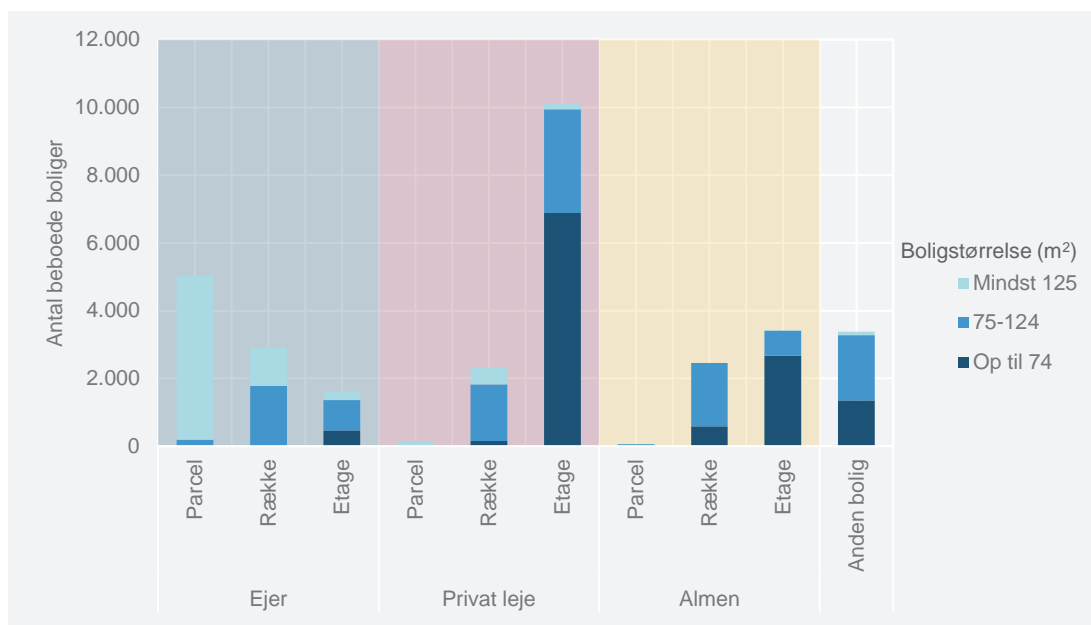

Note: Af diskretionshensyn er kategorierne for små og mellemstore rækkehuse lagt sammen. Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold.

3.2.2 Beboere i nye og gamle boliger

Den detaljerede kortlægning af beboersammensætningen i de forskellige boligtyper har indtil videre ikke inddraget boligernes alder. Det råder vi nu bod på ved at belyse, hvorledes beboersammensætningen i relativt nye boliger afviger fra beboersammensætningen i ældre boliger. Siden år 2000 er der i Aarhus Kommune opført i alt 31.529 nye boliger (som var beboet ved udgangen af 2019).

Figur 3.11 Antal boliger opført i Aarhus siden år 2000

Note: Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold.

Figur 3.11 ovenfor viser – ud fra dimensionerne ejerforhold, boligtype og areal – hvilke boligformer der særligt er opført i Aarhus i løbet af de seneste 20 år. Det fremgår, at der i denne periode er opført relativt mange etageboliger i Aarhus, og at størstedelen af disse boliger er private udlejningsboliger. De tre største enkeltkategorier er:

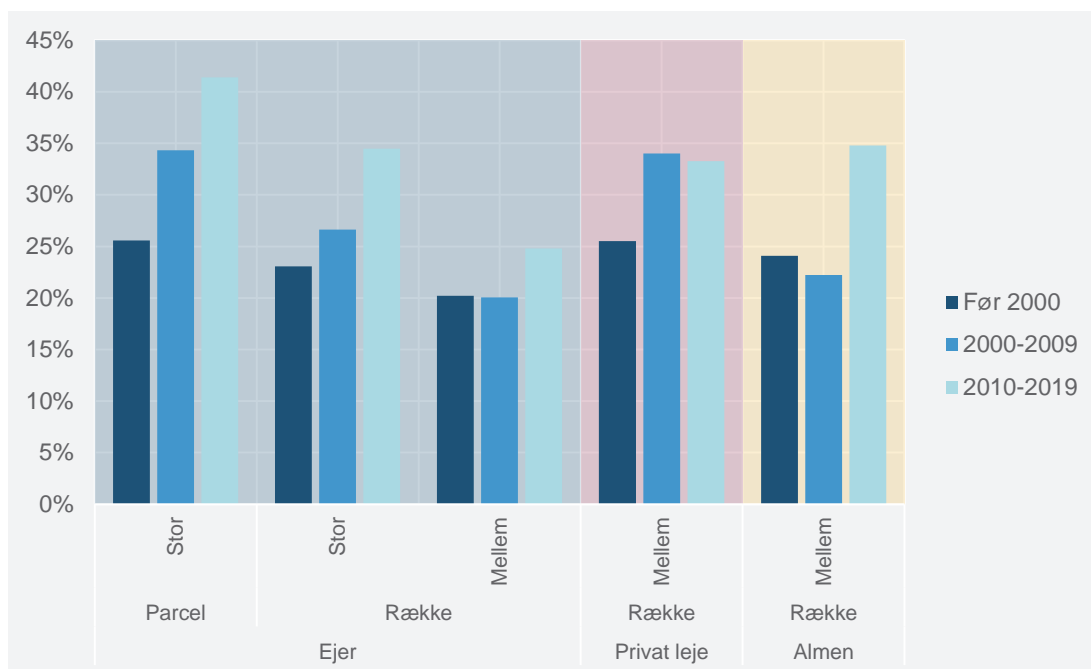
- Små privat udlejede etageboliger (6.884 boliger)
- Store privatejede parcelhuse (4.841 boliger)
- Mellemstore privat udlejede etageboliger (3.061 boliger)

Disse tre boligkategorier udgør tilsammen 47 pct. af de boliger, som er opført i Aarhus siden år 2000.

I det følgende beskriver vi, hvordan beboersammensætningen varierer mellem nye og gamle boliger i Aarhus Kommune. I stedet for systematisk at gennemgå de 13 mest udbredte boligformer, så sætter vi fokus på udvalgte boligformer, hvor der er særlige forskelle mellem nye og ældre boliger.

Hvad angår børneandelen blandt beboerne, findes de mest markante forskelle mellem nye og ældre boliger for store privatejede parcelhuse og rækkehuse samt for alle tre typer mellemstore rækkehuse. Figur 3.12 viser, at børneandelen i disse fem boligformer er væsentligt større for nye boliger end for ældre boliger. Særligt boliger opført inden for de seneste 10 år har en stor børneandel.

Figur 3.12 Andel 0-17-årige i boliger med forskelligt opførelsesår (fem udvalgte boligkategorier)

Note: Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold.

Blandt de øvrige boligformer, som ikke er med i Figur 3.12, er børneandelen i nye boliger enten stort set den samme som i ældre boliger eller lidt lavere. Det sidste gælder særligt mellemstore almene etageboliger.

For 12 ud af 13 boligkategorier gælder, at andelen af 50+-årige beboere er lavere i nye boliger end i ældre.

Hvad angår den sociale beboersammensætning, er den gennemgående tendens på tværs af de 13 mest udbredte boligformer, at beboerne i de nye boliger har flere sociale ressourcer end beboerne i de ældre boliger. Figur 3.13 sammenligner den sociale beboersammensætning i nye og ældre almene boliger.

Figur 3.13 Den sociale beboersammensætning i nye og ældre almene boliger

Note: Både middelindkomsten og uddannelseslængden er alderskorrigeret.

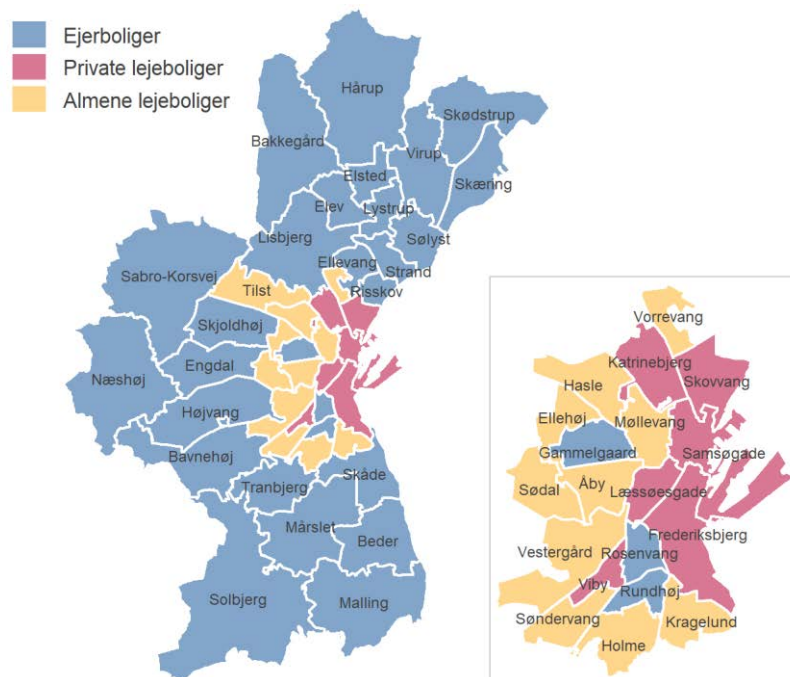
Det fremgår af figuren, at beboerne i de nye almene boliger gennemsnitligt set har flere sociale ressourcer på alle fire indikatorer sammenlignet med beboerne i de ældre almene boliger. Forskellen er mest udtalt for børnenes foranstaltningsrisiko og for andelen af voksne på offentlig forsørgelse. På trods af denne forskel har beboerne i de nye almene boliger fortsat færre sociale ressourcer end den aarhusianske befolkning som helhed, gennemsnitligt set.

3.2.3 Bolig- og beboersammensætningen i de enkelte distrikter

Figur 3.5-Figur 3.8 viste, at særligt ejerforholdet spiller en stor rolle for beboersammensætningen i de århusianske boliger. Derfor har vi i det følgende et særligt fokus på distrikternes blanding af de forskellige ejerformer.

Figur 3.14 viser, hvilken ejerform der er den dominerende i Aarhus Kommunes 45 distrikter. Figuren viser et klart geografisk mønster, hvor midtbyen er præget af private udlejningsboliger, mens almene boliger dominerer i mange distrikter langs Ringvejen. Endelig er de fleste distrikter uden for Ringvejen domineret af ejerboliger.

Figur 3.14 Det dominerende ejerforhold i kommunens distrikter

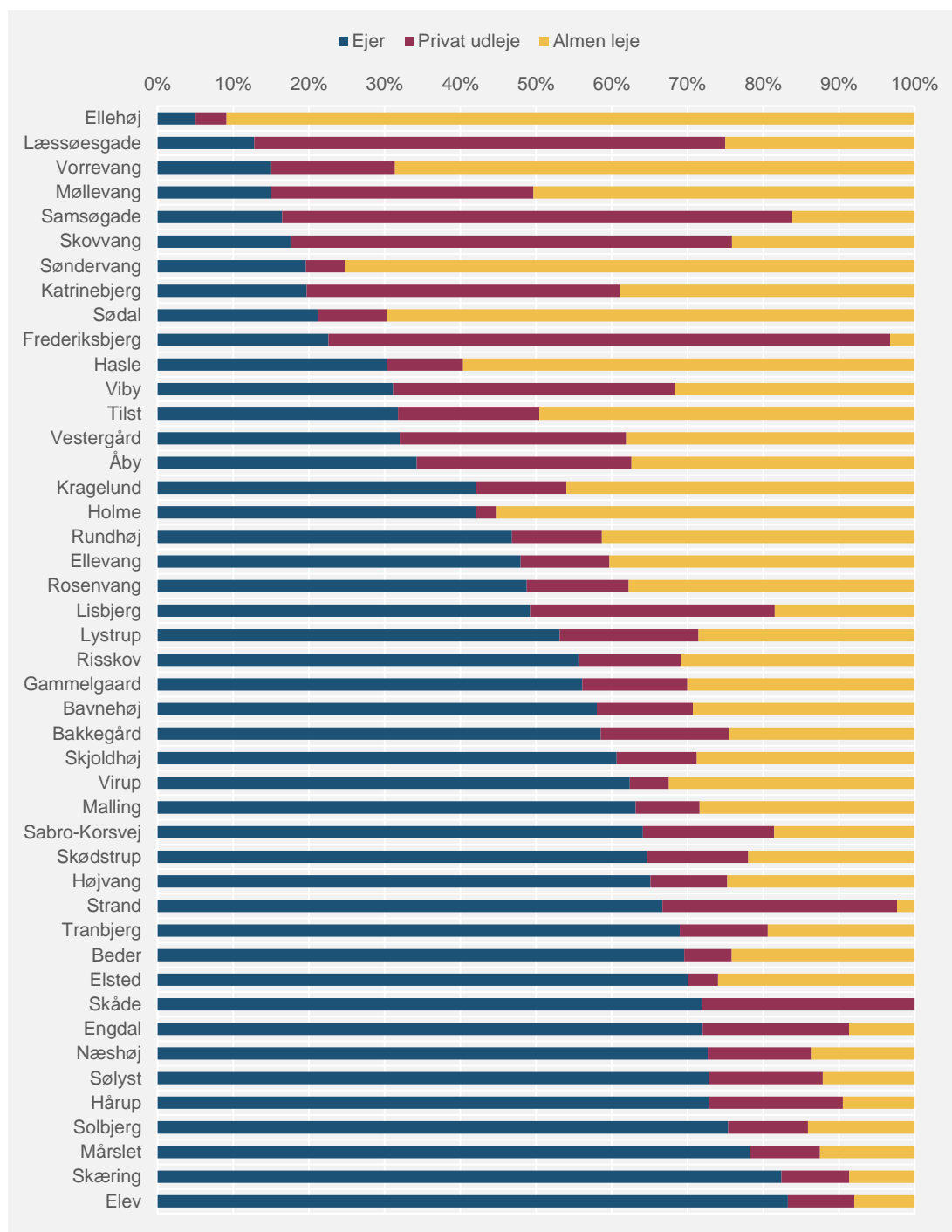

Figur 3.15 nedenfor viser den præcise blanding af de tre ejerformer i de enkelte distrikter. Distrikterne Ellehøj, Læssøesgade og Vorrevang har den laveste andel ejerboliger, mens den største andel findes i Elev, Skæring og Mårslet.

Ellehøj ligger ligeledes blandt de tre distrikter med den laveste andel private lejeboliger. Udover Ellehøj har også distrikterne Holme og Elsted en meget lav andel private lejeboliger. Den største andel private lejeboliger findes i distrikterne Læssøesgade, Samsøgade og Frederiksbjerg.

Der er slet ikke registreret nogen beboede almene boliger i Skåde distrikt. Distrikterne Strand og Frederiksbjerg har også en meget lav andel almene boliger. Ellehøj-distriktet har den suverænt største andel almene boliger efterfulgt af Søndervang og Sødal.

Figur 3.15 Boligmassens fordeling på ejerforhold (ekskl. boliger med "Andet ejerforhold")

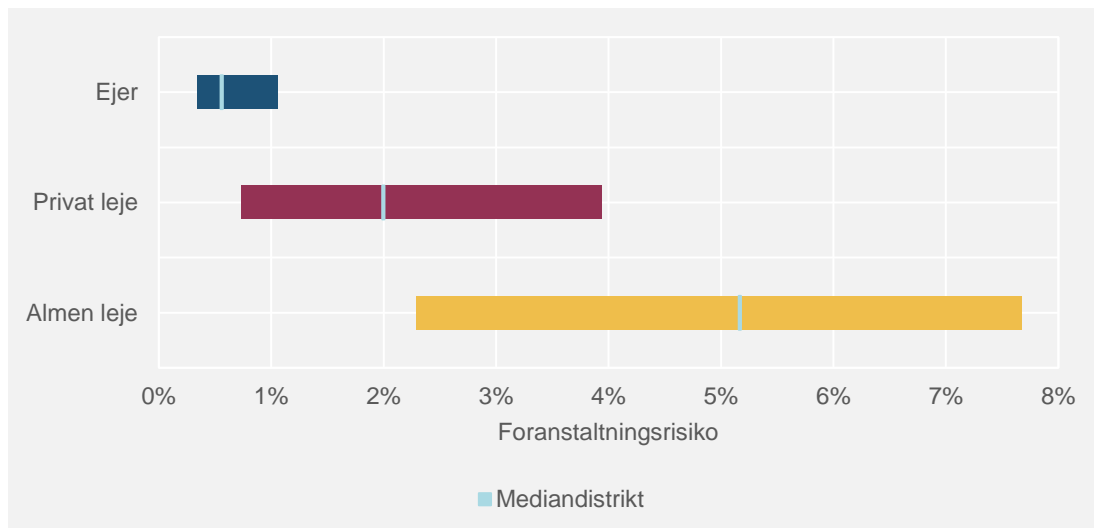

Figur 3.16 viser, hvor meget den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for børn i de tre ejerformer varierer mellem de 45 distrikter. Det fremgår blandt andet af figuren, at foranstaltningsrisikoen for børn i private ejerboliger ikke varierer meget fra distrikt til distrikt. Distriktet med den laveste gennemsnitlige foranstaltningsrisiko blandt børn i private ejerboliger har således en værdi på 0,3 pct., mens distriktet med den højeste gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for den samme børnegruppe har en værdi på 1 pct.

Den største variation i distrikternes gennemsnitlige værdier ser vi for de almene boliger, hvor gennemsnitssværdierne varierer fra 2,3 pct. til 7,7 pct. Selv i distriktet med den laveste gennemsnitlige værdi har børnene i de almene lejeboliger altså en relativt høj foranstaltningsrisiko. Mellem de to yderpunkter ligger de private lejeboliger med en mellemstor spredning i distriktsværdierne for børnenes foranstaltningsrisiko.

Figuren viser endnu en gang, hvor stor betydning ejerforholdet har for den sociale beboersammensætning. Der er således intet overlap, men derimod en markant afstand, mellem de to vandrette søjler for henholdsvis ejerboliger og almene lejeboliger. De private lejeboliger agerer igen midterkategori og overlapper delvist med de to yderkategorier.

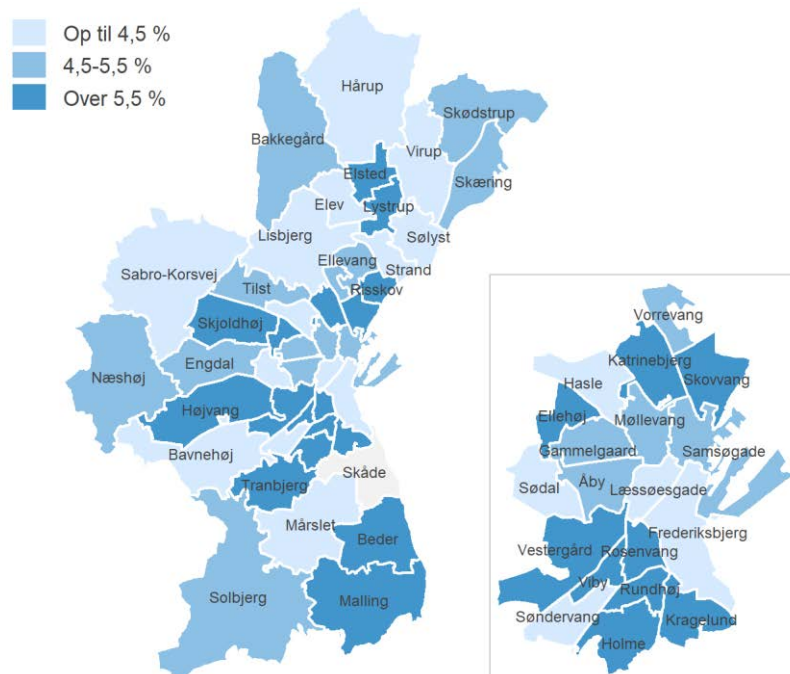
Figur 3.16 Variationen i distrikternes gennemsnitlige foranstaltningssrisiko for børn i hhv. private ejerboliger, private udlejningsboliger og almene lejeboliger

Figur 3.16 viste, at den største spredning i distrikternes gennemsnitlige foranstaltningssrisiko er at finde for børn i de almene boliger. Derfor ser vi nu nærmere de enkelte distrikters værdier for denne børnegruppe. Figur 3.17 viser, at den gennemsnitlige foranstaltningssrisiko for de "almene" børn varierer en del mellem distrikterne langs Ringvejen, som alle har relativt mange almene boliger (jf. Figur 3.14 ovenfor). I det hele taget er der ikke noget tydeligt geografisk mønster, hvad angår den gennemsnitlige foranstaltningssrisiko for børnene i de almene boliger.

For børn i ejerboliger og private lejeboliger finder vi i lidt højere grad et geografisk mønster, hvor den gennemsnitlige foranstaltningssrisiko typisk er relativt høj i oplandsdistrikterne og langs dele af Ringvejen og relativt lav i centrale distrikter og distrikter langs kysten.

Figur 3.17 Gennemsnitlig foranstaltningssrisiko for 0-17-årige beboere i almene boliger

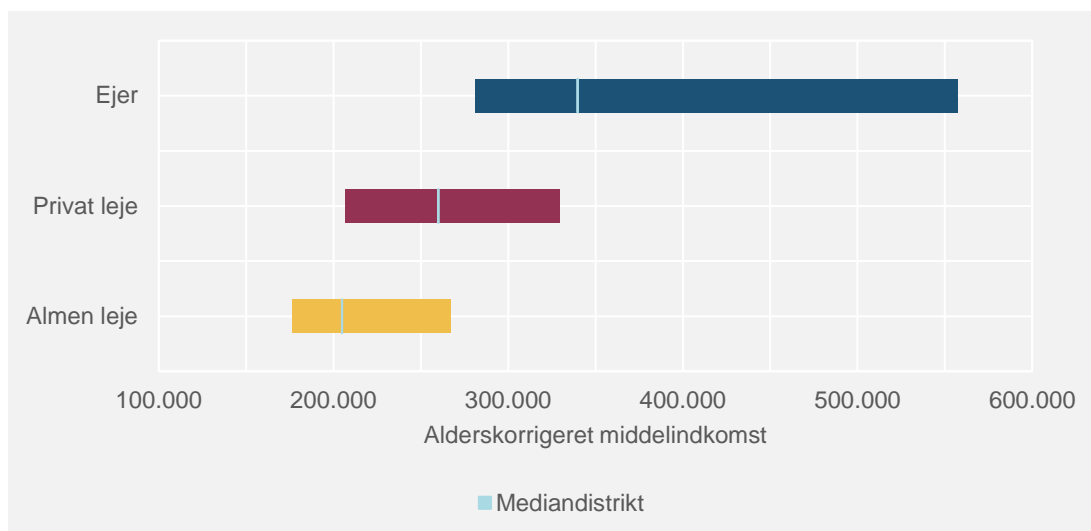

Note: Skåde er markeret med gråt, da distriktet ikke har nogen almene boliger.

Vi vender nu blikket mod distrikternes alderskorrigerede disponible middelindkomster. Figur 3.18 viser, hvor meget den disponible middelindkomst i de tre ejerformer varierer mellem de 45 distrikter. Igen er der markant forskel mellem beboere i ejerboliger og almene lejeboliger, og igen er der ikke noget overlap mellem de ekstreme distriktsværdier for de to ejerformer. Vi kan ud fra figurernes medianværdier se, at

de gennemsnitlige distriktsindkomster er skævt fordelt. I det distrikt, hvor beboerne i ejerboliger tjener mest, er gennemsnitsindkomsten knap 560.000 kr., mens det laveste gennemsnit for beboere i ejerboliger ligger på godt 280.000 kr. Medianværdien er ca. 340.000 kr. og ligger altså et godt stykke fra den maksimale gennemsnitsindkomst. Samme skæve fordeling ser vi for de almene lejeboliger, hvorimod distriktsværdierne for de private lejeboliger ser ud til at være mere ligeligt fordelt omkring medianværdien.

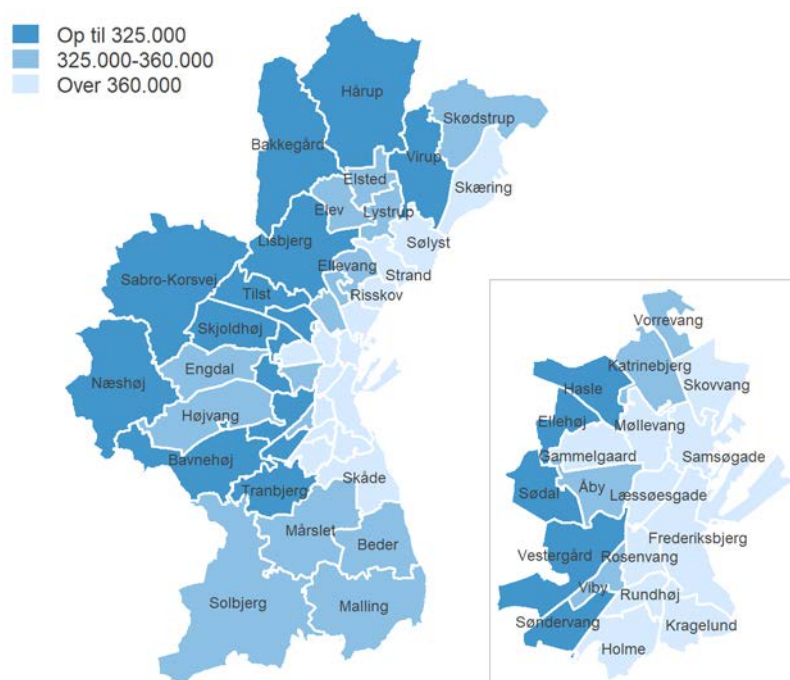
Figur 3.18 Variationen i distrikternes gennemsnitlige alderskorrigerede middelindkomst for beboere i hhv. private ejerboliger, private udlejningsboliger og almene lejeboliger

Note: Den gennemsnitlige alderskorrigerede disponible indkomst er beregnet for 18-66-årige, der ikke er studerende.

Den største variation i distriktsværdierne for alderskorrigeret disponibel indkomst finder vi for beboere i ejerboliger. Figur 3.19 viser, hvordan gennemsnitsindkomsten for beboere i ejerboliger varierer geografisk i Aarhus Kommune. Figuren afdækker et tydeligt geografisk mønster, hvor boligejerne i centrum og langs kysten har de højeste disponible indkomster, mens boligejerne i den (nord)vestlige del af kommunen samt udvalgte distrikter langs Ringvejen har de laveste disponible indkomster.

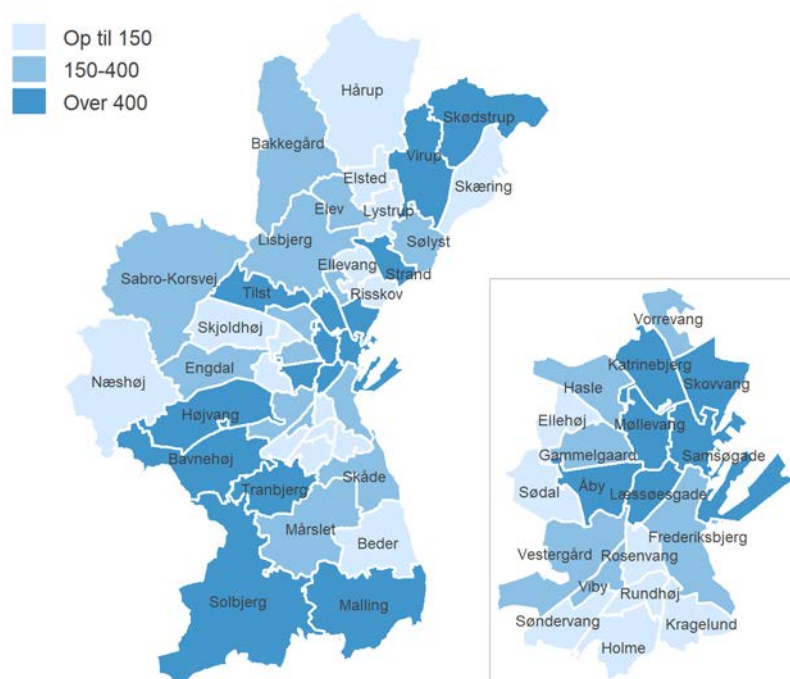
Figur 3.19 Alderskorrigeret middelindkomst for 18-66-årige beboere i ejerboliger

Vi finder i øvrigt et lignende geografisk mønster for de alderskorrigerede middelindkomster i de private lejeboliger. Dvs. relativt lave gennemsnitsindkomster i den (nord)vestlige del af kommunen og langs dele af Ringvejen og relativt høje indkomster i centrum og langs kysten. Mønstret for borgerne i de almene boliger ser anderledes ud. Her findes de relativt høje indkomster i mange tilfælde i oplandsdistrikterne, mens distrikterne med relativt lav middelindkomst primært er koncentreret i et mellembånd omkring centrum (med hovedvægt i den vestlige del). Endelig har distrikterne i centrum typisk gennemsnitlige alderskorrigerede middelindkomster blandt beboerne i de almene boliger.

Vi afslutter distriktsbeskrivelsen med at vise, hvor i kommunen der særligt er opført nye boliger siden 2010. Figur 3.20 nedenfor inddeler de 45 distrikter i tre grupper efter, hvor mange nye boliger der er opført siden 2010. Distrikterne Samsøgade, Møllevang og Skovvang er de distrikter, hvor der er opført flest nye boliger de seneste ti år. Særligt i Samsøgades distrikt er der opført mange boliger – formentlig især pga. de nyopførte boliger i bydelen Aarhus Ø. De nyopførte boliger i de tre distrikter er relativt små med et gennemsnitsareal på 84 m² eller derunder. Det hænger sammen med, at der primært er opført etageboliger i de tre distrikter. Når man bevæger sig uden for Midtbyen, er der særligt opført mange nye boliger i distrikterne Skødstrup, Tranbjerg og Bavnehøj. Her er der særligt tale om nyopførte rækkehuse, men også en del parcelhuse er opført i disse distrikter siden 2010.

Figur 3.20 Antal boliger opført i distrikterne siden 2010

Der er siden 2010 opført færrest nye boliger i distrikterne Skjoldhøj, Sødal og Rundhøj.

4. Flytninger til og fra Aarhus Kommune

I dette afsnit kortlægges vi flyttestrømmene ind og ud af Aarhus Kommune i perioden fra 31. december 2017 til 31. december 2019. Afsnittet indledes med en overordnet beskrivelse af til- og fraflytterne som enkeltpersoner sammenlignet med de fastboende borgere i Aarhus Kommune.

For at gøre kortlægningen så relevant som muligt for Aarhus Kommunes boligpolitik skifter vi herefter fokus fra enkeltpersoner til familier. I denne del beskrives til- og fraflytterfamiliernes sammensætning på familietyper og også deres socioøkonomi i form af den såkaldte ækvivalerede disponible familieindkomst. Vi kortlægger desuden, hvilke boligformer familierne flytter til og fra.

Undervejs i kortlægningen belyses efter behov, i hvilket omfang der er forskel på familier, som flytter mellem Aarhus og en anden kommune i Business Region Aarhus, og familier, som flytter mellem Aarhus og en kommune i resten af landet. Tilsvarende belyses efter behov, om der er forskel på flyttemønstrene for Aarhus Kommunes forskellige geografiske områder (tre stordistrikter).

Et særskilt afsnit er afsat til at dykke lidt dybere ned i de tendenser, som gælder for de børnefamilier, der flytter til og fra Aarhus. Børnefamilierne kan siges at være særligt interessante for Aarhus Kommunes boligpolitik, fordi de typisk er mindre mobile på tværs af landsdele, og fordi deres flyttebeslutninger relativt ofte udløses af uopfyldte boligbehov.

Afsnittet afsluttes med en beskrivelse af til- og fraflytterne i to udvalgte boligsociale områder i Aarhus Kommune.

4.1 Til- og fraflyttere som enkeltpersoner

Vi starter med at beskrive, hvordan Aarhus Kommunes til- og fraflyttere er afgrænset i kortlægningen. Denne beskrivelse findes i Boks 4.1 nedenfor. Den valgte afgrænsning, hvor vi tager udgangspunkt i borgernes bopælsadresser pr. 31. december 2017 og pr. 31. december 2019, afspejler et ønske om at få et robust billede af de personer, som er flyttet til og fra kommunen. Kortlægningen omfatter således ikke borgere, som flyttede til Aarhus i 2018 eller 2019, men som nåede at flytte ud af kommunen igen inden udgangen af 2019. Den omfatter heller ikke borgere, som flyttede ud af Aarhus, men som nåede at flytte tilbage igen inden udgangen af 2019.

Boks 4.1 Afgrænsning af til- og fraflyttere

Kortlægningens fokus er flytninger mellem Aarhus Kommune og resten af landet. Til- og fraflytninger opgøres i perioden fra 31. december 2017 til 31. december 2019.

Tilgangen af borgere til Aarhus Kommune kan deles op i tre grupper:

- *Ny fødte*
- *Tilflyttere*
- *Indvandrere*

*En **tilflytter** defineres som en person, der boede i en anden dansk kommune ved udgangen af 2017, og som boede i Aarhus Kommune ved udgangen af 2019. Indvandrere og ny fødte falder uden for denne afgrænsning, da de enten ikke havde bopæl i Danmark ved udgangen af 2017 eller ikke var født endnu.*

Afgangen af borgere fra Aarhus Kommune kan ligeledes deles op i tre grupper:

- *Afdøde*
- *Fraflyttere*
- *Udvandrere*

*En **fraflytter** defineres som en person, der havde bopæl i Aarhus Kommune ved udgangen af 2017, og som boede i en anden dansk kommune ved udgangen af 2019. Udvandrere falder uden for afgrænsningen, da de ikke havde bopæl i Danmark ved udgangen af 2019, og det samme gælder naturligvis afdøde.*

Kortlægningen fokuserer alene på til- og fraflytterne og deres socioøkonomi i 2019.

Tabel 4.1 nedenfor giver et samlet overblik over tilgangen og afgang af borgere i Aarhus Kommune fra udgangen af 2017 til udgangen af 2019. Det fremgår af tabellen, at kommunens befolkningstilgang var større end befolkningsafgangen. Resultatet var et stigende befolkningstal, som primært skyldtes, at der blev født flere børn, end der døde personer i perioden. Samtidig var tilflytningen til Aarhus også større end fraflytningen.

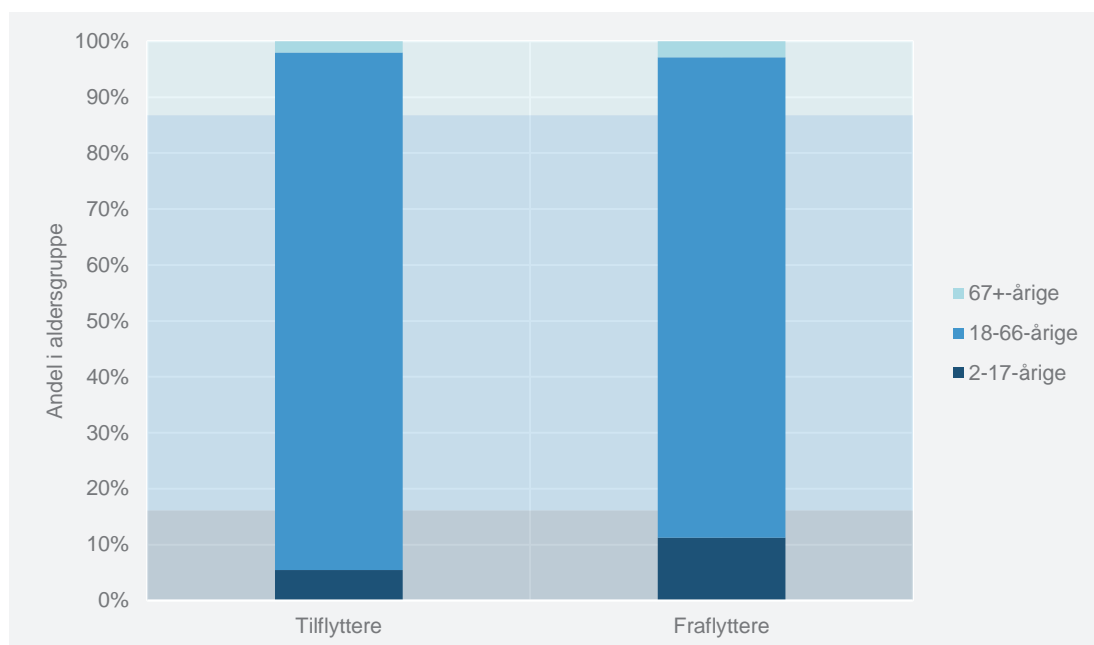
Tabel 4.1 Samlet tilgang og afgang af borgere i Aarhus Kommune 31.12.2017-31.12.2019

Bevægelse		Antal personer
Fastboende i Aarhus		301.028
Tilgang	Født efter 31. december 2017	8.683
	Indvandret	9.504
	Tilflyttet	30.768
	Tilgang i alt	48.825
Afgang	Død efter 31. december 2017	4.752
	Udvandret	7.252
	Fraflyttet	27.389
	Afgang i alt	39.270

4.1.1 Aldersfordelingen blandt til- og fraflyttere

Figur 4.1 viser aldersfordelingen pr. 31. december 2019 blandt Aarhus Kommunes til- og fraflyttere. Som reference er i baggrunden vist aldersfordelingen for alle borgere på mindst to år i Aarhus Kommune. Udeladelsen af de 0-1-årige skyldes, at borgere i disse aldersgrupper ikke kan optræde som hverken til- eller fraflyttere med den afgrænsning, der er valgt i denne kortlægning. Figuren viser, at der er en større børneandel blandt fraflytterne end blandt tilflytterne. Desuden viser figuren, at de 18-66-årige fylder mere blandt både til- og fraflytterne end blandt kommunens befolkning generelt. Endelig viser figuren, at de 67+-årige ikke er særligt mobile på tværs af kommunegrænser.

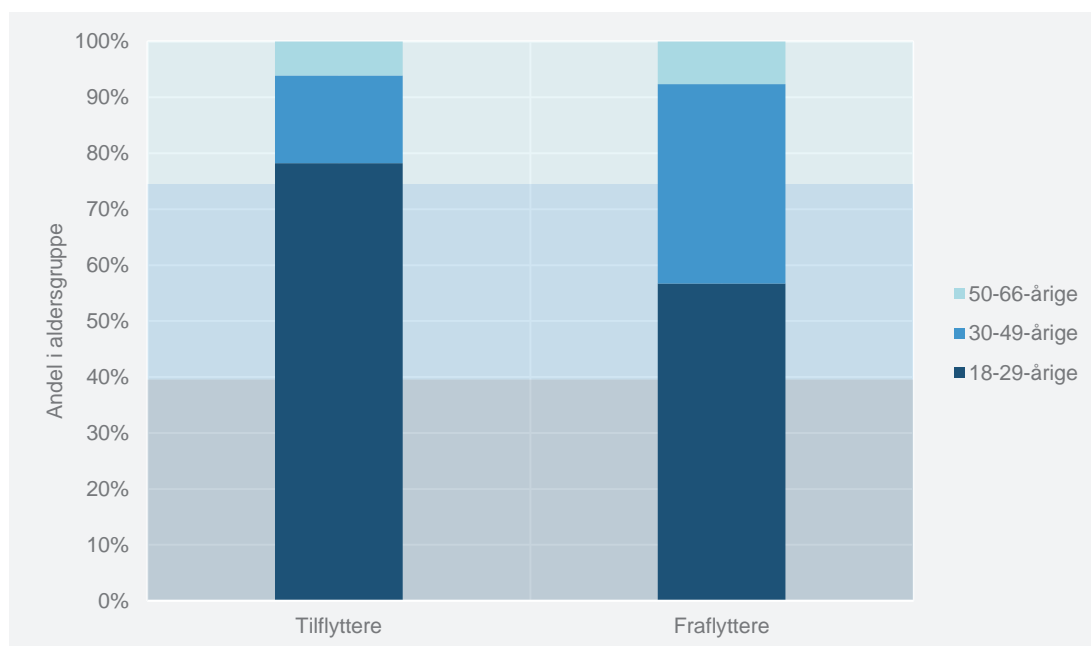
Figur 4.1 Aldersfordeling pr. 31. december 2019 for Aarhus Kommunes til- og fraflyttere

Note: Aldersfordelingen for 2+-årige i Aarhus Kommune er vist med de gennemsligtige baggrundsfarver.

Figur 4.2 nedenfor fokuserer på den detaljerede aldersfordeling blandt de 18-66-årige. Det fremgår tydeligt, at tilflytterne til Aarhus generelt er meget unge. 18-29-årige udgør således hele 78 pct. af de 18-66-årige tilflyttere. De 18-29-årige udgør også størstedelen af de 18-66-årige fraflyttere, men dog kun 57 pct. Blandt fraflytterne er 36 pct. i aldersgruppen 30-49-år mod 16 pct. blandt tilflytterne. Dette er særligt interessant, fordi der er mange børneforældre i denne aldersgruppe. Vi behandler til- og fraflyttede børnefamilier separat i afsnit 4.3 nedenfor.

Figur 4.2 Aldersfordeling pr. 31. december 2019 blandt 18-66-årige til- og fraflyttere

Note: Aldersfordelingen for 18-66-årige i Aarhus Kommune er vist med de gennemsnitlige baggrundsfarver.

4.1.2 Geografisk opdeling af til- og fraflytninger

Vi ser nu nærmere på, hvor i landet tilflytterne til Aarhus kommer fra, og hvor fraflytterne flytter hen. Herefter undersøger vi, hvilke dele af Aarhus Kommune der særligt flyttes til og fra.

Business Region Aarhus og resten af landet

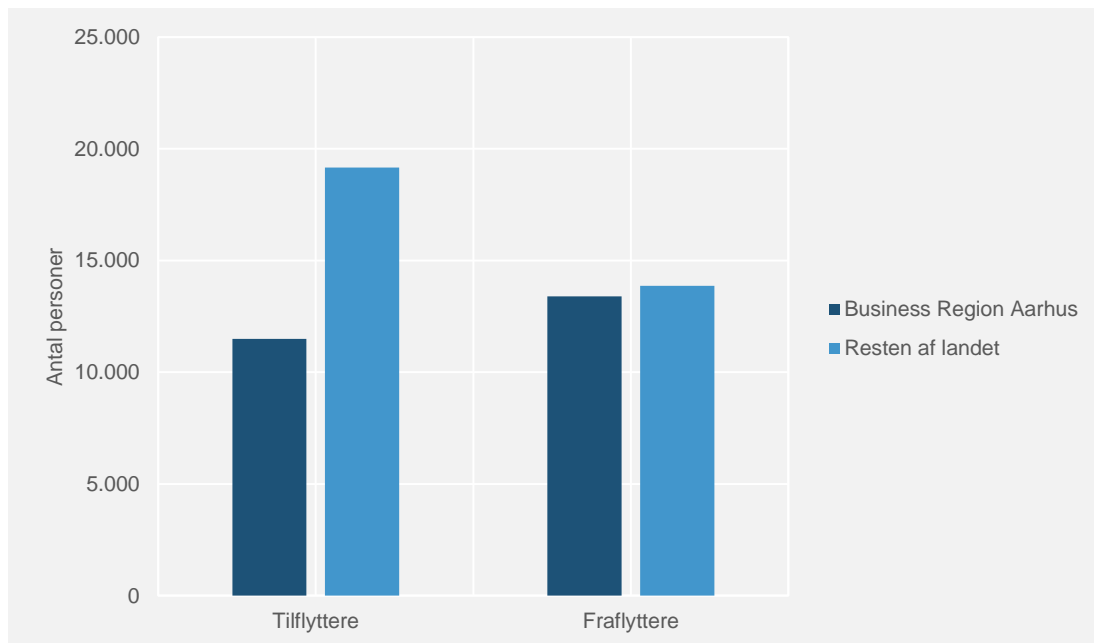
Alle flytninger er opdelt i to grupper afhængigt af, om de foregår over korte eller længere afstande. Den første gruppe består af alle flytninger mellem Aarhus og en af de øvrige kommuner i Business Region Aarhus. Den anden gruppe består af flytninger mellem Aarhus og en af landets øvrige kommuner. Det særlige fokus på Business Region Aarhus skyldes en forventning om, at de lokale flytninger i højere grad end øvrige flytninger påvirkes af boligudbuddet i Aarhus Kommune. Det er derfor interessant at undersøge, om de lokale flytninger er kendetegnet ved særlige forhold. Figur 4.3 viser, hvilke kommuner der indgår i Business Region Aarhus.

Figur 4.3 Kommuner i Business Region Aarhus

Figur 4.4 nedenfor viser antallet af til- og fraflyttere opdelt på flytninger til/fra Business Region Aarhus og til/fra resten af landet. Figuren viser, at der er markant flere tilflyttere til Aarhus fra resten af landet end fra Business Region Aarhus. Fraflytterne fordeler sig derimod nogenlunde ligeligt på Business Region Aarhus og resten af landet. Flest tilflyttere kommer altså langvejs fra, mens fraflytterne i nogenlunde lige omfang flytter lokalt og længere væk fra Aarhus.

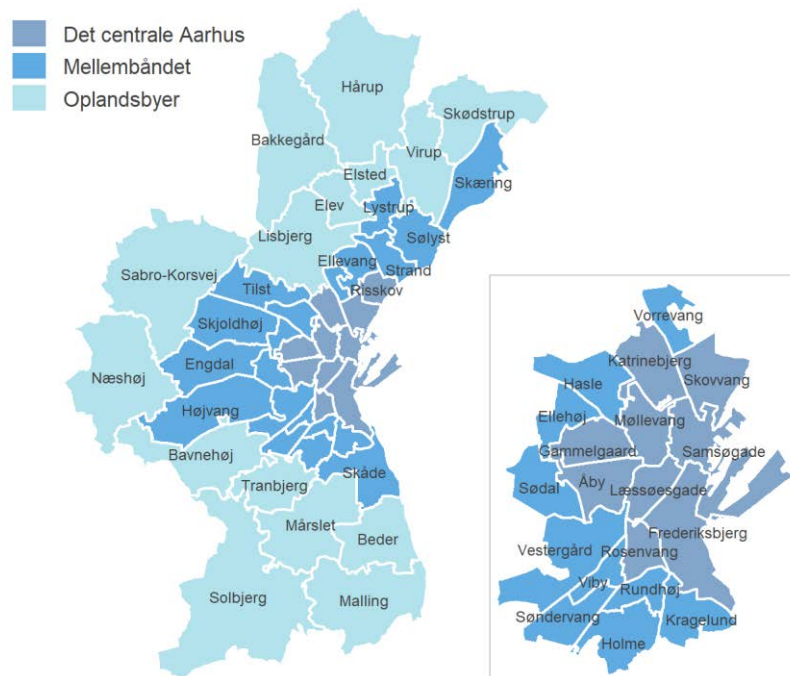
Figur 4.4 Aarhus Kommunes til- og fraflyttere opdelt på flytninger til/fra Business Region Aarhus og resten af landet

Geografisk tredeling af Aarhus Kommune

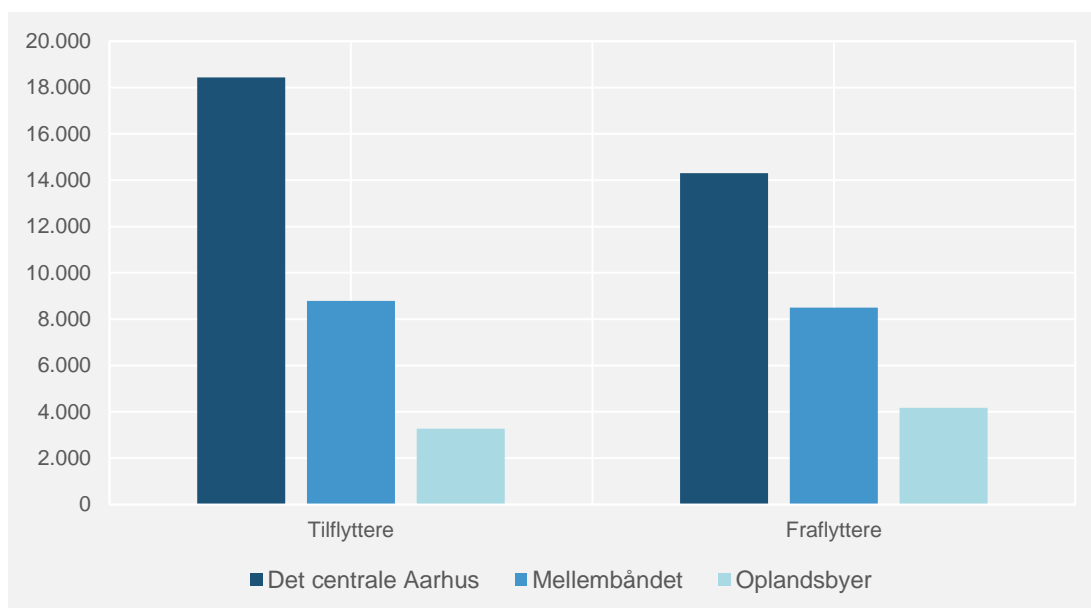
I forbindelse med denne kortlægning har Aarhus Kommune grupperet kommunens 45 skoledistrikter i tre geografiske områder (stordistrikter). Figur 4.5 viser sammensætningen af de tre stordistrikter: Det centrale Aarhus, mellembåndet og oplandsbyerne.

Figur 4.5 Oversigt over de tre geografiske områder (stordistrikter)

Figur 4.6 viser, hvordan til- og fraflytterne fordeler sig på de tre stordistrikter. Det fremgår, at der rent antalsmæssigt flytter flest borgere til og fra det centrale Aarhus efterfulgt af mellembåndet. Der bor nogenlunde lige mange borgere i det centrale Aarhus og i mellembåndet (135.632 hhv. 133.818 ultimo 2019), mens indbyggertallet i oplandsdistriktet er væsentligt mindre (78.976).

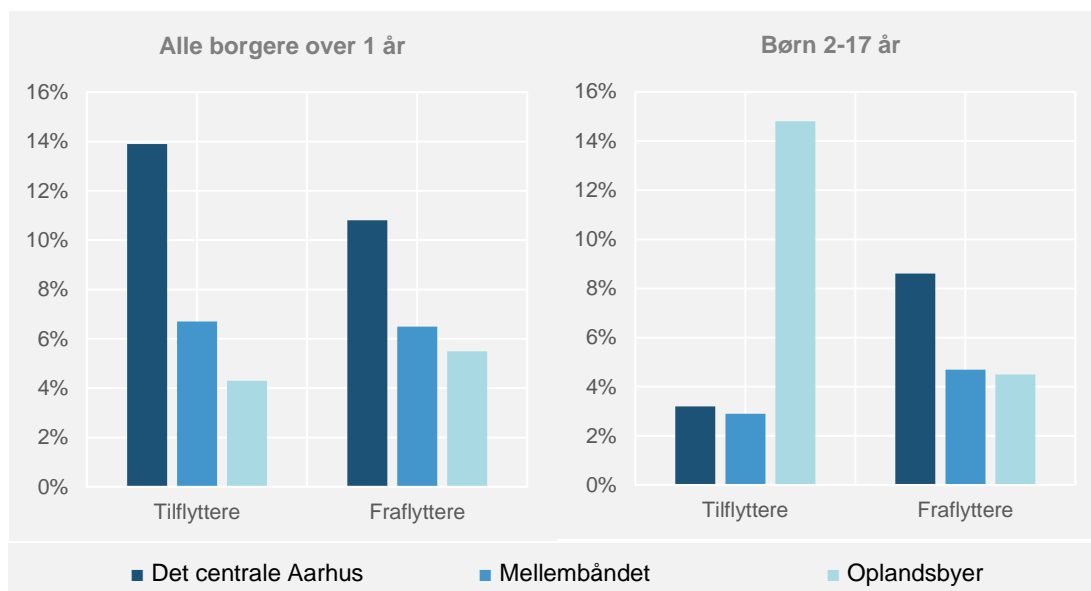
Figur 4.6 Antal til- og fraflyttere fordelt på stordistrikter

Venstre side af Figur 4.7 nedenfor tydeliggør, at der i forhold til antallet af borgere er flest til- og fraflytninger i det centrale Aarhus, færre i mellembåndet og færrest i oplandsbyerne. Det skal for en god ordens skyld understreges, at fokus i denne tabel alene er på flytninger mellem Aarhus og andre kommuner, og altså ikke på flytninger mellem de tre stordistrikter.

Figurens højre side viser, at billedet er et andet, når der alene fokuseres på børn i alderen 0-17 år. Her er der en stor tilflytning til oplandsbyerne og en relativt stor fraflytning fra det centrale Aarhus, set i forhold til antallet af børn i de to stordistrikter. Det skal igen understreges, at der alene ses på flytninger ind og ud af kommunen og ikke på kommuneinterne flytninger fra fx det centrale Aarhus til oplandsbyerne.

Figur 4.7 Til- og fraflytteres andel af befolkningen i stordistrikterne (opgjort ultimo 2019)

4.2 Til- og fraflytterfamilier

I det følgende skifter vi fokus fra de enkeltpersoner, der er flyttet til eller fra Aarhus, til de familieenheder, som personerne er en del af. Et fokus på familieenheder frem for enkeltpersoner er blandt andet relevant, fordi Aarhus Kommunes boligpolitik primært skal forholde sig til familieenheders boligbehov. Boks 4.2 redegør for det familiebegreb, som anvendes i den følgende kortlægning.

Boks 4.2 Familier

Index100 har anvendt Danmarks Statistiks familiebegreb i analyserne. Danmarks Statistik definerer familier således:

Personerne i en familie bor på samme adresse. En familie består af en enlig eller et par med eller uden børn.

Hjemmeboende børn regnes med til deres forældres familier, hvis de:

- *Bor på samme adresse som mindst én af forældrene*
- *Er under 25 år*
- *Aldrig har været gift eller i registreret partnerskab*
- *Ikke selv har barn/børn*
- *Ikke er part i et samboende par.*

Et par er to personer, der bor sammen og danner par af en af følgende fire typer:

- *Ægtepar*
- *Registreret partnerskab*
- *Samlevende par. De to personer er ikke gift eller i registreret partnerskab med hinanden, men de har mindst ét fælles barn.*
- *Samboende par. To personer af hvert sit køn med under 15 års aldersforskel. De har ikke fælles børn, og de er ikke i nær familie med hinanden. Det er desuden en forudsætning, at der i husstanden kun findes to voksne personer.*

Der kan godt bo flere familier på samme adresse. Hvis en ung mor bor hos sine forældre med sit barn, vil mor og barn udgøre én familie, mens hendes forældre vil udgøre en anden familie. Tre studiekammerater, der deler lejlighed, vil også tælle som tre familier.

I alt 24.855 aarhusianske familier havde ved udgangen af 2019 mindst én voksen person, der var flyttet til kommunen siden udgangen af 2017. Af de 24.855 familier bestod 7.083 af et par (med eller uden børn), mens 17.772 bestod af en enlig (med eller uden børn). Af de 7.083 par boede 1.854 også på samme adresse ved udgangen af 2017, dvs. de flyttede til Aarhus sammen. De øvrige godt 5.000 par berørt af flytning til Aarhus kan både være par, der er flyttet sammen i en ny fælles bolig i Aarhus, og par, hvor den ene partner er flyttet til Aarhus for at flytte ind hos den anden partner, der allerede boede i Aarhus. Der kan også være tale om to personer, der er flyttet til Aarhus som enlige efter udgangen af 2017, hvorefter de har mødt hinanden og har nået at flytte sammen inden udgangen af 2019.

De følgende analyser af familieflytninger omhandler alene de tilfælde, hvor alle voksne personer i en familie (fraregnet hjemmeboende børn under 25 år) har samme adresse både før og efter flytningen til eller fra Aarhus. Dermed medtages alle enlige, der flyttede til eller fra Aarhus efter 31. december 2017, og som stadig var enlige 31. december 2019. Ligeledes medtages alle par, der er flyttet til eller fra Aarhus fra den samme adresse, og som stadig bor sammen ved udgangen af 2019.

Afgrænset på denne måde flyttede i alt 19.626 stabile familieenheder til Aarhus fra 31. december 2017 til 31. december 2019. Tabel 4.2 viser, hvordan disse stabile familieenheder fordeler sig på familietyper.

Tabel 4.2 Tilflytterfamilier opdelt på type

	Enlige	Par
Med børn	524	1.030
Uden børn	17.248	824

Hvad angår fraflytterfamilierne, var i alt 18.231 familier berørt af en flytning fra Aarhus til en anden kommune i analyseperioden. Af disse familier var de 14.382 stabile familieenheder. Tabel 4.3 viser, hvordan de stabile fraflytterfamilier fordeler sig på enlige og par samt på familier med og uden børn.

Tabel 4.3 Fraflytterfamilier opdelt på type

	Enlige	Par
Med børn	415	2.784
Uden børn	9.201	1.982

Det fremgår af tabellerne ovenfor, at enlige uden børn udgør en meget stor andel af de familier, som flyttede til og fra Aarhus. Andelen er særligt høj blandt tilflytterfamilierne, hvor enlige uden børn udgør 88 pct. For fraflytterfamilierne er den tilsvarende andel 64 pct.

Den høje andel enlige uden børn blandt tilflytterfamilierne hænger naturligt sammen med, at Aarhus er en uddannelsesby, som hvert år tiltrækker mange unge studerende. 9.557 af de 19.626 tilflytterfamilier bestod således af mindst én studerende ved udgangen af 2019. Det store antal studerende er også en af grundene til, at en meget høj andel af tilflytterne havde status som hjemmeboende børn ved udgangen af 2017, men ikke længere havde det ved udgangen af 2019. Hele 51 pct. af tilflytterfamilierne bestod således af mindst én voksen, der i ultimo 2017 stadig boede hjemme hos sine forældre. For fraflytterfamilierne var den tilsvarende andel blot 8 pct.

Det fremgår også af tabellerne, at børnefamilier udgør en væsentlig større andel af Aarhus Kommunes fraflytterfamilier end af tilflytterfamilierne. Blandt fraflytterfamilierne udgjorde børnefamilier 22 pct., hvorimod de kun udgjorde 7 pct. af tilflytterfamilierne. Pr. 31. december 2019 var 22 pct. af alle familier i Aarhus Kommune børnefamilier.

4.2.1 Ækvivaleret disponibel familieindkomst blandt til- og fraflyttere

I dette afsnit beskriver vi de gennemsnitlige familieindkomster for de fire typer til- og fraflytterfamilier. I den forbindelse er fokus på den såkaldte ækvivalerede disponible familieindkomst. Boks 4.3 beskriver, hvordan dette indkomstbegreb opgøres.

Boks 4.3 Ækvivaleret disponibel familieindkomst

Den ækvivalerede disponible familieindkomst tager udgangspunkt i familiemedlemmernes personlige disponible indkomster. Herefter foretages en korrektion for antal medlemmer af familien, herunder antal medlemmer under 15 år.

Korrektionen gør det muligt at sammenligne disponible indkomster for personer, som lever i familier af forskellig størrelse. Der tages højde for, at nogle udgifter ikke fordobles, når en familie forøges fra en til to personer (stordriftsfordele). Store familier behøver med andre ord ikke den samme indkomst pr. familiemedlem for at nå det samme velstandsniveau.

En enlig uden børn med disponibel indkomst på 200.000 kr. vil også have en ækvivaleret disponibel familieindkomst på 200.000 kr. Til sammenligning vil en enlig med samme indkomst og et enkelt hjemmeboende barn under 15 år have en ækvivaleret disponibel familieindkomst på 154.000 kr. (200.000 kr. / 1,3). Et par uden børn, som hver især har en disponibel indkomst på 200.000 kr., vil tilsammen have en ækvivaleret disponibel familieindkomst på 267.000 kr. (400.000 kr. / 1,5). Til sammenligning vil et par med samme indkomster og et hjemmeboende barn under 15 år have en ækvivaleret disponibel familieindkomst på 222.000 kr. (400.000 / 1,8).

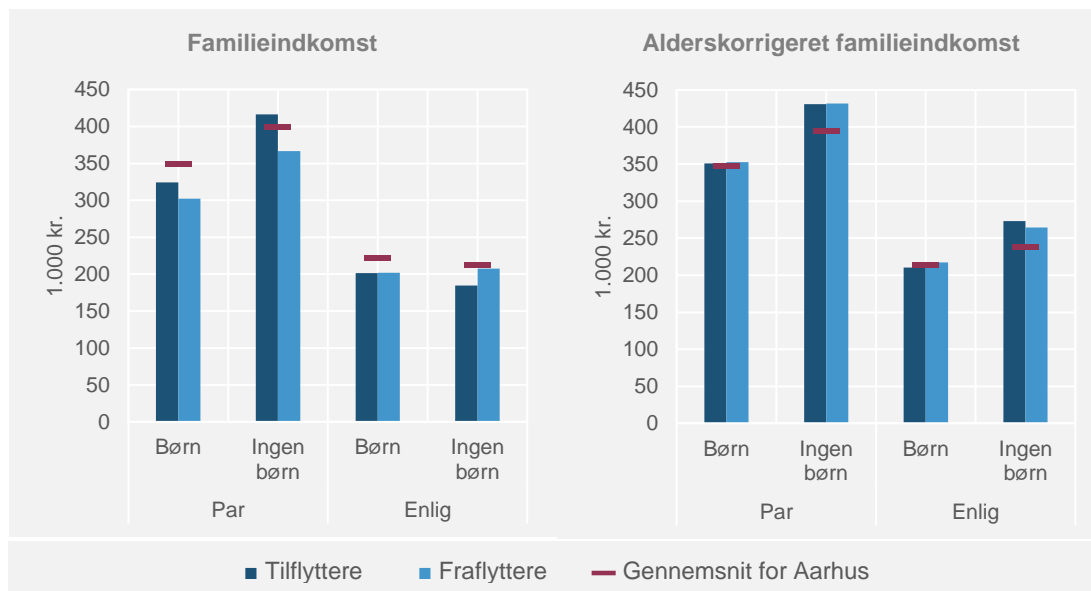
Af hensyn til sammenligneligheden er fokus i det følgende alene på familier, hvor ingen af de 1-2 voksne er under uddannelse, og hvor deres gennemsnitsalder ligger mellem 18 og 66 år. Selv efter denne indsnævring afhænger familieindkomsten i betydeligt omfang af alderen på de voksne i familien. Vi har derfor supplerende opgjort familiernes gennemsnitlige *alderskorrigerede* familieindkomst. Ved alderskorrektionen opjusteres yngre familiers indkomster, mens ældre familiers indkomster nedjusteres.

På landsplan svarer den gennemsnitlige alderskorrigerede familieindkomst pr. definition til den gennemsnitlige faktiske indkomst. Dette landsgennemsnit lød i 2019 på 285.869 kr. pr. familie, når der ses bort fra familier med en voksen under uddannelse og familier, hvor gennemsnitsalderen for de voksne enten var under 18 år eller over 66 år. Den tilsvarende gennemsnitlige familieindkomst i Aarhus var 279.765 kr., mens den *alderskorrigerede* familieindkomst var 291.444 kr. Forskellen skyldes en relativt lav gennemsnitsalder blandt de voksne i de aarhusianske familier – 41,8 år mod 44,7 år på landsplan.

Venstre side af Figur 4.8 nedenfor viser de ukorrigerede familieindkomster for de familier, der enten er flyttet til eller fra Aarhus. Det fremgår, at de højeste familieindkomster findes blandt par uden børn. I

denne gruppe har tilflytterne en lidt højere familieindkomst end både fraflytterne og gennemsnittet for alle Aarhus-familier. De næsthøjeste ukorrigerede familieindkomster findes blandt par med børn. For både tilflyttere og fraflyttere gælder, at deres familieindkomst er lidt lavere end gennemsnittet for alle par med børn i Aarhus Kommune. Endelig har enlige med og uden børn nogenlunde den samme gennemsnitlige familieindkomst. Familieindkomsten for både tilflyttere og fraflyttere ligger her en smule under Aarhus-gennemsnittet. På tværs af familietyper har både til- og fraflyttere en lidt lavere familieindkomst end gennemsnittet for alle Aarhus-familier. Forskellen er dog størst for børnefamilierne.

Figur 4.8 Gennemsnitlige ækvivalerede disponible familieindkomster for til- og fraflytterfamilier

Note: Opgørelsen er lavet uden familier, hvor mindst én voksen var studerende ultimo 2019, eller hvor gennemsnitsalderen for de voksne i familien var under 18 år eller over 66 år.

Det generelle billede ændrer sig en del, når der foretages alderskorrektion af familieindkomsterne. Dette er vist i højre side af Figur 4.8. Efter alderskorrektionen har de børnefamilier, som flytter til og fra Aarhus Kommune, familieindkomster på niveau med børnefamilierne generelt i Aarhus Kommune. Det gælder, uanset om fokus er på par eller enlige med børn. For til- og fraflytterne uden børn gælder, at deres alderskorrigerede familieindkomster er noget højere end Aarhus-gennemsnittet for familier uden børn. Den markante forskel mellem venstre og højre side af figuren skyldes, at det særligt er relativt unge familier, som flytter ind og ud af Aarhus. Gennemsnitsalderen for de voksne i tilflytterfamilierne var således 31,0 år, mens den var 33,4 år i fraflytterfamilierne. Det skal holdes op mod en gennemsnitsalder på 41,8 år for alle aarhusianske familier inden for den valgte afgrænsning (dvs. ingen voksne studerende samt en gennemsnitsalder mellem 18 og 66 år).

Figur 4.9 nedenfor viser, hvor mange af til- og fraflytterfamilierne (opdelt på familier med og uden børn), der har en høj, lav eller middel familieindkomst. Indkomstgrænserne er sat, så præcis 25 pct. af familierne på landsplan placeres i grupperne med hhv. høj og lav indkomst, mens de midterste 50 pct. placeres i mellemgruppen med middel indkomst. Fokus er også her alene på familier uden voksne studerende og med en gennemsnitsalder mellem 18 og 66 år. Blandt alle de aarhusianske familier, der opfyldte disse kriterier pr. 31. december 2019, havde 29,9 pct. en lav familieindkomst, mens 25,4 pct. havde en høj familieindkomst. De resterende 44,8 pct. lå i midtergruppen.

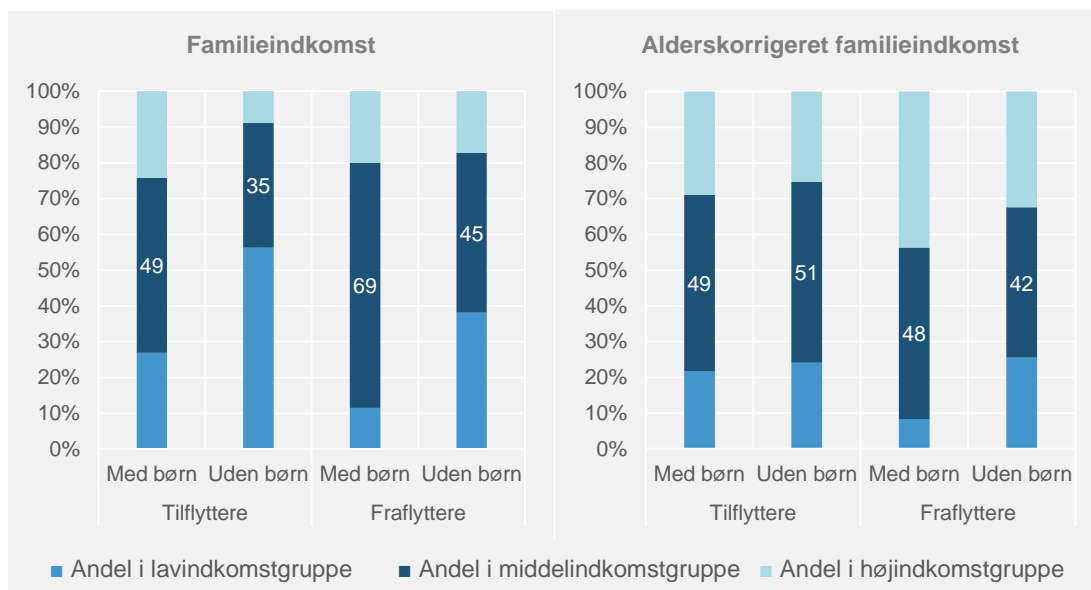
I venstre side af Figur 4.9 falder det særligt i øjnene, at over 55 pct. af tilflytterfamilierne uden børn har en lav familieindkomst, og at knap 70 pct. af fraflytterfamilierne med børn har en middel familieindkomst. Der er også relativt mange med lav indkomst blandt fraflytterfamilierne uden børn.

Igen ændrer billedet sig markant, når der foretages alderskorrektion af familieindkomsterne. Blandt familier uden børn ligger andelen med lav indkomst nu tæt på de gennemsnitlige 25 pct. på landsplan, mens mellemindkomstgruppen er skrumpet ind til under 50 pct. blandt fraflytterfamilier med børn. For alle fire typer til- og fraflytterfamilier i figuren er andelen med høj indkomst samtidig vokset fra at ligge under 25 pct. til at ligge over. Blandt fraflytterfamilierne med børn har næsten 45 pct. en høj alderskorrigeret familieindkomst.

Det er naturligvis den ukorrigerede familieindkomst, som er bestemmende for, hvilken bolig den enkelte familie har råd til, når den vælger at flytte. Men de relativt høje alderskorrigerede familieindkomster

indfanger, at de aarhusianske til- og fraflytterfamilier generelt har højere indkomster end landsgennemsnittet for deres egen aldersgruppe.

Figur 4.9 Fordeling af til- og fraflytterfamilier på indkomstgrupper

Note: Opgørelsen er lavet uden familier, hvor mindst én voksen var studerende ultimo 2019, eller hvor gennemsnitsalderen for de voksne var under 18 år eller over 66 år.

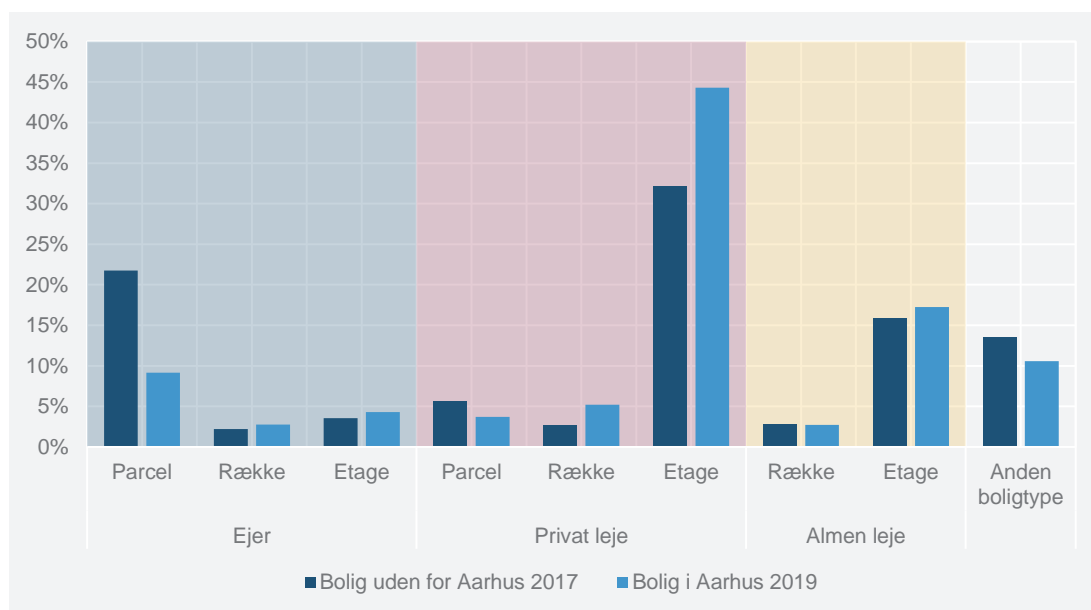
4.2.2 Familiernes boligvalg

Figur 4.10 og Figur 4.11 på næste side viser, hvilke boliger til- og fraflytterfamilierne er flyttet mellem. I disse figurer har vi ikke medtaget familier, hvor mindst én voksen var hjemmeboende ved udgangen af 2017. Ellers er alle familier medtaget uanset deres gennemsnitsalder. Hvis gruppen af hjemmeboende i 2017 var blevet medtaget i figuren, ville det tegne et misvisende billede af, at rigtig mange flytter til Aarhus fra et privatejet parcelhus.

Gruppen af unge, der flyttede hjemmefra i forbindelse med flytning til Aarhus, flyttede altovervejende i privat udlejede etageboliger, efterfulgt af almene etageboliger. Blandt de knap 10.000 unge tilflytterfamilier, som var hjemmeboende børn ved udgangen af 2017, flyttede hele 79 pct. således ind i en privat udlejet eller almen etagebolig. Yderligere 11 pct. flyttede ind i "andre boligtyper", der blandt andet dækker over forskellige typer kollegieboliger.

Hvad angår familier, der *ikke* flyttede hjemmefra i forbindelse med flytningen til Aarhus, viser Figur 4.10, at godt 30 pct. boede i en privat udlejet etagebolig før flytningen, og at knap 45 pct. gjorde det efter flytningen. Omvendt boede mere end en 20 pct. af tilflytterfamilierne i privatejet parcelhus ved udgangen af 2017, mens mindre end 10 pct. gjorde det ved udgangen af 2019. Blandt tilflytterfamilierne sker der altså primært en nettoflytning fra private parcelhuse til privat udlejede etageboliger.

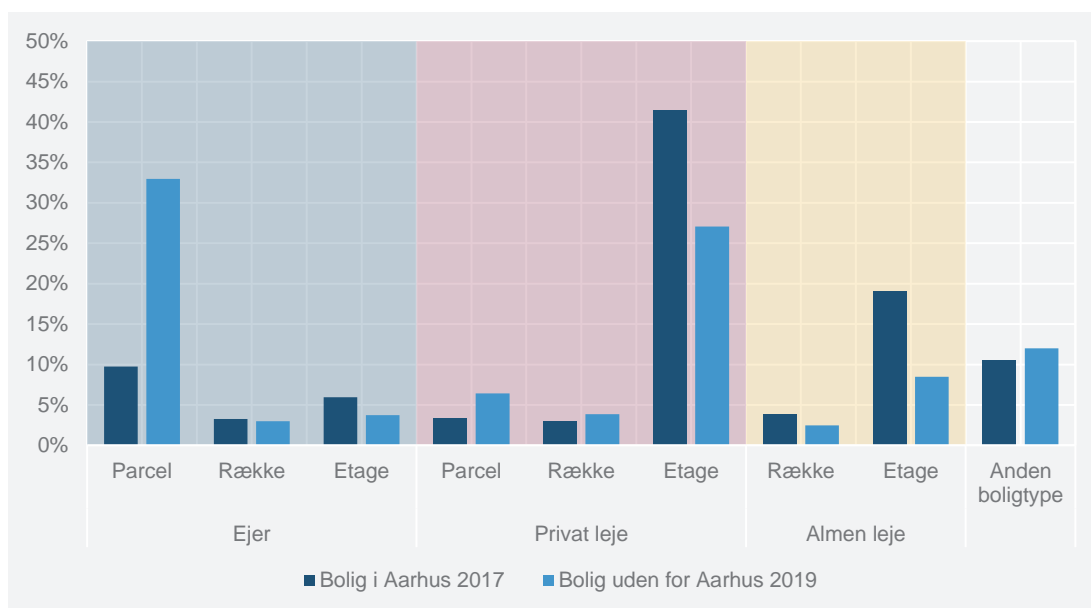
Figur 4.10 Tilflytterfamiliers boligvalg før og efter flytningen til Aarhus

Note: Figuren medregner ikke familier, hvor mindst én voksen havde status som hjemmeboende barn ultimo 2017. Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligene efter ejerforhold.

Figur 4.11 viser fraflytterfamiliernes boligform før og efter flytningen fra Aarhus. Det fremgår, at der her sker en markant nettoflytning fra almene og privat udlejede etageboliger til privatejede parcelhuse. Andelen, der bor i privatejet parcelhus, stiger således fra 10 pct. til ca. en tredjedel i forbindelse med flytningerne fra Aarhus.

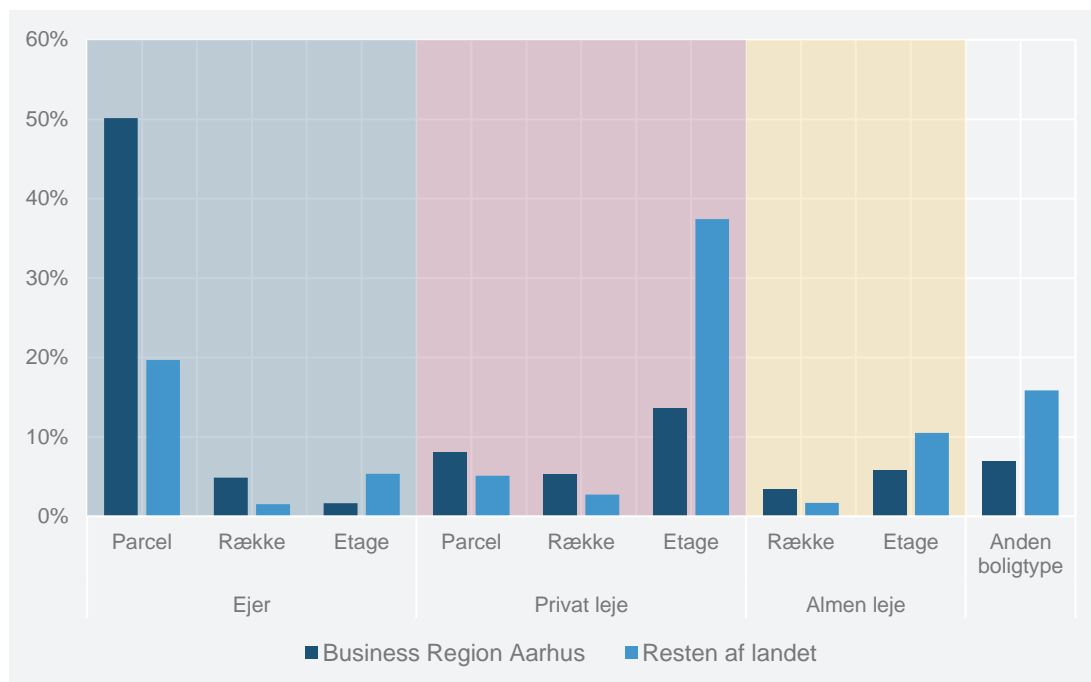
Figur 4.11 Fraflytterfamiliers boligvalg før og efter flytningen fra Aarhus

Note: Figuren medregner ikke familier, hvor mindst én voksen havde status som hjemmeboende barn ultimo 2017. Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligene efter ejerforhold.

Figur 4.12 nedenfor viser, hvordan det boligmæssige mønster for familier, der flytter til Business Region Aarhus, afviger fra familier, der flytter til den øvrige del af landet. Det fremgår, at halvdelen af alle fraflytterne til Business Region Aarhus flyttede i privatejede parcelhuse, mens det samme kun gælder 20 pct. af fraflytterne til resten af landet. Flytningerne til resten af landet sker i væsentlig højere grad til privat udlejede etageboliger end flytningerne til Business Region Aarhus.

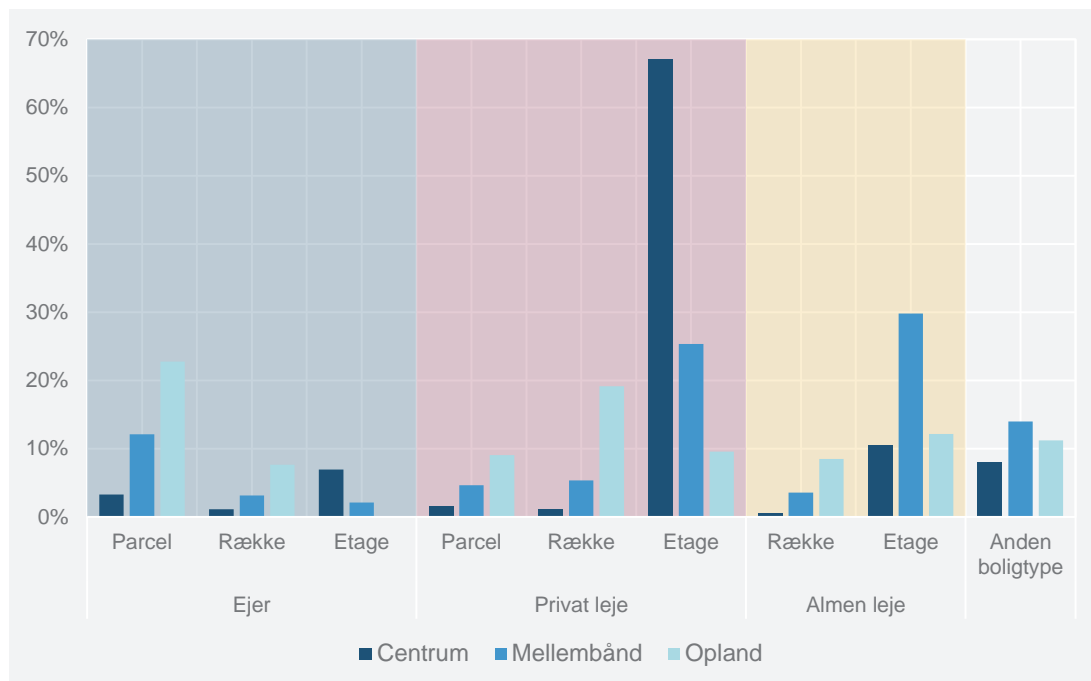
Figur 4.12 Fraflytterfamiliernes boligvalg fordelt på Business Region Aarhus og resten af landet i 2019

Note: Figuren medregner ikke familier, hvor mindst én voksen havde status som hjemmeboende barn ultimo 2017.

Figur 4.13 retter fokus tilbage mod tilflytterfamilierne og viser, i hvilket omfang det boligmæssige mønster afviger for familier, der flytter til de tre forskellige stordistrikter i Aarhus Kommune. Det fremgår, at tilflytterne til det centrale Aarhus altovervejende flytter ind i privat udlejede etageboliger. Tilflytterne til mellembåndet flytter oftest ind i en almen etagebolig efterfulgt af privat udlejede etageboliger. Tilflytterne til oplandsbyerne er mere jævnt fordelt på de forskellige boligformer, men de to hyppigst valgte er privat-ejede og privat udlejede parcelhuse.

Figur 4.13 Tilflytterfamiliernes boligvalg fordelt på stordistrikter

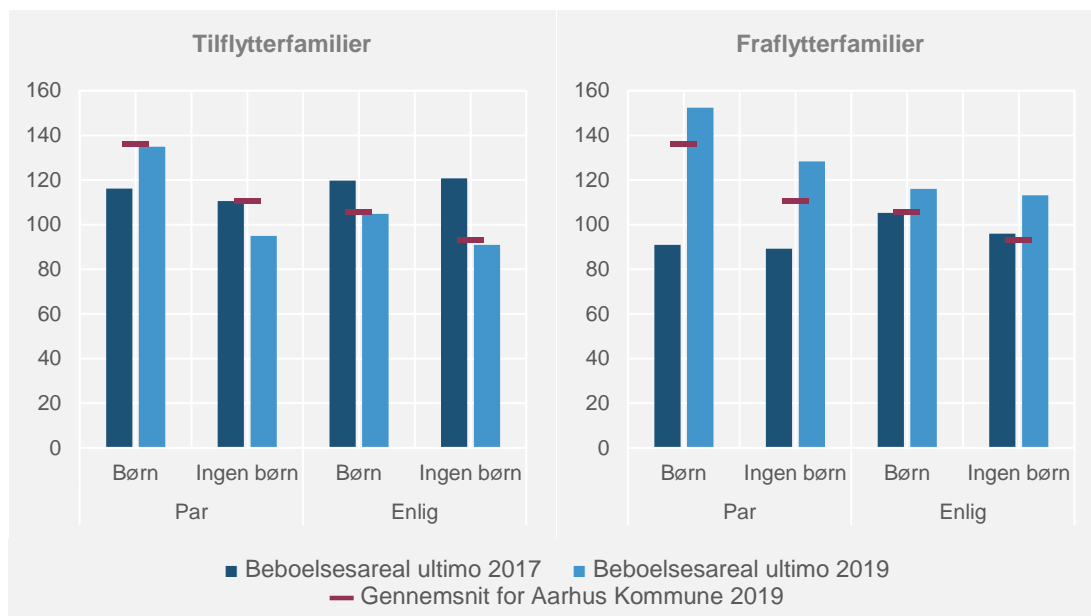

Note: Figuren medregner ikke familier, hvor mindst én voksen havde status som hjemmeboende barn ultimo 2017.

Figur 4.14 nedenfor viser til- og fraflytterfamiliernes gennemsnitlige beboelsesareal før og efter flytningen. Det fremgår af venstre side, at tre af de fire familiekatogrier gennemsnitligt set flyttede til en mindre bolig i forbindelse med flytninger til Aarhus. Kun par med børn havde gennemsnitligt set en større bolig

efter flytningen end før. Det fremgår også af venstre side, at enlige tilflyttere med og uden børn samt tilflytterpar med børn efter flytningen rådede over et boligareal, der nogenlunde svarede til gennemsnittet for alle tilsvarende familier i Aarhus Kommune. Tilflytterpar uden børn flyttede derimod ind i relativt små boliger sammenlignet med normen for par uden børn i Aarhus Kommune.

Figur 4.14 Til- og fraflytterfamiliers gennemsnitlige beboelsesareal ultimo 2017 og ultimo 2019 fordelt på familietype

Note: Opgørelsen er lavet uden familier, hvor mindst én voksen var hjemmeboende ultimo 2017.

Den højre side af Figur 4.14 viser, at alle fire typer fraflytterfamilier gennemsnitligt set flyttede til en større bolig i forbindelse med flytningen fra Aarhus. Det gælder i særlig grad par med børn, men også par uden børn flyttede gennemsnitligt set til en markant større bolig. For alle fire typer fraflytterfamilier gælder endvidere, at de gennemsnitligt set flyttede til et beboelsesareal, der var større end gennemsnittet for alle tilsvarende familier i Aarhus Kommune.

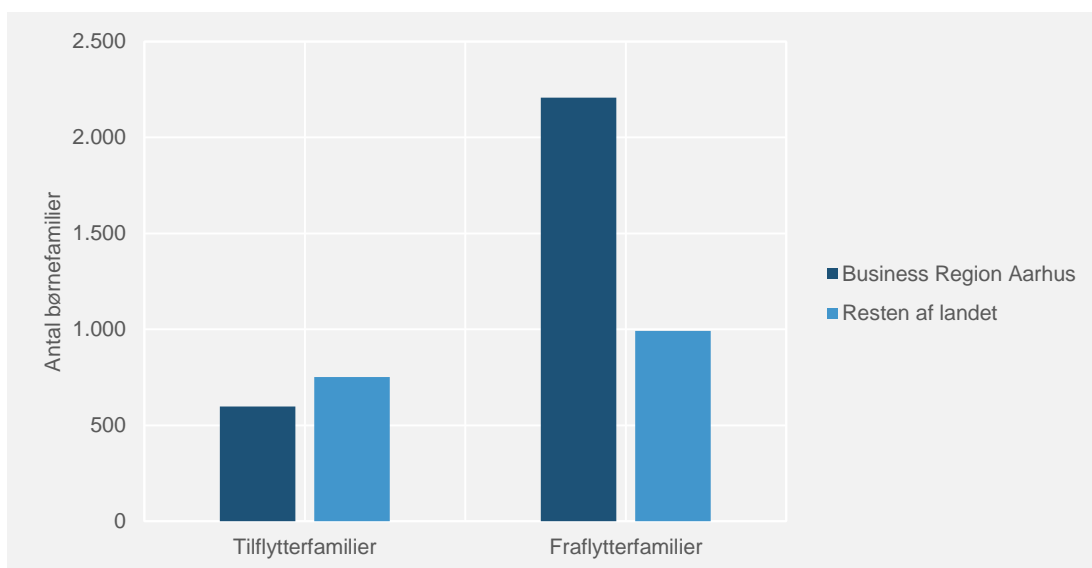
Det skal for en god ordens skyld bemærkes, at der kan bo flere familier i den samme bolig. Det har særligt betydning for det opgjorte beboelsesareal for enlige familier. Tre unge, der deler en lejlighed på 100 kvadratmeter, vil således i statistikken optræde som tre enlige familier uden børn, hver med et beboelsesareal på 100 kvm.

4.3 Til- og fraflyttede børnefamilier

I dette afsnit stiller vi skarpt på de børnefamilier, som flytter til og fra Aarhus. Børnefamilierne udgør en særligt interessant målgruppe for kommunens boligpolitik, da de typisk er mindre mobile på tværs af landsdele, og da deres flyttebeslutninger relativt ofte udløses af uopfyldte boligbehov.

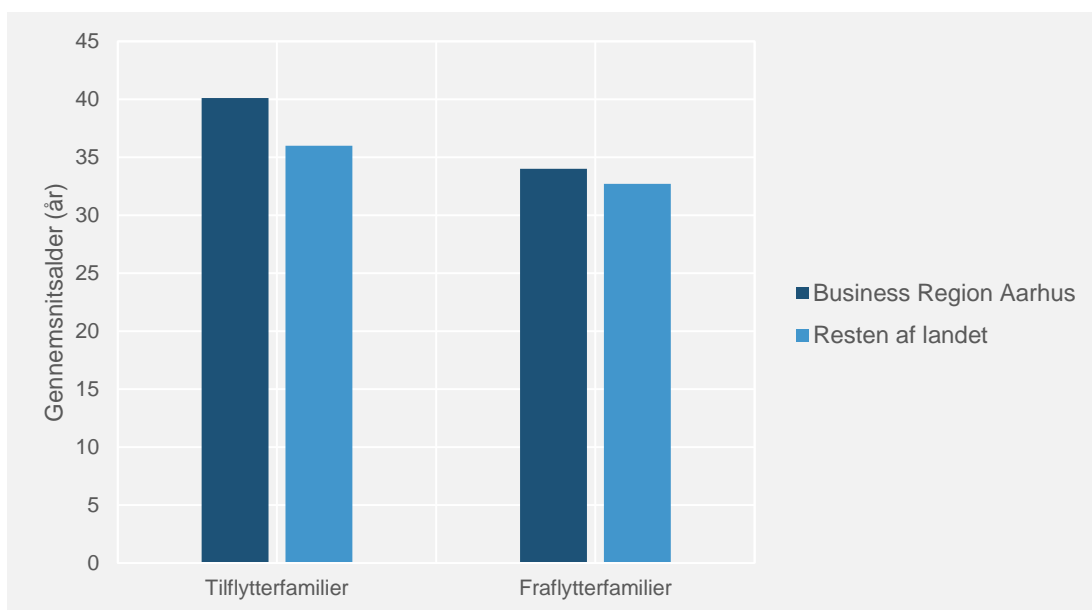
Figur 4.15 viser, hvor mange aarhusianske børnefamilier, der flyttede til henholdsvis Business Region Aarhus og resten af landet fra ultimo 2017 til ultimo 2019. Det fremgår, at mere end to tredjedele af disse familier flyttede til en af de øvrige kommuner i Business Region Aarhus.

Figur 4.15 Antal til- og fraflyttede børnefamilier opdelt på region

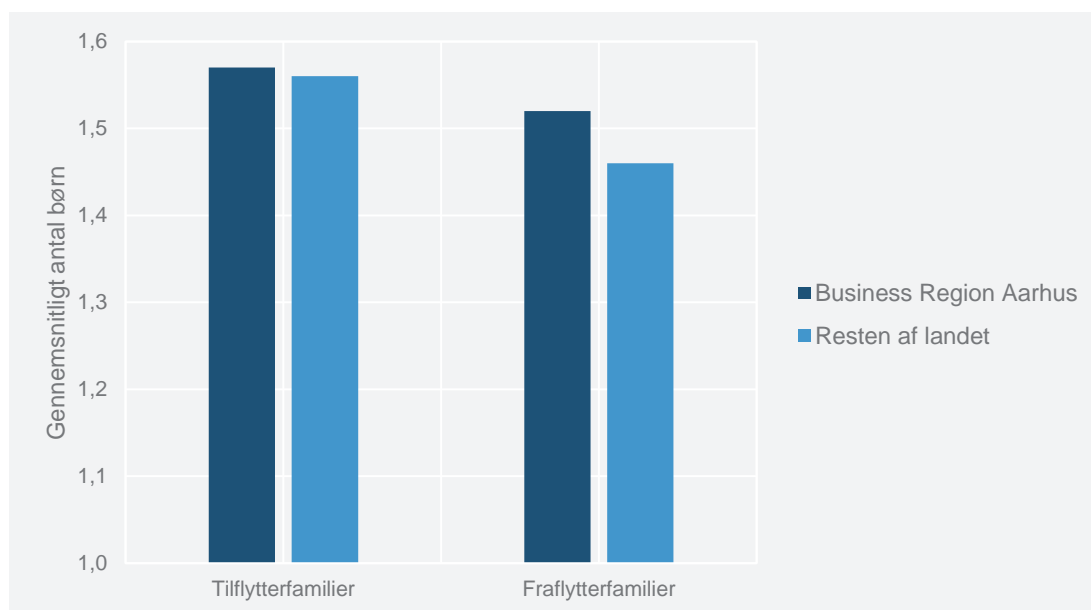
Figur 4.16 viser, at de børnefamilier, som flytter fra Aarhus, gennemsnitligt set er yngre end de børnefamilier, som flytter til kommunen. Blandt tilflytterfamilierne er gennemsnitsalderen særligt høj for tilflyttere fra Business Region Aarhus (40 år). For de øvrige tre familiegrupper er gennemsnitsalderen mellem 33 og 36 år.

Figur 4.16 Gennemsnitsalder for forsørgere i til- og fraflyttede børnefamilier opdelt på region

Figur 4.17 viser, hvor mange børn de til- og fraflyttede børnefamilier i gennemsnit havde pr. 31. december 2019. Det fremgår, at tilflytterfamilierne gennemsnitligt set havde flere børn end fraflytterfamilierne, hvilket ikke er overraskende givet deres højere gennemsnitsalder. Blandt fraflytterfamilierne var der flest børn i de familier, som flyttede til Business Region Aarhus.

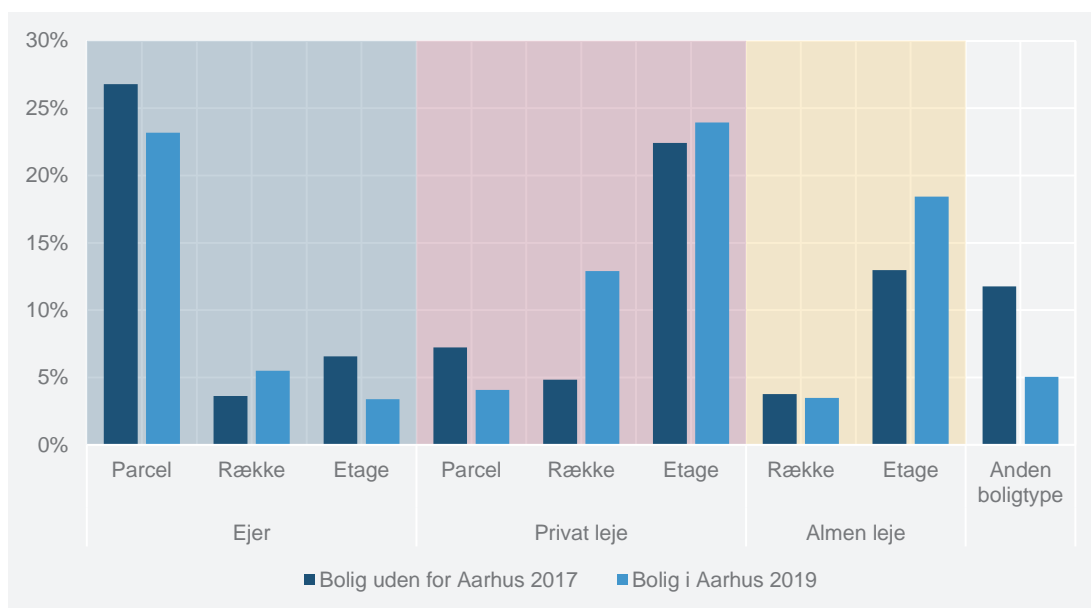
Figur 4.17 Gennemsnitligt antal børn i til- og fraflyttede børnefamilier opdelt på region

4.3.1 Børnefamiliernes boligvalg

Figur 4.18 viser, at der blandt de tilflyttede børnefamilier skete en lille nettoflytning fra parcelhuse og ejerlejligheder samt "anden boligtype" til privat udlejede rækkehuse og almene etageboliger.

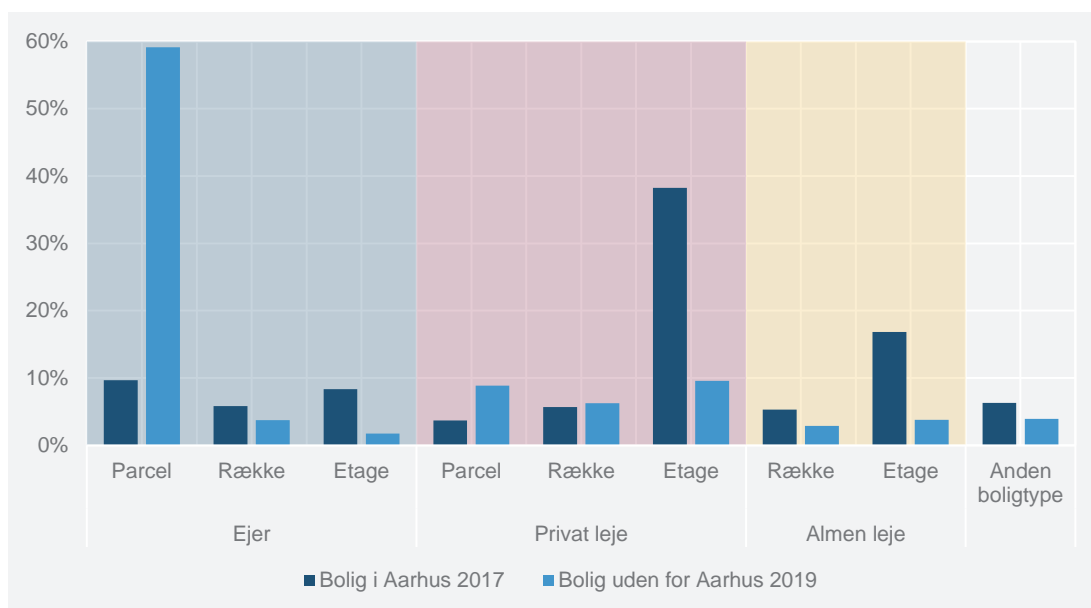
Figur 4.18 Tilflyttede børnefamiliers boligvalg før og efter flytningen til Aarhus

Note: Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold.

Blandt de børnefamilier, som flyttede væk fra Aarhus, skete der en markant nettoflytning fra almene og privat udlejede etageboliger til privatejede parcelhuse. Figur 4.19 nedenfor viser, at hvor blot 10 pct. af disse familier boede i et privatejet parcelhus før flytningen ud af Aarhus, så gjorde 60 pct. det efter flytningen.

Figur 4.19 Fraflyttede børnefamiliers boligvalg før og efter flytningen fra Aarhus

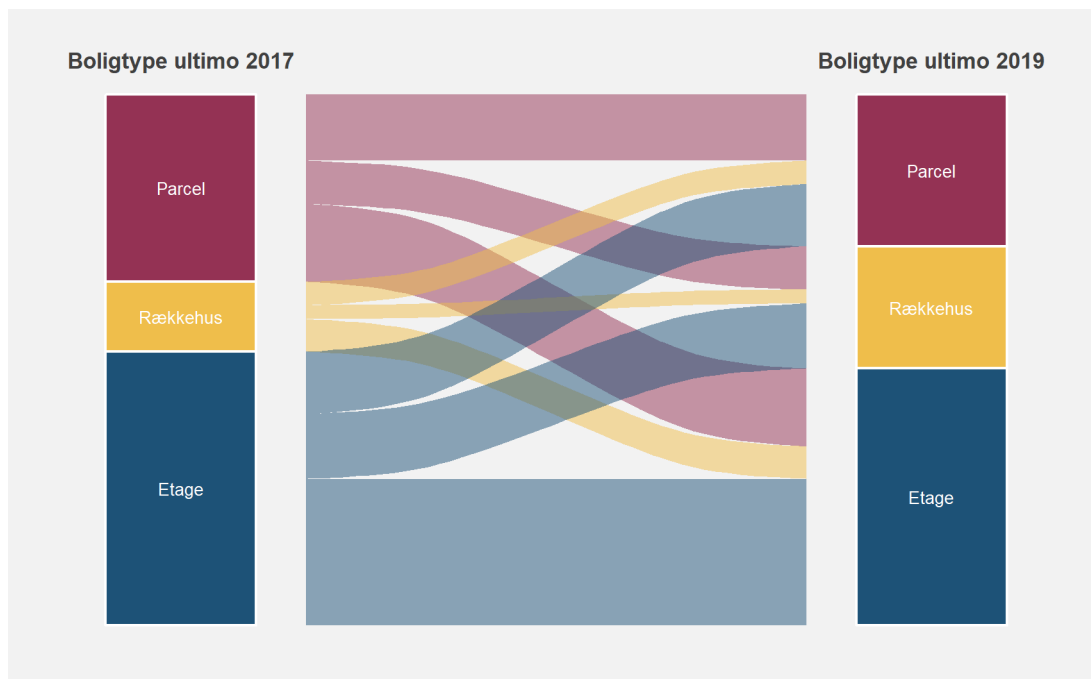
Note: Farverne i diagrammets baggrund inddeler boligerne efter ejerforhold.

Et detaljeret blik på børnefamiliernes boligskift

I det følgende ser vi nærmere på de bevægelser mellem forskellige boligkategorier, som finder sted for børnefamiliernes vedkommende i forbindelse med flytning ind eller ud af Aarhus. De to første figurer stiller skarpt på bevægelserne mellem de tre boligtyper parcelhus, rækkehus og etagebolig.

Figur 4.20 viser, at godt halvdelen af alle de børnefamilier, der boede i en etagebolig før flytningen til Aarhus, også gjorde det efter flytningen. De resterende "etageboligfamilier" flyttede i nogenlunde lige omfang til aarhusianske rækkehuse og parcelhuse. De familier, som boede i parcelhus eller rækkehus før flytningen, fordelte sig efter flytningen nogenlunde ligeligt ud på de tre boligtyper. Dog flyttede flest i en etagebolig og færrest i et rækkehus.

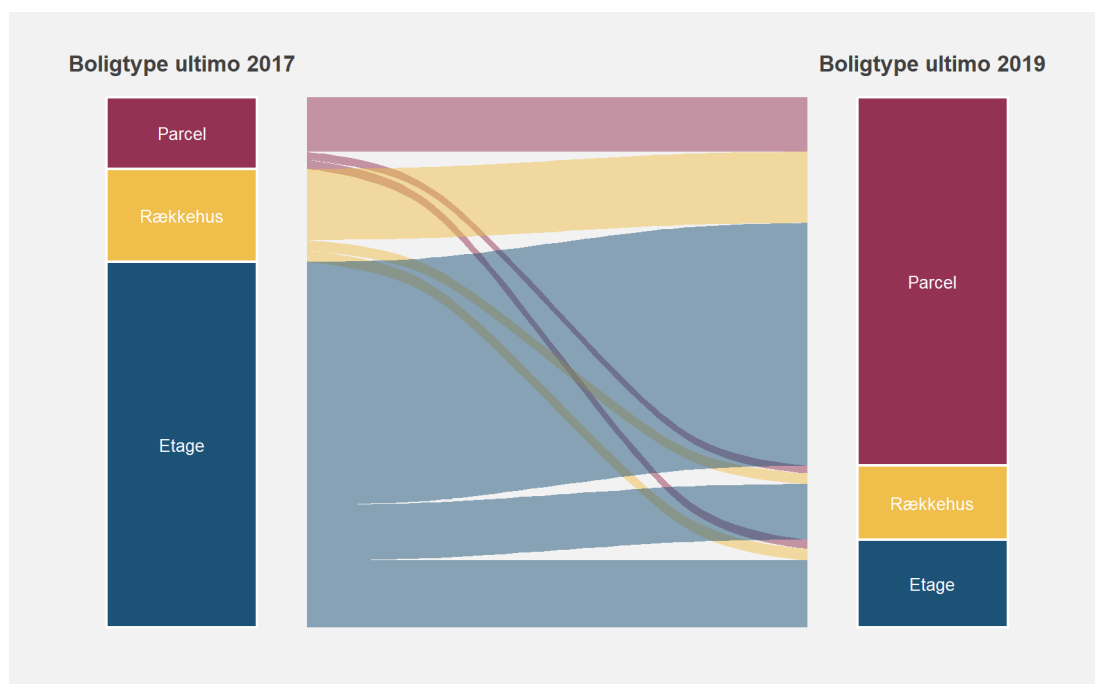
Figur 4.20 Tilflyttede børnefamiliers bevægelse mellem boligtyper

Det er værd at bemærke, at den samlede bevægelse fra parcelhus til etagebolig er lidt større end den modsatte bevægelse blandt de tilflyttende børnefamilier. Ellers kan det bemærkes, at nettoeffekten af de samlede bevægelser er, at andelen, der bor i rækkehus, vokser fra ultimo 2017 til ultimo 2019.

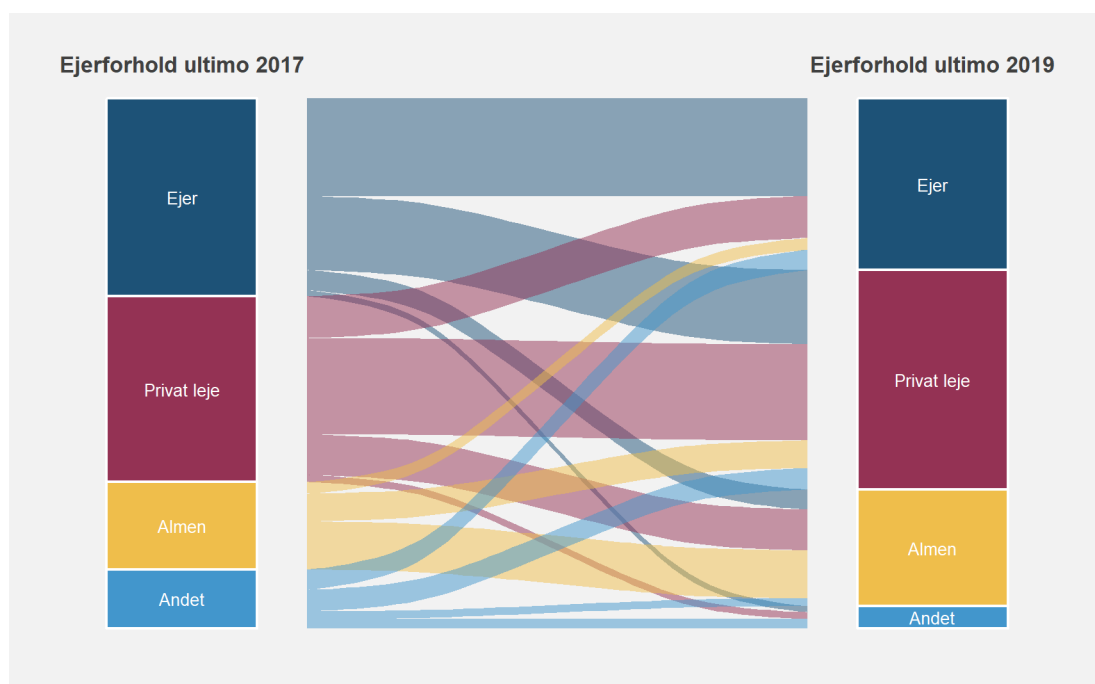
Figur 4.21 viser de tilsvarende bevægelser for de børnefamilier, som er flyttet fra Aarhus. Et stort flertal af børnefamilierne flytter fra en etagebolig i Aarhus, og hovedparten af dette flertal flytter i et parcelhus uden for Aarhus Kommune. Også blandt de familier, der er flyttet fra et parcel- eller rækkehus, har den primære boligdestination været et parcelhus.

Figur 4.21 Fraflyttede børnefamiliers bevægelse mellem boligtyper

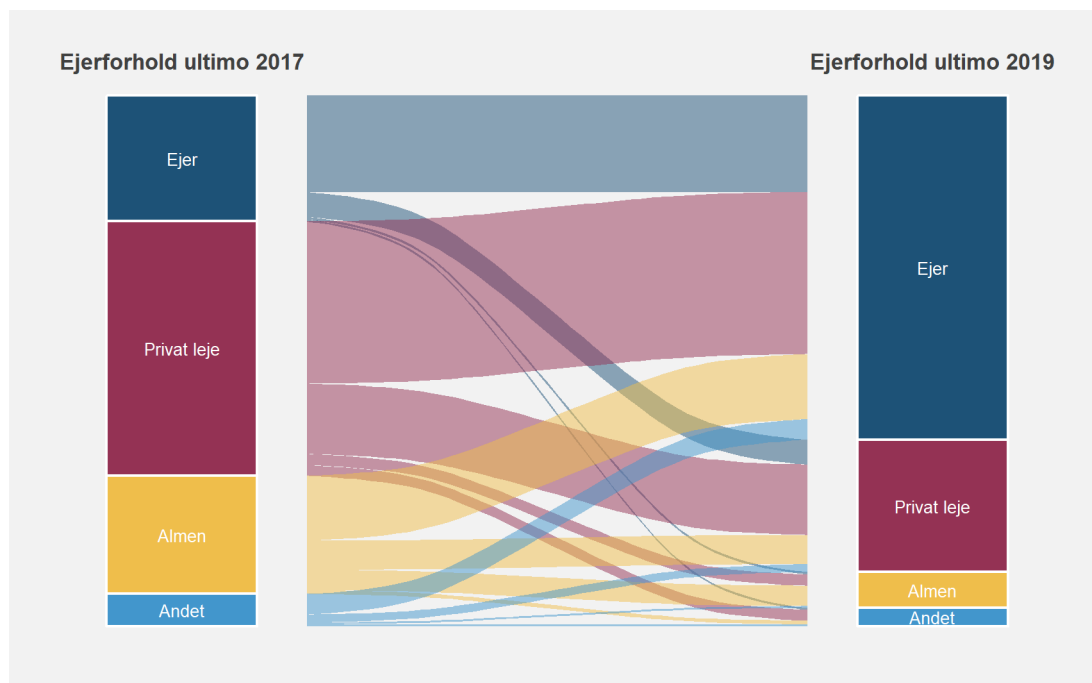
De næste to figurer stiller skarpt på børnefamiliernes bevægelser mellem ejerformer. Figur 4.22 viser, at et flertal af de tilflyttende børnefamilier er flyttet til en bolig med samme ejerforhold som den bolig, de flyttede fra. Samlet set boede en mindre andel af tilflytterfamilierne i ejerbolig og privat udlejningsbolig ved udgangen af 2019 end ved udgangen af 2017. Omvendt boede en større andel i en almen bolig. Endelig kan det bemærkes, at et flertal af de børnefamilier, der flyttede til en ejerbolig i Aarhus Kommune, allerede var boligejere forud for flytningen.

Figur 4.22 Tilflyttede børnefamiliers bevægelse mellem ejerforhold

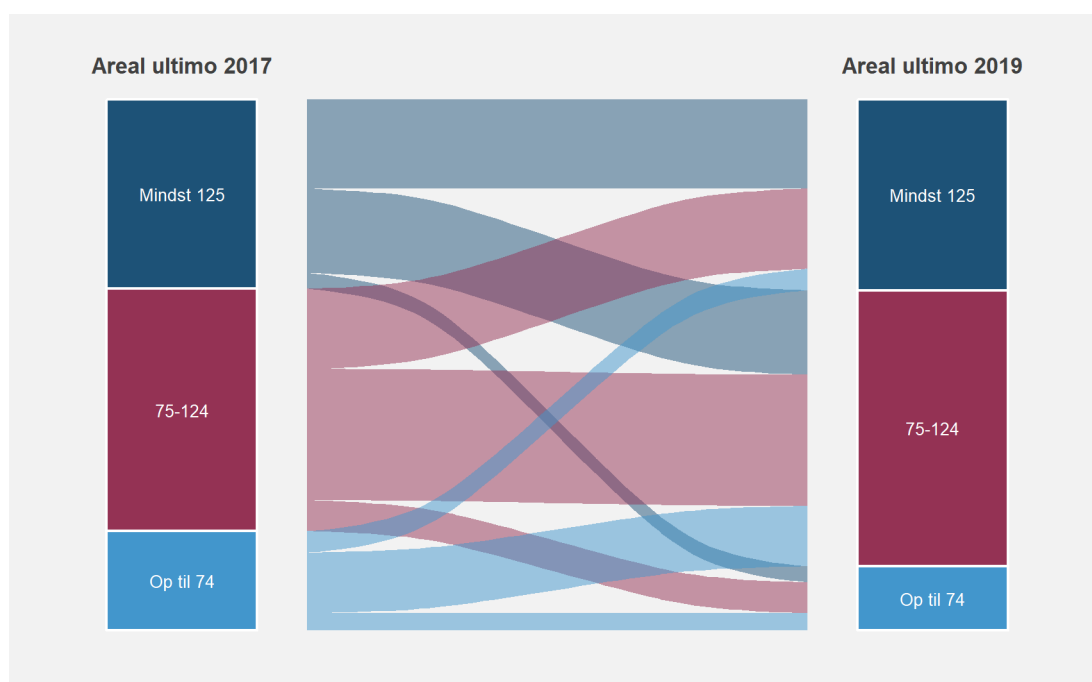
De børnefamilier, der flytter fra Aarhus, skifter oftere ejerform end tilflytterfamilierne. Figur 4.23 viser således, at flertallet af de familier, der inden flytningen fra Aarhus boede i en privat eller almen lejebolig, valgte at købe en ejerbolig i en anden kommune. Blandt de børnefamilier, som allerede var boligejere inden flytningen, flyttede langt størsteparten også ind i en ejerbolig. Samlet set sker der derfor et markant skift fra almene og privat udlejede boliger til ejerboliger blandt de fraflyttede børnefamilier.

Figur 4.23 Fraflyttede børnefamiliers bevægelse mellem ejerforhold

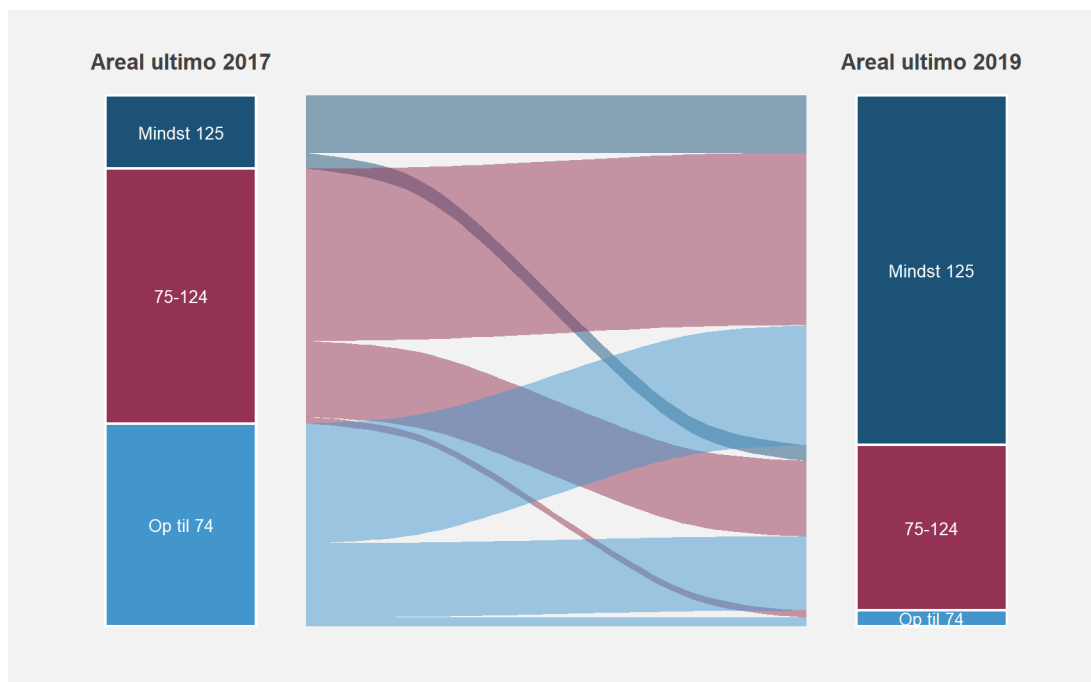
De sidste to figurer viser de til- og fraflyttede børnefamiliers bevægelser mellem boliger af forskellig størrelse. Figur 4.24 viser, at lidt flere af de tilflyttede børnefamilier boede i mellemstore boliger efter flytningen end før. Omvendt faldt andelen, der boede i små boliger, mens andelen i store boliger var stort set uændret. Der er stort set lige mange børnefamilier, der går ned i størrelse fra den største kategori til den mellemste, som der er familier, der går op i størrelse fra den mellemste kategori til den største. Endelig flytter børnefamilier, der tidligere boede på få kvadratmeter, altovervejende i større boliger, primært i den mellemstore kategori.

Figur 4.24 Tilflyttede børnefamiliers bevægelse mellem boligstørrelser

Endelig flyttede børnefamilierne primært i store boliger uden for Aarhus Kommune. En vis andel flyttede i mellemstore boliger, mens kun yderst få familier flyttede i små boliger. Dette fremgår af Figur 4.25.

Figur 4.25 Fraflyttede børnefamiliers bevægelse mellem boligstørrelser

4.3.2 Børnefamiliernes socioøkonomi

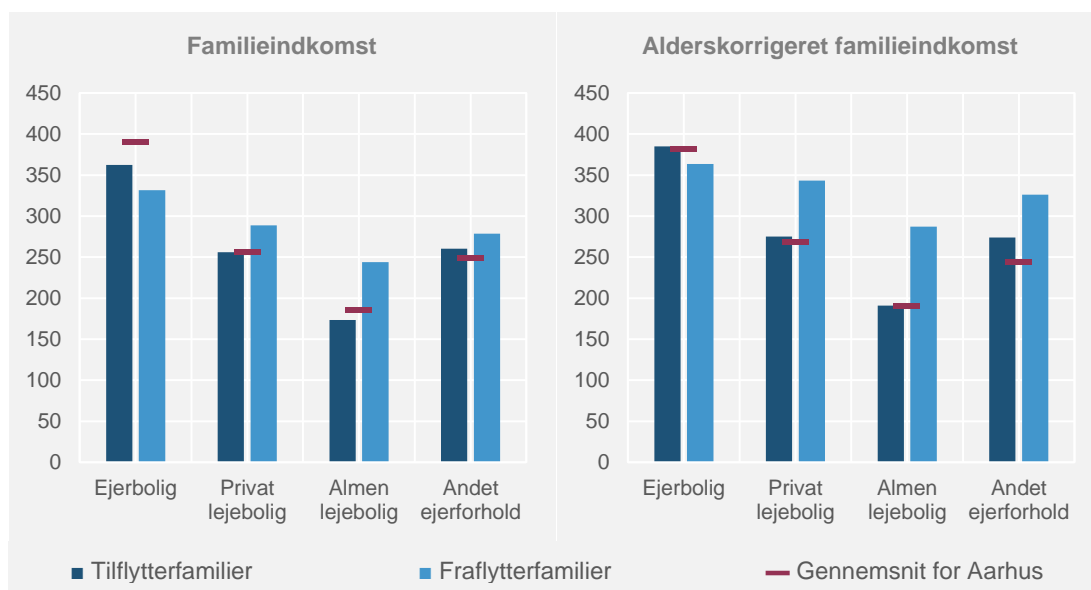
Figur 4.26 sammenligner de ækvivalerede disponible familieindkomster for de til- og fraflyttede børnefamilier. Sammenligningen sker separat for de enkelte ejerformer, således at vi fx sammenligner familieindkomsten (i 2019) for fraflytterfamilier, der ultimo 2017 boede i en almen bolig, med familieindkomsten for de tilflytterfamilier, der så at sige har taget deres sted i de almene boligområder ultimo 2019.

I venstre side af figuren sammenlignes de ukorrigerede familieindkomster for børnefamilierne. Her fremgår det, at både børnefamilier, der flyttede til og fra ejerboliger i Aarhus Kommune, havde en lavere indkomst end den gennemsnitlige boligejende børnefamilie i Aarhus. For både private lejeboliger og almene lejeboliger lå tilflytterfamiliernes indkomst en smule under kommunegennemsnittet, mens de fraflyttede børnefamiliers indkomst lå en smule over gennemsnittet.

Indkomstforskellen mellem til- og fraflytterfamilierne i de to typer lejeboliger vokser, når fokus flyttes til de alderskorrigerede familieindkomster i højre side af figuren. Det samme gælder indkomstforskellen mellem til- og fraflyttede børnefamilier i boliger med "andet ejerforhold". For disse tre ejerformer gælder altså, at de børnefamilier, som flytter ud af Aarhus, har en stærkere social baggrund end de familier, som flytter ind.

For børnefamilier, der enten er flyttet til eller fra en aarhusiansk ejerbolig bevirker alderskorrektionen, at deres gennemsnitlige familieindkomst nærmer sig gennemsnittet for alle aarhusianske familier, der bor i en ejerbolig. Tilflytterfamilierne har fortsat en lidt højere familieindkomst end fraflytterfamilierne, også efter alderskorrektionen.

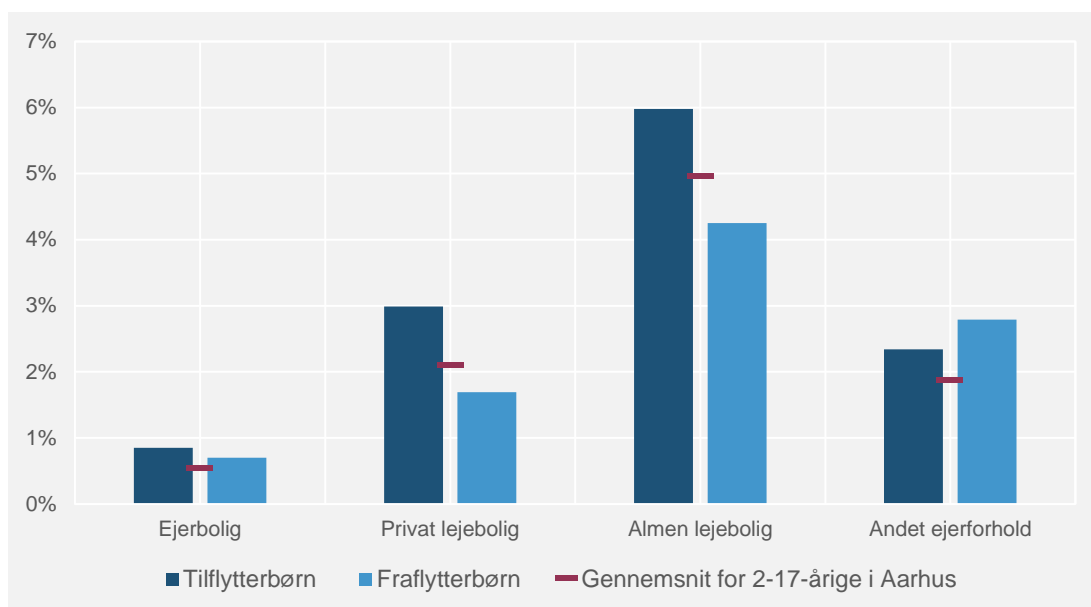
Figur 4.26 Familieindkomster for til- og fraflyttede børnefamilier

Note: Opgørelsen er lavet uden familier, hvor mindst én voksen var studerende ultimo 2019, eller hvor gennemsnitsalderen for de voksne var under 18 år eller over 66 år.

Når vi ser på foranstaltningsrisikoen for børnefamiliernes børn i Figur 4.27, forstærkes billedet af, at de familier, som flytter ud af Aarhus fra en lejebolig, generelt har en stærkere social baggrund end de familier, som flytter ind i aarhusiansk lejebolig fra en anden kommune. Både i forhold til privat udlejede boliger og almene lejeboliger gælder, at tilflytterfamiliernes børn har en relativt høj foranstaltningsrisiko, mens fraflytterfamiliernes børn har en relativt lav foranstaltningsrisiko. Både til- og fraflytterbørn i ejerboliger ligger tæt på kommunegennemsnittet for denne ejerform, mens det for børn i boliger med "andet ejerforhold" gælder, at deres gennemsnitlige foranstaltningsrisiko ligger over kommunegennemsnittet, og at fraflytterbørnenes foranstaltningsrisiko er lidt højere end tilflytterbørnenes, gennemsnitligt set.

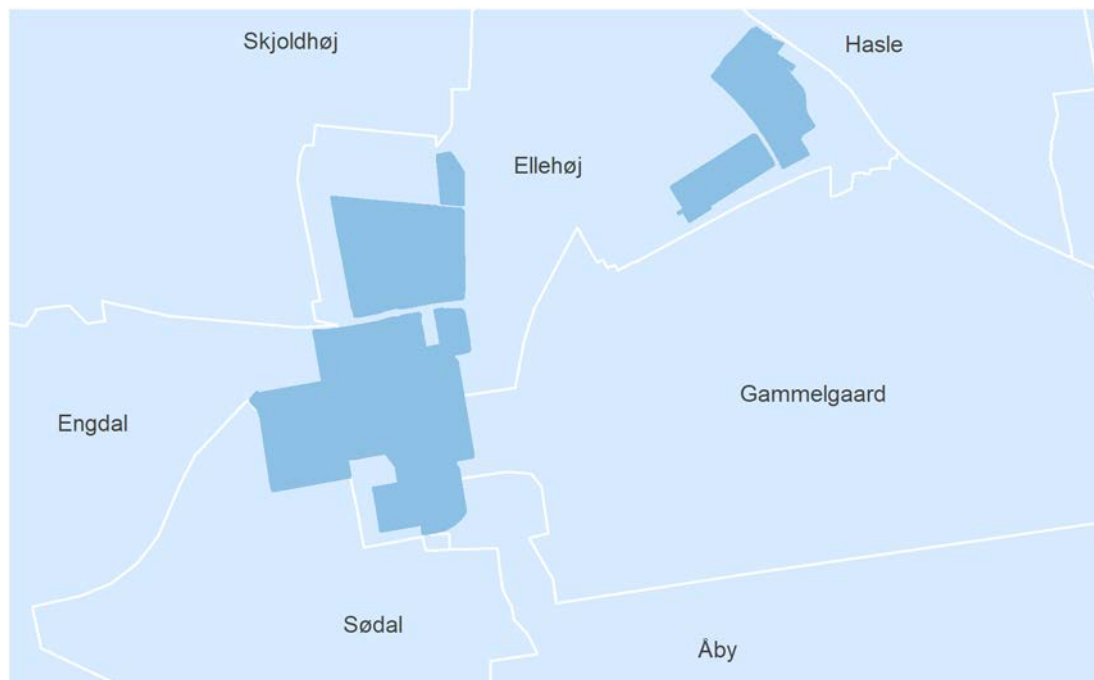
Figur 4.27 Foranstaltningsrisiko for til- og fraflytterbørn

4.4 Analyse af de to boligområder Gellerup-Toveshøj og Bispehaven

Som led i indsatsen imod parallelsamfund skal Aarhus Kommune udarbejde udviklingsplaner i to boligområder – Gellerup-Toveshøj og Bispehaven. Lovgivningen kræver, at andelen af almene familieboliger nedbringes til 40 pct. i de to områder. Derfor er der igangsat en lang række initiativer i disse to boligområder, og Aarhus Kommune har stort fokus på udviklingen i områderne. I det følgende stilles skarpt på områdernes sociale beboersammensætning og på de mellemkommunale flytninger til og fra områderne. Afgrænsningen af boligområderne følger den afgrænsning, der indgår i udviklingsplanerne. Figur 4.28 viser placeringen af de to boligområder, der hovedsageligt ligger i Ellehøj distrikt.

Figur 4.28 Placeringen af Gellerup-Toveshøj og Bispehaven

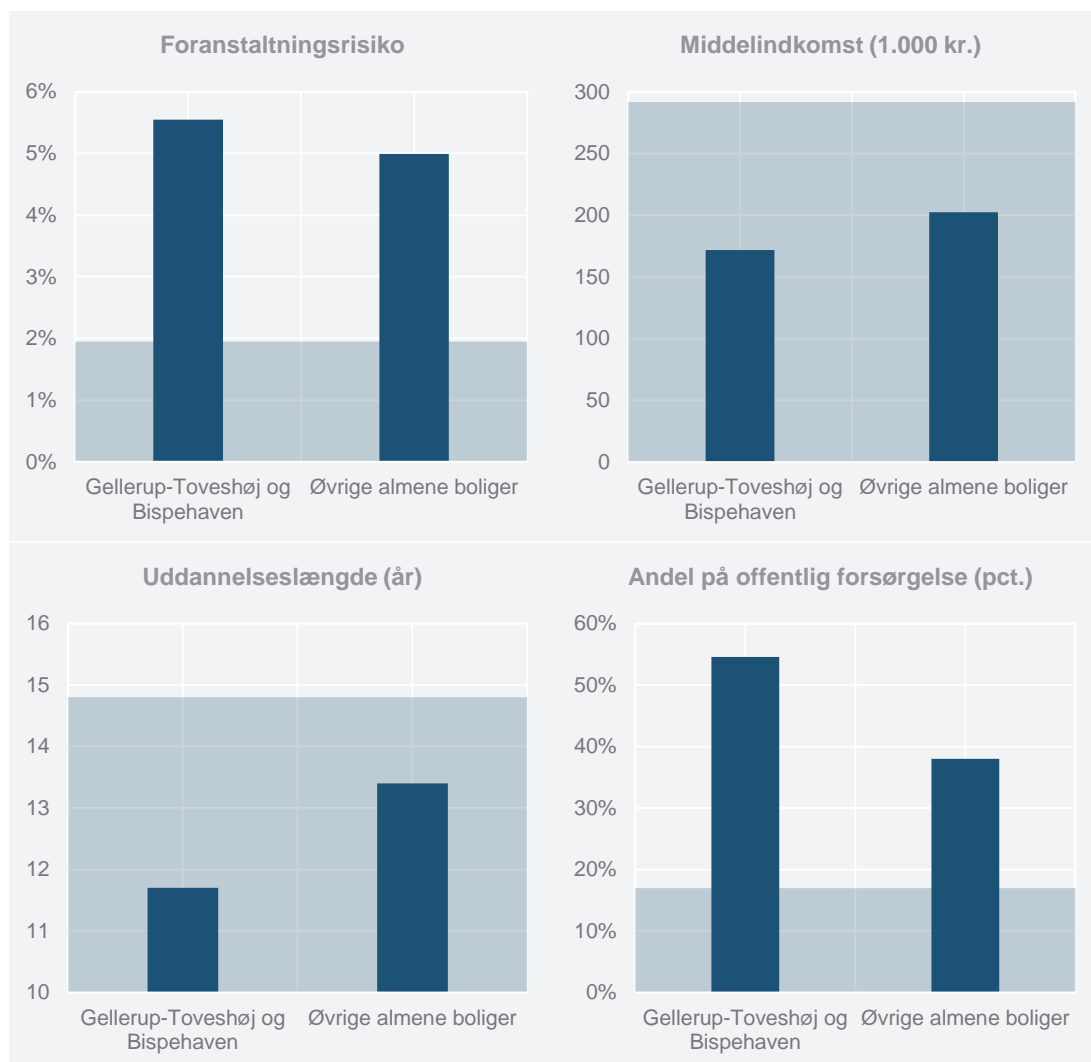

Ved udgangen af 2019 boede der i alt 7.164 borgere fordelt på 3.566 familier i de to boligområder. Af dem var 467 borgere hhv. 262 familier flyttet til områderne fra en anden kommune siden udgangen af 2017. I samme periode flyttede 346 borgere fordelt på 203 familier fra de to boligområder og ud af Aarhus Kommune.

4.4.1 Den sociale beboersammensætning i de to boligområder

Figur 4.29 viser, at beboerne i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven gennemsnitligt set har færre sociale ressourcer end beboerne i de øvrige almene boliger i Aarhus Kommune. Børnene i de to boligområder har således en høj gennemsnitlig foranstaltningsrisiko, mens de voksne, som ikke studerer, har en lav alderskorrigeret middelindkomst og korte alderskorrigerede uddannelser. Endelig har hele 55 pct. af de 18-66-årige, som ikke er under uddannelse, en offentlig forsørgelsesydelse som deres væsentligste indkomstkilde. Den tilsvarende andel blandt beboerne i kommunens øvrige almene boliger er 38 pct., mens andelen for hele kommunen er 17 pct.

Figur 4.29 Den gennemsnitlige sociale baggrund for beboerne i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven sammenlignet med beboerne i kommunens øvrige almene boliger

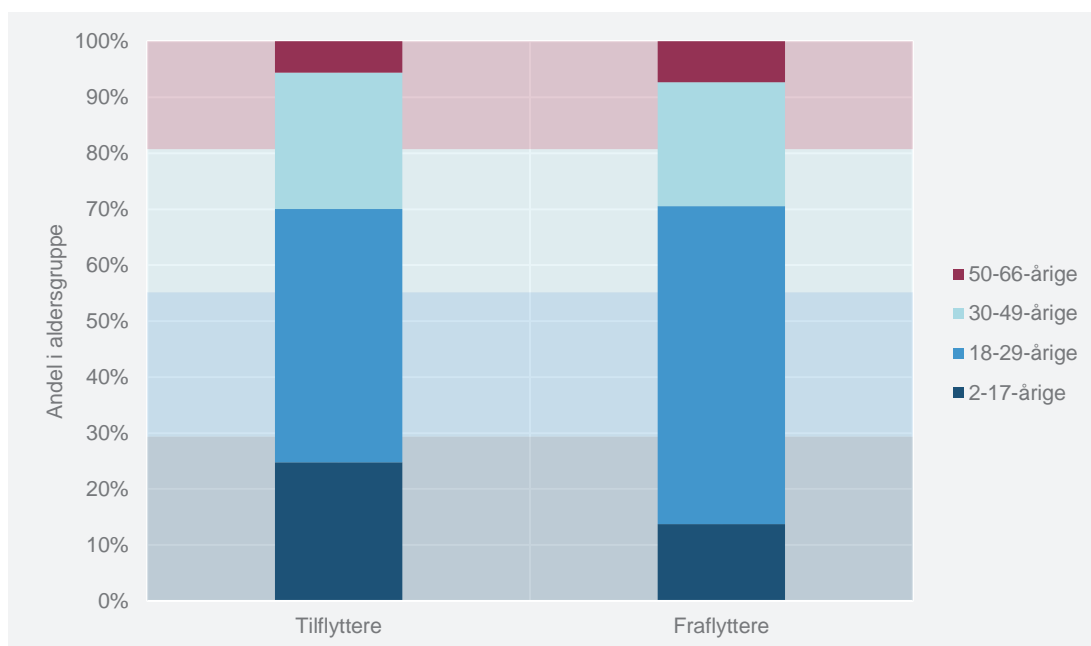

Note: Middelindkomsten og uddannelseslængden er korrigeret efter borgernes alder. Den gennemsnitlige baggrundsfarve viser værdien for den socioøkonomiske indikator for alle borgere i målgruppen i Aarhus (hhv. 0-17-årige og 18-66-årige ikke-studerende).

4.4.2 Alder og socioøkonomi blandt til- og fraflyttere i de to boligområder

Figur 4.30 viser aldersfordelingen blandt de borgere, der flyttede til og fra de to boligområder fra ultimo 2017 til ultimo 2019. Det fremgår af figuren, at knap 45 pct. af tilflytterne var mellem 18 og 29 år ved udgangen af 2019. For fraflytterne var andelen af unge endnu højere, nemlig godt 55 pct. Figurens gennemsnitlige baggrundsfarver viser aldersfordelingen for alle beboere i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven pr. 31. december 2019. Også samlet set udgør de 18-29-årige en betragtelig andel af beboerne i de to områder (24,3 pct.). Det skal i den forbindelse bemærkes, at 17,6 pct. af de 18-66-årige i de særlige boligsociale områder var studerende ved udgangen af 2019. Blandt tilflytterne var 24,1 pct. studerende, og blandt fraflytterne var andelen 27,4 pct.

Figur 4.30 Aldersfordeling blandt til- og fraflyttere i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven

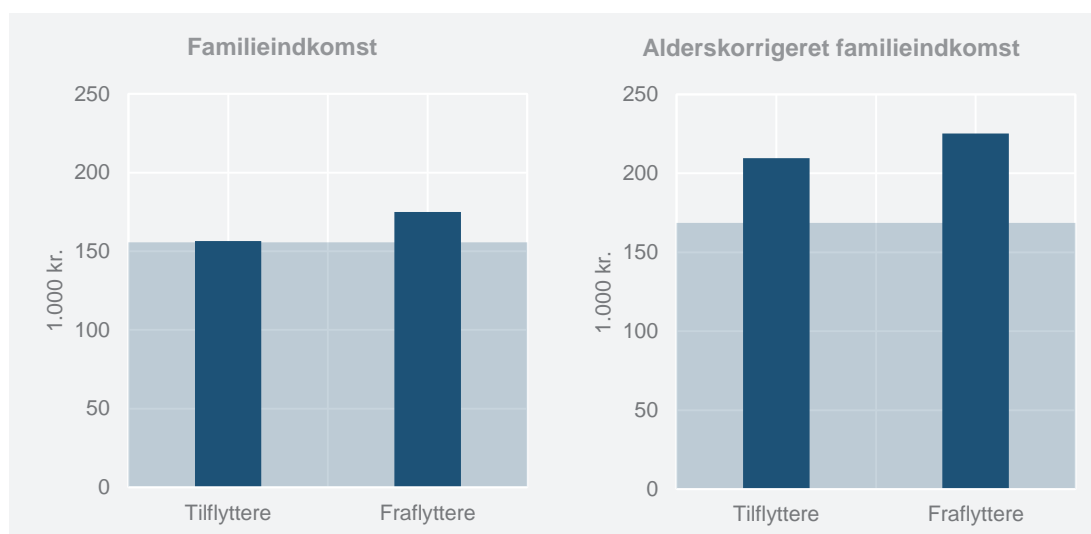

Note: Den gennemsnitlige baggrundsfarve angiver aldersfordelingen for alle 2+-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven. 67+-årige er udeladt af diskretionshensyn (meget få til- hhv. fraflyttere).

Det fremgår også af figuren, at børn og unge udgjorde en væsentlig større andel af tilflytterne end fraflytterne i de to boligområder. I alt flyttede 115 børn i alderen 2-17 år til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven fra en anden kommune i den analyserede periode. Til sammenligning flyttede blot 47 2-17-årige ud af de to områder og til en anden kommune. Forskellen er bemærkelsesværdig, fordi der generelt er flyttet væsentligt flere børn fra almene boliger i Aarhus til en anden kommune, end der er flyttet børn den anden vej. Gellerup-Toveshøj og Bispehaven står derfor for mere end 28 pct. af de børn, som er flyttet ind i en almen bolig i forbindelse med flytning til Aarhus, mens de to boligområder står for under 6 pct. af de børn, som er flyttet fra en almen bolig i forbindelse med flytning ud af Aarhus.

Figur 4.31 viser de gennemsnitlige familieindkomster for familier, der er flyttet til eller fra de to boligområder mellem udgangen af 2017 og udgangen af 2019. Venstre del af figuren viser, at den gennemsnitlige familieindkomst blandt fraflytterfamilierne er lidt højere end gennemsnittet for alle familier i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven (illustreret med den gennemsnitlige baggrundsfarve). Gennemsnittet for tilflytterfamilierne svarer derimod til gennemsnittet for alle familier.

Figur 4.31 Familieindkomst for familier i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven

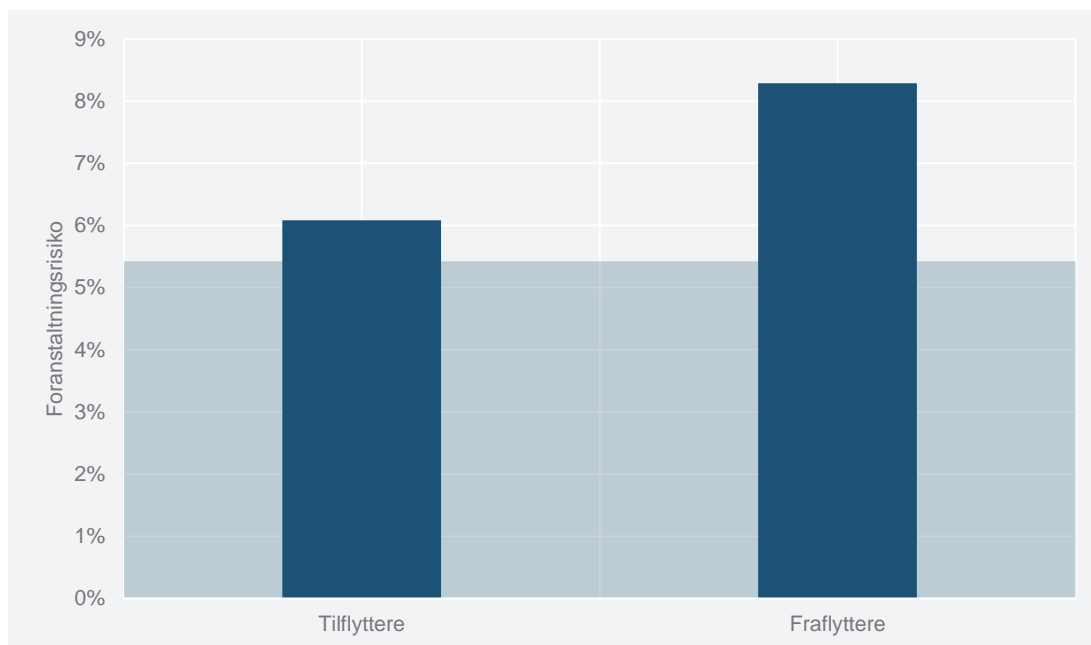
Note: Den gennemsnitlige baggrundsfarve viser den gennemsnitlige familieindkomst for alle 18-66-årige ikke-studerende beboere i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven.

Højre side af figuren viser, at både til- og fraflytterfamilierne skiller sig positivt ud i forhold til de øvrige familier, når familieindkomsterne alderskorrigeres. Det skyldes, at til- og fraflytterfamilierne er relativt unge i forhold til de øvrige familier i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven.

Figur 4.32 viser den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for de 2-17-årige, der flyttende ind og ud af de to boligområder fra ultimo 2017 til ultimo 2019. Tilflytterbørnenes gennemsnitlige foranstaltningsrisiko var 6,0 pct., mens fraflytterbørnenes var 8,3 pct. Både til- og fraflyttebørn havde dermed en gennemsnitlig foranstaltningsrisiko, som lå over gennemsnittet for de børn, som boede i de to boligområder ved udgangen af 2019 (illustreret med den gennemsnitlige baggrundsfarve).

Det skal i den forbindelse bemærkes, at disse gennemsnit omhandler relativt få til- og fraflytterbørn, og at de derfor er følsomme over for afvigende værdier hos enkelte børn. Hvis vi i stedet ser på medianværdien for foranstaltningsrisikoen, som er mindre følsom overfor afvigende værdier, så havde til- og fraflytterbørnene stort set den samme foranstaltningsrisiko. Henholdsvis 3,56 pct. og 3,60 pct., hvilket skal holdes op mod en medianværdi for alle børn i de to boligområder på 3,26 pct.

Figur 4.32 Foranstaltningsrisiko for 2-17-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven

Note: Den gennemsnitlige baggrundsfarve viser den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for 2-17-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven samlet set.

Opsummerende viser flytteanalysen for Gellerup-Toveshøj og Bispehaven modsatrettede tendenser. På den ene side har både til- og fraflytterfamilierne relativt høje alderskorrigerede familieindtægter sammenlignet med de faste beboere i de to boligområder. På den anden side har både til- og fraflytterbørnene en relativt høj gennemsnitlig foranstaltningsrisiko (og også en relativt høj medianværdi). Det gælder endvidere, at fraflytterfamilierne rent socioøkonomisk ser en smule stærkere ud end tilflytterfamilierne (lidt højere familieindkomst), mens fraflytterbørnene omvendt ser en smule mere sårbare ud end tilflytterbørnene (lidt højere gennemsnitlig foranstaltningsrisiko). Forskellen mellem til- og fraflytterbørnene forsvinder dog stort set, når der fokuseres på medianværdien i stedet for den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko.

Det er vigtigt at huske på, at ovenstående konklusioner alene gælder de familier og børn, som er flyttet ind eller ud af Aarhus Kommune i forbindelse med en flytning ind eller ud af de to boligområder. En anden væsentlig kilde til beboerudskiftning i de to boligområder er flytninger, der sker til eller fra et andet boligområde i Aarhus Kommune. Den aktuelle analyse belyser ikke sådanne kommuneinterne flytninger.

Bilag 1 Distriktsfordelte socioøkonomiske indikatorer

Bilagstabel 1 Foranstaltningsrisiko for 0-17-årige i Aarhus Kommune

Distrikt	Antal borgere i målgruppen	Middlerisiko	Medianrisiko	Andel med høj risiko	Andel med mellem risiko	Andel med lav risiko
Bakkegård	1.161	1,97%	0,59%	27,0%	52,9%	20,1%
Bavnehøj	1.760	1,74%	0,51%	23,1%	51,6%	25,3%
Beder	1.012	1,48%	0,38%	18,5%	46,5%	35,0%
Elev	542	0,97%	0,27%	7,9%	42,8%	49,3%
Ellehøj	1.624	5,47%	3,12%	73,2%	24,0%	2,8%
Ellevang	1.685	2,25%	0,42%	26,1%	39,2%	34,8%
Elsted	1.387	1,68%	0,33%	18,0%	42,8%	39,2%
Engdal	1.967	1,25%	0,29%	12,9%	42,0%	45,1%
Frederiksbjerg	2.116	1,16%	0,42%	15,5%	53,4%	31,1%
Gammelgaard	1.805	1,54%	0,27%	16,6%	34,5%	48,9%
Hasle	1.901	2,13%	0,66%	32,1%	43,2%	24,7%
Holme	970	2,60%	0,46%	27,2%	39,9%	32,9%
Højvang	1.593	1,33%	0,29%	13,4%	41,4%	45,1%
Hårup	519	1,56%	0,50%	20,0%	56,3%	23,7%
Katrinebjerg	1.211	2,95%	0,50%	28,2%	41,5%	30,4%
Kragelund	1.489	1,68%	0,26%	18,5%	31,0%	50,5%
Lisbjerg	464	1,15%	0,40%	17,5%	50,9%	31,7%
Lystrup	1.215	2,21%	0,42%	22,1%	45,9%	31,9%
Læssøesgade	1.027	2,38%	0,80%	34,2%	49,5%	16,4%
Malling	1.276	1,62%	0,38%	18,2%	47,2%	34,6%
Møllevang	1.813	3,47%	0,99%	40,7%	39,9%	19,4%
Mårslet	1.568	0,80%	0,31%	9,6%	48,6%	41,8%
Næshøj	1.182	1,26%	0,43%	16,0%	56,0%	28,0%
Risskov	1.514	1,27%	0,21%	14,8%	26,7%	58,5%
Rosenvang	1.157	1,90%	0,28%	17,9%	34,1%	48,1%
Rundhøj	1.280	1,97%	0,35%	23,4%	36,0%	40,6%
Sabro-Korsvej	1.282	1,75%	0,53%	22,8%	52,3%	24,9%
Samsøgade	1.944	1,69%	0,48%	20,4%	52,1%	27,5%
Skjoldhøj	1.246	1,96%	0,53%	23,8%	53,9%	22,3%
Skovvang	2.046	2,51%	0,47%	24,4%	45,6%	30,0%
Skæring	1.215	1,03%	0,29%	12,3%	42,6%	45,2%
Skødstrup	2.536	1,19%	0,34%	13,4%	48,1%	38,6%
Skåde	970	0,71%	0,23%	10,0%	34,2%	55,8%
Solbjerg	1.670	1,25%	0,37%	14,3%	52,3%	33,4%
Strand	1.457	0,76%	0,25%	9,5%	38,8%	51,7%
Sødal	1.425	3,48%	1,52%	50,4%	39,2%	10,5%
Sølyst	1.278	1,01%	0,27%	11,0%	40,1%	48,9%
Søndervang	1.536	3,12%	1,24%	45,5%	42,4%	12,0%
Tilst	1.906	2,89%	0,80%	35,2%	46,9%	17,9%
Tranbjerg	2.135	1,52%	0,41%	18,9%	49,5%	31,6%
Vestergård	1.296	3,43%	0,68%	33,3%	41,1%	25,5%
Viby	750	2,10%	0,42%	22,4%	44,5%	33,1%
Virup	1.276	1,39%	0,38%	14,2%	52,5%	33,3%
Vorrevang	1.128	3,48%	0,86%	37,7%	45,8%	16,5%
Åby	1.444	1,89%	0,37%	23,3%	38,4%	38,3%
Intet distrikt	112	2,70%	0,73%	39,3%	38,4%	22,3%
Aarhus Kommune	63.890	1,95%	0,43%	23,4%	43,8%	32,8%

Bilagstabel 2 Disponibel personlig indkomst for 18-66-årige, der ikke er studerende

Distrikt	Antal borgere i målgruppen	Middelincome	Medianindkomst	Alderskorrigeret middelincome	Andel med lav indkomst ¹	Andel med mellem indkomst ¹	Andel med høj indkomst ¹
Bakkegård	2.751	256.926	249.531	259.223	26,5%	51,3%	22,2%
Bavnehøj	4.507	280.893	270.130	278.622	19,5%	54,6%	25,9%
Beder	2.361	332.096	299.763	313.173	19,3%	48,0%	32,7%
Elev	911	334.504	310.580	332.682	10,1%	49,2%	40,7%
Ellehøj	3.195	164.591	159.343	183.499	58,7%	33,4%	8,0%
Ellevang	4.447	287.769	264.041	286.944	23,3%	46,3%	30,5%
Elsted	2.748	314.297	301.724	299.266	16,0%	52,5%	31,4%
Engdal	4.361	334.151	307.689	322.261	18,1%	44,0%	37,8%
Frederiksbjerg	12.320	290.219	245.183	319.916	19,6%	47,2%	33,2%
Gammelgaard	4.123	320.004	290.873	313.706	22,9%	38,8%	38,3%
Hasle	4.874	222.211	209.684	236.988	36,2%	41,8%	22,0%
Holme	2.490	294.770	258.698	281.088	25,5%	46,7%	27,8%
Højvang	3.199	333.754	311.054	320.688	14,0%	48,1%	37,9%
Hårup	1.226	290.527	267.537	280.634	20,3%	59,2%	20,5%
Katrinebjerg	4.909	228.306	218.299	263.140	27,4%	45,1%	27,5%
Kragelund	4.037	352.151	270.938	338.582	25,6%	38,4%	36,0%
Lisbjerg	1.287	272.155	255.965	279.151	25,0%	44,9%	30,1%
Lystrup	2.933	289.832	267.785	282.724	22,0%	50,4%	27,7%
Læssøesgade	7.755	226.547	215.077	276.403	24,2%	47,9%	27,8%
Malling	3.110	308.488	285.736	299.787	16,7%	54,2%	29,1%
Møllevang	9.581	229.588	208.258	264.722	30,4%	44,2%	25,4%
Mårslet	3.013	345.760	322.026	328.432	12,9%	48,2%	38,9%
Næshøj	2.601	290.180	279.146	282.491	18,5%	55,4%	26,1%
Risskov	3.683	457.654	325.476	431.459	23,2%	31,1%	45,6%
Rosenvang	3.025	340.556	287.837	332.695	23,2%	37,3%	39,5%
Rundhøj	3.283	299.984	264.414	296.274	24,7%	42,7%	32,5%
Sabro-Korsvej	3.030	276.532	264.429	275.462	20,1%	54,8%	25,1%
Samsøgade	14.237	260.193	224.019	305.127	23,2%	43,6%	33,2%
Skjoldhøj	4.485	219.449	220.424	223.980	36,5%	45,5%	17,9%
Skovvang	9.971	254.332	227.575	288.703	23,4%	47,6%	29,0%
Skæring	2.794	377.170	329.774	352.628	13,9%	43,6%	42,6%
Skødstrup	4.588	320.967	303.384	311.625	15,3%	49,2%	35,4%
Skåde	2.145	500.219	358.453	461.373	14,8%	34,5%	50,6%
Solbjerg	3.323	308.658	292.342	303.383	15,6%	51,9%	32,6%
Strand	3.755	411.625	325.139	401.812	14,0%	38,3%	47,8%
Sødal	3.287	200.632	183.204	213.286	45,8%	40,8%	13,3%
Sølyst	3.082	393.500	329.369	375.458	16,0%	37,7%	46,3%
Søndervang	3.103	214.429	196.819	225.887	40,9%	43,2%	15,9%
Tilst	5.247	231.370	218.173	244.843	32,7%	47,3%	20,0%
Tranbjerg	5.487	289.825	277.303	285.929	18,7%	53,8%	27,4%
Vestergård	4.534	241.461	221.846	256.064	30,6%	46,6%	22,8%
Viby	2.960	241.382	225.785	261.378	27,6%	46,0%	26,3%
Virup	2.460	296.906	287.233	284.748	18,4%	54,6%	27,0%
Vorrevang	4.281	220.615	216.973	235.602	33,1%	48,6%	18,3%
Åby	4.562	267.992	244.815	288.596	24,5%	42,7%	32,9%
Intet distrikt	1.173	101.467	74.723	120.273	79,3%	14,8%	5,9%
Aarhus Kommune	191.234	281.753	248.818	291.846	24,6%	45,6%	29,8%

Note: ¹Baseret på alderskorrigerede indkomster.

Bilagstabel 3 Uddannelseslængde for 18-66-årige, der ikke er studerende

Distrikt	Antal borgere i målgruppen	Gennemsnitlig uddannelseslængde	Median for uddannelseslængde	Gennemsnitlig alderskorrigeret uddannelseslængde	Andel med kort uddannelse ¹	Andel med mellemlang uddannelse ¹	Andel med lang uddannelse ¹
Bakkegård	2.751	14,1	14,0	14,0	26,9%	51,6%	21,6%
Bavnehøj	4.507	14,3	14,0	14,2	23,4%	55,7%	21,0%
Beder	2.361	15,2	15,0	15,2	14,7%	46,0%	39,3%
Elev	911	15,4	16,0	15,2	14,9%	47,5%	37,6%
Ellehøj	3.195	11,9	13,0	12,0	50,3%	35,3%	14,5%
Ellevang	4.447	15,0	15,0	15,0	19,0%	41,2%	39,8%
Elsted	2.748	14,9	15,0	14,8	16,5%	50,7%	32,8%
Engdal	4.361	15,4	16,0	15,3	14,6%	42,2%	43,1%
Frederiksbjerg	12.320	15,6	16,0	15,6	9,3%	43,6%	47,1%
Gammelgaard	4.123	15,4	16,0	15,3	16,2%	38,4%	45,4%
Hasle	4.874	14,3	14,4	14,3	26,8%	40,6%	32,6%
Holme	2.490	14,4	14,4	14,5	24,9%	44,8%	30,3%
Højvang	3.199	15,2	15,0	15,1	14,3%	47,5%	38,3%
Hårup	1.226	14,3	14,4	14,2	21,9%	55,7%	22,4%
Katrinebjerg	4.909	15,1	16,0	15,2	16,9%	40,1%	43,1%
Kragelund	4.037	15,1	15,0	15,1	19,0%	40,4%	40,6%
Lisbjerg	1.287	15,2	16,0	15,2	17,7%	39,7%	42,6%
Lystrup	2.933	14,7	14,5	14,6	19,5%	51,2%	29,3%
Læssøesgade	7.755	15,1	15,0	15,1	14,2%	45,8%	40,0%
Malling	3.110	14,9	14,5	14,9	16,6%	50,0%	33,4%
Møllevang	9.581	14,7	15,0	14,7	21,3%	41,1%	37,6%
Mårslet	3.013	15,5	16,0	15,4	10,4%	48,2%	41,3%
Næshøj	2.601	14,4	14,4	14,3	20,4%	56,1%	23,5%
Risskov	3.683	15,8	16,5	15,8	12,9%	34,3%	52,8%
Rosenvang	3.025	15,1	15,0	15,1	17,9%	40,6%	41,4%
Rundhøj	3.283	14,8	15,0	14,8	19,3%	44,4%	36,3%
Sabro-Korsvej	3.030	14,2	14,0	14,1	24,1%	53,5%	22,4%
Samsøgade	14.237	15,5	16,0	15,5	10,5%	43,7%	45,8%
Skjoldhøj	4.485	14,1	14,0	14,3	25,8%	44,5%	29,6%
Skovvang	9.971	15,3	16,0	15,4	13,3%	41,8%	44,9%
Skæring	2.794	15,2	15,0	15,2	13,2%	49,9%	36,9%
Skødstrup	4.588	15,0	15,0	14,9	15,6%	51,5%	32,8%
Skåde	2.145	16,1	16,5	16,1	6,6%	39,7%	53,8%
Solbjerg	3.323	14,7	14,5	14,5	18,7%	54,5%	26,8%
Strand	3.755	15,5	16,0	15,5	10,8%	46,4%	42,8%
Sødal	3.287	13,1	13,5	13,1	39,3%	39,7%	21,0%
Sølyst	3.082	15,4	15,0	15,3	13,4%	45,8%	40,8%
Søndervang	3.103	13,0	13,8	13,0	38,5%	40,9%	20,6%
Tilst	5.247	13,6	14,0	13,6	33,7%	45,0%	21,3%
Tranbjerg	5.487	14,3	14,0	14,3	21,9%	54,8%	23,3%
Vestergård	4.534	14,1	14,0	14,1	27,1%	46,9%	25,9%
Viby	2.960	14,7	14,5	14,7	18,2%	48,0%	33,8%
Virup	2.460	15,3	16,0	15,2	15,4%	43,4%	41,2%
Vorrevang	4.281	14,6	14,7	14,7	23,1%	40,3%	36,6%
Åby	4.562	15,0	15,0	15,0	17,1%	42,9%	40,0%
Intet distrikt	1.173	13,0	13,0	13,1	50,9%	26,5%	22,5%
Aarhus Kommune	191.234	14,8	15,0	14,8	18,9%	44,7%	36,4%

Note: ¹Baseret på alderskorrigerede uddannelseslængder.

Bilagstabel 4 Andel af de 18-66-årige (ekskl. studerende), der havde offentlig forsørgelse som primær indkomstkilde i 2019

Distrikt	Antal borgere i målgruppen	Andel på offentlig forsørgelse
Bakkegård	2.751	17,3%
Bavnehøj	4.507	15,4%
Beder	2.361	13,2%
Elev	911	12,6%
Ellehøj	3.195	49,0%
Ellevang	4.447	18,4%
Elsted	2.748	14,1%
Engdal	4.361	12,8%
Frederiksbjerg	12.320	9,3%
Gammelgaard	4.123	16,6%
Hasle	4.874	22,7%
Holme	2.490	24,6%
Højvang	3.199	12,1%
Hårup	1.226	12,5%
Katrinebjerg	4.909	16,5%
Kragelund	4.037	20,0%
Lisbjerg	1.287	15,4%
Lystrup	2.933	16,4%
Læssøesgade	7.755	16,3%
Malling	3.110	14,0%
Møllevang	9.581	23,2%
Mårslet	3.013	8,5%
Næshøj	2.601	14,1%
Risskov	3.683	13,5%
Rosenvang	3.025	15,1%
Rundhøj	3.283	19,5%
Sabro-Korsvej	3.030	15,4%
Samsøgade	14.237	11,1%
Skjoldhøj	4.485	20,5%
Skovvang	9.971	15,7%
Skæring	2.794	10,6%
Skødstrup	4.588	12,1%
Skåde	2.145	7,6%
Sølbjerg	3.323	12,0%
Strand	3.755	8,3%
Sødal	3.287	35,8%
Sølyst	3.082	9,9%
Søndervang	3.103	31,8%
Tilst	5.247	26,1%
Tranbjerg	5.487	16,0%
Vestergård	4.534	23,7%
Viby	2.960	16,8%
Virup	2.460	13,8%
Vorrevang	4.281	24,6%
Åby	4.562	16,8%
Intet distrikt	1.173	33,9%
Aarhus Kommune	191.234	17,0%

JUNI 2021

Udviklingen i Aarhus-borgernes sociale baggrundsforhold 2009-2019

PROJEKT: 1044
Dato: 13. juni 2021

Udarbejdet til:

Aarhus Kommune

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Kontaktperson: Specialkonsulent Lars Hennelund

Udarbejdet af:

Index100 ApS

Inge Lehmanns Gade 10, 6. sal
8000 Aarhus C

Telefon: +45 28 19 99 34
www.index100.dk

Kontaktperson:

Peter Holdt-Olesen
Telefon: +45 28 19 99 34
pho@index100.dk

Indhold

Sammenfatning.....	4
1. Indledning.....	5
2. Udviklingen i den aldersmæssige befolkningssammensætning.....	6
3. Udviklingen i den sociale befolkningssammensætning.....	8
3.1 Opgørelse af den sociale baggrund for borgerne i Aarhus Kommune	8
3.2 Den indekserede udvikling i Aarhus-borgernes sociale baggrundsforhold	10
3.3 Udviklingen i de 45 distrikter.....	13
3.4 Udviklingen i de socioøkonomiske baggrundsforhold for borgere i forskellige boligtyper	23

Sammenfatning

Formålet med dette notat er at beskrive, hvordan de aarhusianske borgeres sociale baggrundsforhold udviklede sig fra 2009 til 2019.

Analyserne viser for det første, at de aarhusianske borgeres gennemsnitsalder er steget fra 36,9 år til 37,2 år i analyseperioden. På landsplan er gennemsnitsalderen steget fra 39,7 år til 43,1 år i samme periode. Relativt set er Aarhus derfor i højere grad en "ung" kommune i 2019 end i 2009. De fleste distrikter i midtbyen har ligefrem oplevet en faldende gennemsnitsalder.

For det andet viser analyserne, at den aarhusianske befolkning er blevet socialt stærkere fra 2009 til 2019 set i forhold til landsplan. Den positive udviklingstendens går igen for alle de fire anvendte sociale indikatorer, men der er i nogle tilfælde tale om ret små ændringer fra 2009 til 2019. Analysens fire sociale indikatorer er: Børnenes risiko for at modtage en social foranstaltning samt de voksnes disponible indkomst, uddannelseslængde og modtagelse af offentlige forsørgelsesydelse. Den stærkere sociale profil blandt de aarhusianske borgere skyldes primært, at der er kommet relativt flere af de mest ressourcerstærke borgere. Den sociale midtergruppe er derimod blevet mindre i Aarhus, mens billedet for gruppen med få ressourcer afhænger af, hvilken social indikator der fokuseres på.

For det tredje viser analyserne tegn på stigende social spredning mellem de forskellige geografiske dele af kommunen, hvad angår børnenes foranstaltningsrisiko og de voksnes disponible indkomster. På disse to indikatorer er den sociale afstand mellem ressourcerstærke og ressourcesvage distrikter således vokset fra 2009 til 2019. Omvendt er den sociale afstand mellem ressourcerstærke og ressourcesvage distrikter reduceret en smule, hvad angår de voksnes uddannelseslængde og andelen af borgere på offentlig forsørgelse.

For det fjerde viser analyserne, at der også internt i de fleste af kommunens geografiske distrikter er tegn på øget spredning i borgernes sociale baggrundsforhold. I 37 ud af 45 distrikter er den sociale midtergruppe således blevet mindre fra 2009 til 2019, mens én eller begge ydergrupper er vokset i størrelse.

Endelig viser analyserne, at den sociale afstand mellem beboerne i kommunens forskellige boligtyper er vokset fra 2009 til 2019. Beboerne i ejerboliger er således gået fra en relativt stærk til en endnu stærkere social baggrund, hvad angår børnenes foranstaltningsrisiko og de voksnes disponible indkomst. Omvendt er beboerne i almene lejeboliger gået fra en relativt svag til en endnu svagere social baggrund på de to indikatorer. Beboerne i private lejeboliger har en mere gennemsnitlig social baggrund, som dog er blevet relativt svagere over tid sammenlignet med kommunegennemsnittet.

1. Indledning

I april 2021 udarbejdede Index100 rapporten *"Befolkning og boliger i Aarhus Kommune. Socioøkonomi, boligtyper og flyttemønstre"* for Aarhus Kommune. Rapporten, der udgjorde et analysebidrag til kommunens boligpolitiske redegørelse, beskrev de aarhusianske borgeres sociale baggrund og den aarhusianske boligmasse i 2019, samt de væsentligste flyttemønstre ind og ud af kommunen 2017-2019.

Dette notat er det andet af to supplerende notater til hovedrapporten. Notatets formål er at beskrive, hvordan de aarhusianske borgeres sociale baggrundsforhold udviklede sig fra 2009 til 2019. Fokus er både på, hvordan Aarhus-borgernes sociale baggrundsforhold har udviklet sig i forhold til landsplan, og hvordan den sociale udvikling har været i hvert af kommunens 45 skoledistrikter. I den forbindelse undersøger vi bl.a., hvorvidt Aarhus i analyseperioden har oplevet stigende social spredning mellem de forskellige geografiske dele af kommunen. Notatet belyser desuden udviklingen i den sociale spredning mellem beboere i boliger med forskellige ejerforhold.

2. Udviklingen i den aldersmæssige befolkningssammensætning

Aarhus Kommune havde vokseværk fra 2009 til 2019. Tabel 2.1 viser, at kommunens indbyggertal steg fra 306.650 til 349.983 i denne periode. Det svarer til en stigning på 14 pct. På landsplan steg indbyggertallet blot med ca. fem pct. i samme periode.

Tabel 2.1 Indbyggertal i Aarhus Kommune og på landsplan ultimo 2009 og 2019

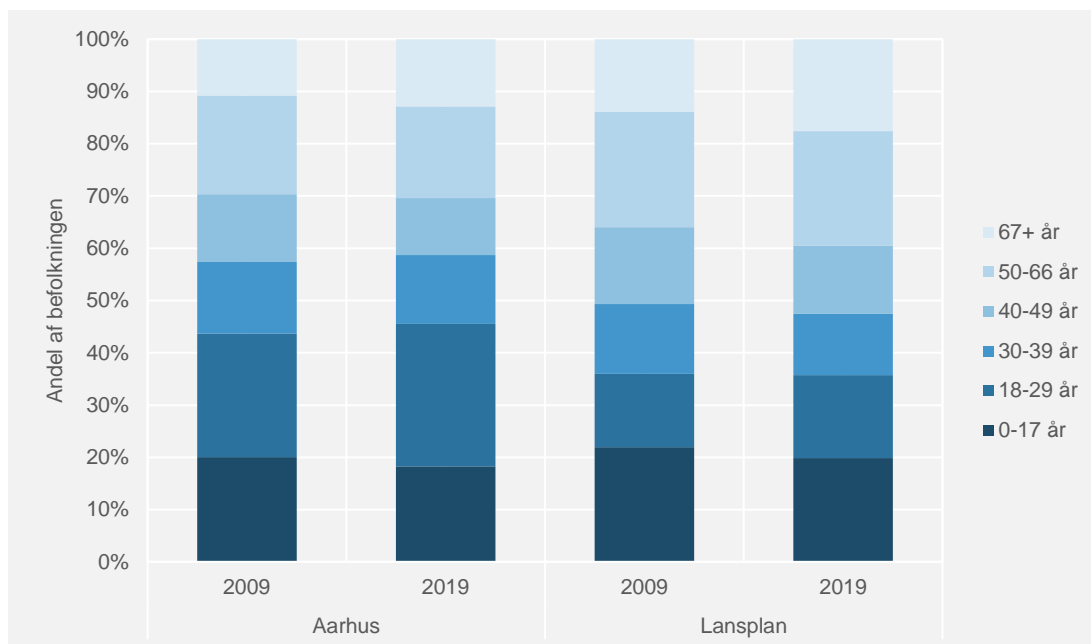
	2009	2019
Aarhus Kommune	306.650	349.983
Landsplan	5.534.738	5.822.763

Figur 2.1 viser, hvordan borgernes alderssammensætning ændrede sig fra 2009 til 2019 i Aarhus og på landsplan. Børn i alderen 0-17 år udgjorde en lidt mindre andel af befolkningen i Aarhus Kommune i 2019 end i 2009, mens ældreandelen voksede mellem de to år. En tilsvarende udvikling fandt sted på landsplan, dog med en noget større stigning i ældreandelen end i Aarhus.

Den største ændring skete i gruppen af 18-29-årige, der gik fra at fylde 24 pct. af den aarhusianske befolkning i 2009 til at fylde 27 pct. i 2019. Denne aldersgruppe voksede også på landsplan, men fyldte i hele perioden væsentligt mindre end i Aarhus.

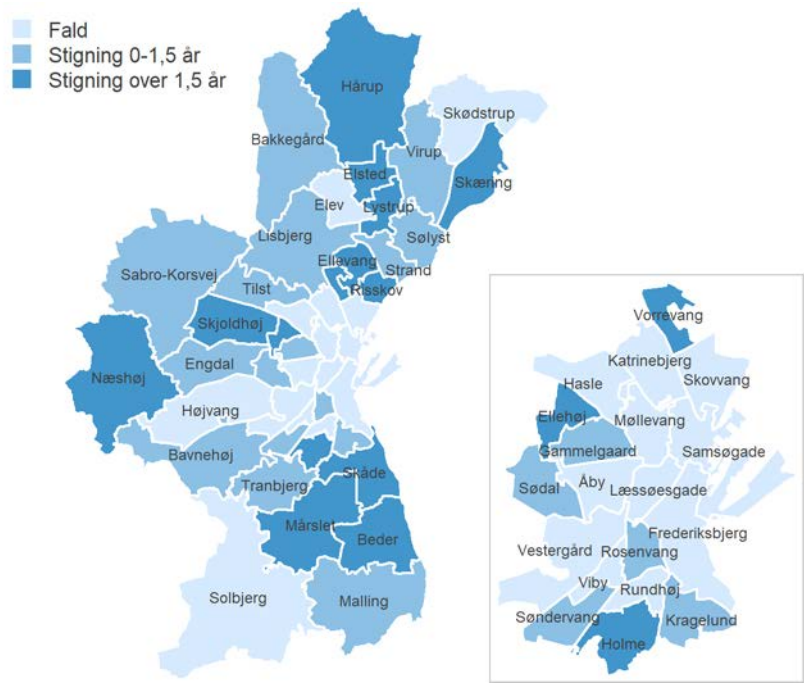
Gennemsnitsalderen for den danske befolkning steg fra 39,7 år i 2009 til 41,3 år i 2019. I samme periode steg den aarhusianske gennemsnitsalder fra 36,9 år til 37,2 år. Altså en væsentligt mindre stigning end på landsplan.

Figur 2.1 Aldersfordeling i Aarhus og på landsplan ultimo 2009 og 2019

Selvom alderssammensætningen for hele Aarhus Kommune er relativt stabil i perioden, er der sket større forskydninger internt i kommunen. Figur 2.2 nedenfor viser udviklingen i gennemsnitsalderen i kommunens 45 skoledistrikter. Det fremgår, at særligt distrikterne i midtbyen har oplevet et fald i gennemsnitsalderen, mens gennemsnitsalderen har været stigende i de fleste af kommunens øvrige distrikter. De fem distrikter med den største stigning i gennemsnitsalderen fra 2009 til 2019 er Holme, Skæring, Lystrup, Beder og Ellehøj. De største fald i gennemsnitsalderen har fundet sted i distrikterne Læssøesgade, Skovvang, Åby, Viby og Elev.

Figur 2.2 Udvikling i distrikternes gennemsnitsalder 2009-2019

3. Udviklingen i den sociale befolkningssammensætning

I kortlægningen af udviklingen i Aarhus-borgernes sociale baggrundsforhold er fokus ligesom i hovedrapporten alene på borgere i alderen 0-66 år. Der gennemføres særskilte kortlægninger for hhv. børn og unge i alderen 0-17 år og voksne i alderen 18-66 år. Kortlægningen for de 18-66-årige omhandler alene personer, der ikke er i gang med en uddannelse. Udeladelsen af de studerende har til formål at sikre en mere retvisende sammenligning mellem distrikter af de voksne borgeres disponible indkomst, deres uddannelsesniveau og deres forbrug af offentlige forsørgelsesydelse.

3.1 Opgørelse af den sociale baggrund for borgerne i Aarhus Kommune

3.1.1 Opgørelse af social baggrund for de 0-17-årige

Kortlægningen af den sociale profil for de 0-17-årige borgere har fokus på børnenes statistiske risiko for at modtage mindst én social foranstaltning i løbet af hhv. 2009 og 2019, hvis de alle mødes af en landsgennemsnitlig visitationspraksis. Denne risiko beregnes med udgangspunkt i statistiske analyser, som trækker på detaljerede individoplysninger om børnene og deres forældre. Metoden til beregning af børnenes foranstaltningsrisiko er nærmere beskrevet i Boks 2.1.

Boks 3.1 Børnenes foranstaltningsrisiko

Hvis en kommune vurderer, at et barn eller en ung har brug for særlig støtte, kan kommunen vælge at iværksætte foranstaltninger, der skal sikre barnets udvikling og trivsel. Sådanne foranstaltninger omtales normalt som sociale foranstaltninger. Den mest indgribende type sociale foranstaltninger er anbringelser uden for eget hjem, enten på en institution eller i en plejefamilie. Mindre indgribende sociale foranstaltninger, hvor barnet bliver boende hos sin familie, omtales samlet som forebyggende foranstaltninger.

Index100 har med udgangspunkt i individoplysninger om alle danske 0-17-årige og deres forældre udarbejdet en statistisk model, der beregner børnenes individuelle sandsynlighed (eller risiko) for at modtage mindst én social foranstaltning i løbet af 2009 hhv. 2019. Fokus er i den forbindelse både på anbringelser og individrettede forebyggende foranstaltninger. Modellen trækker på i alt 56 forskellige oplysninger om børnene og deres forældres socioøkonomiske, demografiske og sundhedsmæssige baggrundsforhold.

Ud fra modellen og de individuelle sandsynligheder kan vi med relativt stor præcision forudsige, hvilke børn der rent faktisk modtog en social foranstaltning i løbet af 2009 hhv. 2019. Den beregnede foranstaltningsrisiko for hvert barn har desuden den fordel i forhold til den faktiske visitation, at den ikke afhænger af den lokale visitationspraksis og derfor kan sammenlignes både på tværs af kommuner og på tværs af distrikter i en kommune. For alle børn afspejler den beregnede foranstaltningsrisiko således børnenes sandsynlighed for at modtage en social foranstaltning, hvis de alle mødes af en landsgennemsnitlig visitationspraksis.

Den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for børnene i Aarhus Kommunes distrikter bruges i kortlægningen til at sammenfatte distrikternes sociale børneprofil i ét enkelt mål, der trækker på en bred vifte af relevante oplysninger om børnenes sociale baggrund.

De statistiske analyser viser, at børns risiko for at modtage en social foranstaltning blandt andet stiger med alderen. Da foranstaltningsrisikoen i denne analyse anvendes som en generel social indikator frem for en præcis forudsigelse af antallet af visiterede børn i hvert distrikt, har vi valgt at neutralisere effekten af børnenes alder i beregningen af de individuelle foranstaltningsrisikoelementer. Herved sikres, at alle årgange har samme gennemsnitlige foranstaltningsrisiko, og at eventuelle forskelle mellem distrikter eller år ikke er drevet af, at børnene har forskellig gennemsnitsalder.

3.1.2 Opgørelse af social baggrund for de 18-66-årige

Hvad angår borgere i alderen 18-66 år, kortlægger vi ligesom i hovedrapporten den sociale befolkningssammensætning ved hjælp af tre klassiske sociale indikatorer, som ofte anvendes i analyser af social befolkningssammensætning, og som desuden (i forskellige udformninger) indgår som udgiftsbehovskriterier i det kommunale udligningssystem. Boks 2.2 beskriver, hvordan vi har opgjort disse tre indikatorer.

Boks 3.2 Opgørelse af indikatorer for de 18-66-åriges socioøkonomi

Uddannelseslængden opgøres med udgangspunkt i borgernes højeste fuldførte uddannelse. Variablen måler den normerede uddannelseslængde i antal år. Fx vil en færdiguddannet arkitekt (cand.arch.) have en uddannelseslængde på 18 år, uanset om uddannelsen er gennemført på normeret tid eller ej. De 18 år fremkommer som summen af:

- 10 år i grundskolen (der ses bort fra evt. 10. klasse)
- 3 år i gymnasiet
- 3+2 år på arkitektskolen

Den disponible indkomst er det beløb, en person har til boligudgifter, forbrug eller opsparing, når skatter og renter er betalt. Der tages udgangspunkt i al indkomst fra løn, overskud af egen virksomhed, pensioner og andre overførsler, renteindtægter og udbytter fra værdipapirer mv. Hertil lægges en beregnet lejeværdi af egen bolig for at sikre bedre sammenlignelighed mellem boligejere og lejere. Efterfølgende fratrækkes skatter, renteudgifter, betalte underholdsbidrag mv.

Borgere på offentlig forsørgelse opgøres som borgere, der i 2019 havde én eller flere af følgende forsørgelsesyndelser som deres væsentligste indkomstkilde:

- Dagpenge
- Kontanthjælp, løntilskud til fleksjob mv.
- Sygedagpenge mv.
- Førtidspension

Borgere på efterløn medregnes ikke som modtagere af en offentlig forsørgelsesydelse i denne analyse.

Alderskorrektio n af disponibel indkomst og uddannelseslængde

Med alderskorrektionen justeres de personlige indkomst- og uddannelsesværdier op eller ned, så de landsgennemsnitlige værdier for alle aldersgrupper (femårsintervaller) svarer præcis til gennemsnitsværdien på tværs af alle 18-66-årige, der ikke er under uddannelse.

At vi alderskorrigerer den disponible indkomst og uddannelseslængden vil reelt blot sige, at vi sammenligner indkomster og uddannelseslængder for personer på samme alderstrin.

3.1.3 Opgørelse af udvikling over tid

Kortlægningen af udviklingen i Aarhus-borgernes sociale baggrundsforhold kompliceres af, at de sociale indikatorer over tid påvirkes af både økonomiske konjunkturer, regelændringer og generelle samfundstendenser. Andelen af borgere på offentlige forsørgelsesyndelser påvirkes fx både af de økonomiske konjunkturer og beskæftigelseslovgivningen, mens der fra 2009 til 2019 har været en generel stigning i uddannelseslængden i hele landet.

Udfordringen håndteres i dette notat gennem indeksering af de socioøkonomiske indikatorer. Indekseringen indebærer, at de gennemsnitlige indikatorværdier for relevante grupper af borgere sættes i forhold til gennemsnitsværdien for alle borgere. Gennemsnitsværdierne for Aarhus-borgere i hhv. 2009 og 2019 sættes fx i begge år i forhold til gennemsnitsværdien for alle relevante borgere på landsplan. Tilsvarende sættes gennemsnitsværdierne for de 45 distrikter i Aarhus Kommune i forhold til gennemsnitsværdien for alle relevante borgere i hele Aarhus Kommune.

Med indekseringen rettes fokus på, hvor meget og i hvilken retning gruppegennemsnittet afviger fra den større sammenligningsgruppe, samt hvorvidt afstanden til sammenligningsgruppen er vokset eller faldet fra 2009 til 2019. Indekseringen belyser altså, hvorvidt borgernes socioøkonomi er forbedret eller forværret over tid set i forhold til den relevante sammenligningsgruppe. Boks 3.3 viser et eksempel på, hvordan indekseringen konkret er gennemført i forhold til indikatoren, der måler andelen af borgere på offentlige forsørgelsesyndelser.

Boks 3.3 Eksempel på indeksering: Andel borgere på offentlige forsørgelsesydelse

I 2009 havde 15,8 pct. af de 18-66-årige i Aarhus Kommune, som ikke var studerende, en offentlig forsørgelsesydelse som deres primære indkomstgrundlag. I 2019 var andelen steget til 17,0 pct. I stedet for at tolke på denne stigning, som blot kan være resultatet af forskellig lovgivning eller forskellige konjunkturer i de to år, så stiller indekseringen skarpt på forholdet mellem Aarhus-værdierne og de tilsvarende værdier på landsplan.

Også på landsplan voksede andelen af 18-66-årige, der havde offentlige forsørgelsesydelse som deres primære indkomstgrundlag. I 2009 var 14,0 pct. på offentlig forsørgelse, mens andelen var steget til 15,1 pct. i 2019.

Ud fra ovenstående tal kan beregnes en indekseværdi for Aarhus Kommune på 113,0 i 2009. Værdien udtrykker, at andelen på offentlige forsørgelsesydelse var 13,0 pct. højere i Aarhus end på landsplan. I dette tilfælde svarer indeks 100 altså til den gennemsnitlige værdi på landsplan. I 2019 beregnes en indekseværdi på 112,6, hvilket udtrykker, at Aarhus' forsørgelsesandel lå 12,6 pct. over andelen på landsplan.

Aarhus har altså i begge år relativt mange modtagere af offentlige forsørgelsesydelse, men har dog nærmet sig landsplan en smule fra 2009 til 2019. Vurderet ud fra denne indikator er Aarhus-borgernes socioøkonomi med andre ord forbedret marginalt i forhold til befolkningen på landsplan.

I beregningerne på distriktsniveau foretages en lignende indeksering. Eneste forskel er, at værdierne for de enkelte distrikter sammenholdes med kommunegennemsnittet frem for gennemsnittet på landsplan. Herved opnås for hvert af de to år indsigt i, hvor meget og i hvilken retning de enkelte geografiske distrikter afviger fra "normen" i Aarhus Kommune.

Eksempelvis har vi beregnet indekseværdier for distrikt Ellevang på 94,6 i 2009 og 108,2 i 2019. Værdierne udtrykker, at distriktets andel borgere på offentlig forsørgelse i 2009 lå 5,4 pct. under kommunegennemsnittet (15,0 pct. vs. 15,8 pct.), mens andelen i 2019 lå 8,2 pct. over kommunegennemsnittet (18,4 pct. vs. 17,0 pct.). Distrikt Ellevang er altså gået fra at have relativt få borgere på offentlig forsørgelse i 2009 til at have relativt mange i 2019, sammenlignet med den gennemsnitlige andel for hele kommunen.

3.2 Den indekserede udvikling i Aarhus-borgernes sociale baggrundsforhold

3.2.1 Udvikling i de indekserede gennemsnitsværdier

Tabel 3.1 viser de beregnede indekseværdier for Aarhus Kommune på analysens fire socioøkonomiske indikatorer i 2009 og 2019. Indeksværdierne udtrykker Aarhus Kommunes gennemsnitsværdi på hver indikator sat i forhold til gennemsnitsværdien på landsplan, som beskrevet i Boks 3.3 ovenfor. Det fremgår af tabellen, at indeksværdierne er forholdsvis stabile mellem de to år. Aarhus er i begge år kendetegnet ved følgende:

- Relativt lav gennemsnitlig foranstaltningsrisiko blandt de 0-17-årige børn
- Relativt højt alderskorrigeret indkomst- og uddannelsesniveau blandt de 18-66-årige
- Relativt mange 18-66-årige på offentlige forsørgelsesydelse

Det skal for en god ordens skyld bemærkes, at indeksværdierne for indkomst og uddannelse "vender omvendt" ift. de to øvrige indeksværdier på den måde, at stærk socioøkonomi på de to førstnævnte indikatorer slår ud som værdier over 100, mens stærk socioøkonomi omvendt slår ud som værdier under 100 på de to øvrige indikatorer.

Tabel 3.1 Indeksværdier for de tre socioøkonomiske indikatorer 2009 og 2019

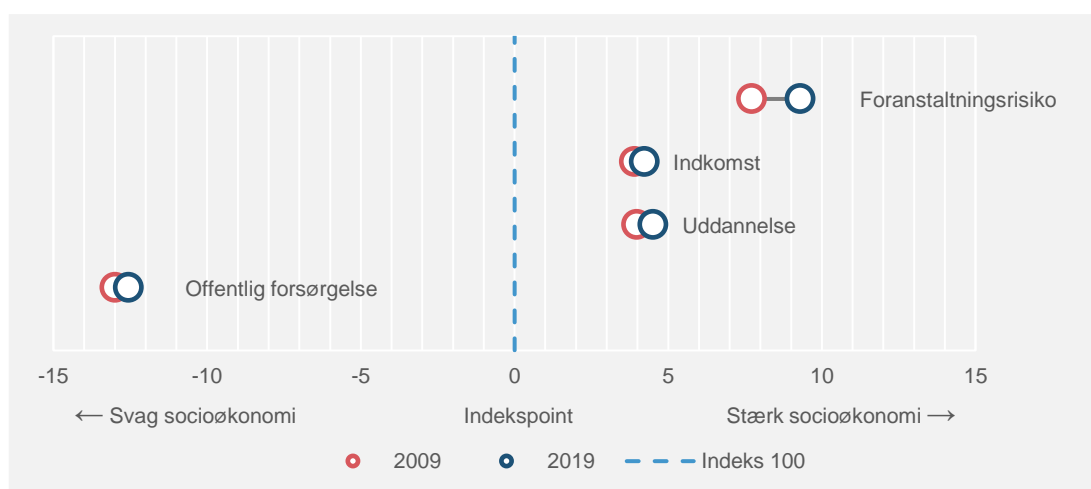
	2009	2019
Foranstaltningsrisiko	92,3	90,7
Alderskorrigeret indkomst	103,9	104,2
Alderskorrigeret uddannelse	104,0	104,5
Andel på offentlig forsørgelse	113,0	112,6

Note: Indeks 100 = gennemsnittet på landsplan i hhv. 2009 og 2019.

Figur 3.1 stiller skarpt på ændringerne i indeksværdierne fra 2009 til 2019. For at undgå mulig forvirring skabt af "modsat vendte" indeksværdier fokuserer figuren på, hvor mange indekspoint indikatorværdierne afviger fra gennemsnitsværdien 100 i retning af enten stærk eller svag socioøkonomi. De røde cirkler i figuren viser værdierne for 2009, mens de mørkeblå viser værdierne for 2019.

Det fremgår af figuren, at den aarhusianske befolkning på alle fire indikatorer var kendetegnet ved en lidt stærkere socioøkonomi i 2019 end i 2009, set i forhold til landsplan. Dette kan ses ved, at de blå cirkler i alle fire tilfælde ligger til højre for de røde cirkler. Kun indikatoren for modtagelse af offentlig forsørgelse ligger til venstre for den blå stiplede linje. Det er altså alene på denne indikatorer, at Aarhus-borgerne har en relativt svag gennemsnitlig socioøkonomi, sammenlignet med landsplan.

Figur 3.1 Bevægelser i indeksværdier for de fire socioøkonomiske indikatorer 2009-2019

Note: Indeks 100 = gennemsnittet på landsplan i hhv. 2009 og 2019.

Den største ændring i retning af stærkere socioøkonomi har fundet sted for børnenes foranstaltningsrisiko, der har ændret sig med 1,6 indekspoint. I 2009 lå den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for aarhusianske børn 7,3 procentpoint under landsgennemsnittet, i 2019 9,3 procentpoint under.

Dagpengemodtagere og borgere uden væsentlig indkomst

Indikatoren for modtagelse af offentlige forsørgelsesydelse medtager alle væsentlige ydelser i form af dagpenge, kontanthjælp, sygedagpenge, førtidspension og løntilskud til fleksjob mv. Dagpenge skiller sig ud ved, at ydelsen kun gives til forsikrede ledige, der socialt set alt andet lige må forventes at være mere ressourcestærke end fx kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister.

I 2009 udgjorde dagpengemodtagere 11,0 pct. af det samlede antal modtagere af forsørgelsesydelse i Aarhus Kommune, mens den tilsvarende andel var 12,4 pct. på landsplan. I 2019 var den aarhusianske dagpengeandel blandt modtagere af forsørgelsesydelse imidlertid steget til 13,6 pct., mens den tilsvarende andel var faldet til 10,5 pct. på landsplan. Den stigende andel dagpengemodtagere blandt de aarhusianske borgere på offentlig forsørgelse udtrykker isoleret set en positiv socioøkonomisk tendens sammenlignet med landsplan.

I modsat retning trækker, at andelen af borgere uden væsentlig indkomst fra hverken job eller offentlige ydelser steg mere i Aarhus end på landsplan i den analyserede periode. På landsplan udgjorde denne borgergruppe 4,4 pct. af alle 18-66-årige i 2009 og 5,5 pct. i 2019 (18-66-årige under uddannelse er holdt ude af opgørelsen). I samme periode voksede andelen i Aarhus noget mere end på landsplan – fra 4,9 pct. til 6,6 pct.

Gruppen af borgere uden væsentlig indkomst dækker både over borgere med og uden sociale udfordringer, men gruppen fylder generelt mest – og er også vokset mest – i de aarhusianske distrikter, som generelt er kendetegnet ved svag socioøkonomi på analysens fire indikatorer. Det er derfor nærliggende at tolke den relativt store vækst i borgergruppen uden væsentlig indkomst som en negativ socioøkonomisk tendens for Aarhus Kommune sammenlignet med landsplan.

3.2.2 Spredning i de sociale baggrundsforhold

Med henblik på at belyse, hvordan spredningen i den sociale befolkningssammensætning har udviklet sig fra 2009 til 2019, har vi på indikatorerne for indkomst, uddannelse og foranstaltningsrisiko inddelt

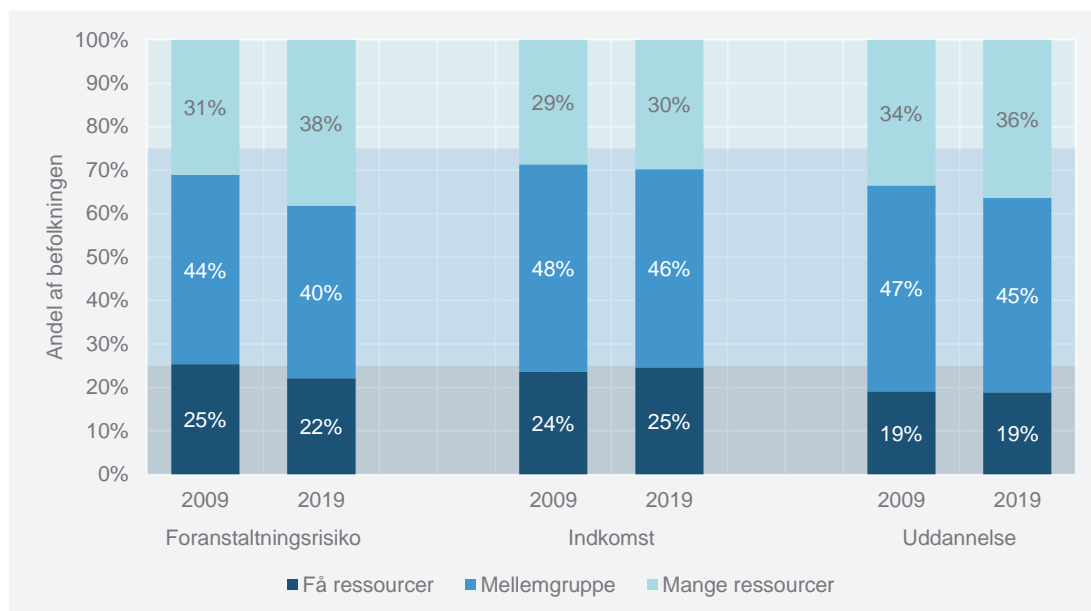
borgerne i tre grupper ud fra omfanget af sociale ressourcer. For alle tre indikatorer har vi inddelt den relevante befolkning på landsplan i tre grupper ud fra værdierne på den pågældende indikator.

De 25 pct. på landsplan, som har færrest ressourcer ifølge den enkelte indikator, omtales i det følgende som "borgere med få sociale ressourcer", mens de 25 pct. med flest ressourcer omtales som "borgere med mange sociale ressourcer". De resterende 50 pct. omtales som "borgere i mellemgruppen". Øvelsen er gennemført både i 2009 og 2019, så midtergruppen i hvert af de to år udgør præcis 50 pct. og de to ydergrupper hver 25 pct. Denne inddeling har alene til formål at tydeliggøre spredningen i den sociale befolkningssammensætning. Man kan naturligvis godt have mange ressourcer på andre parametre, selv om man eksempelvis har lav uddannelse og lav indkomst.

Figur 3.2 viser for hver af de tre socioøkonomiske indikatorer, hvordan de aarhusianske borgere fordelte sig på de tre ressourcegrupper i 2009 og 2019. Det fremgår, at Aarhus både i 2009 og 2019 var kendetegnet ved relativt mange ressourcestærke borgere og en relativt lille midtergruppe. Antallet af relativt ressource svage borgere var enten gennemsnitligt eller lavere end på landsplan, afhængigt af, hvilken indikator og hvilket år der fokuseres på.

Hvad angår udviklingen fra 2009 til 2019, så gælder det for alle tre indikatorer, at andelen af Aarhusborgere i gruppen med mange ressourcer steg i analyseperioden, mens andelen af borgere i mellemgruppen faldt. Billedet for gruppen med få ressourcer er mere tvetydigt.

Figur 3.2 Aarhusianernes fordeling på ressourcegrupper for foranstaltningsrisiko samt alderskorrigeret uddannelse og alderskorrigeret disponibel indkomst i 2009 og 2019

Note: Størrelsen af de tre grupper på landsplan er vist med diagrammets baggrundsfarve. Tallene er opgjort pr. 31. december i hhv. 2009 og 2019. Grænseværdierne for stærk og svag socioøkonomi er sat ved henholdsvis den laveste og højeste kvartil i det pågældende år, således at grupperne af ressourcestærke og ressource svage borgere hver især udgør 25 pct. af det samlede antal borgere på landsplan. Midtergruppen udgøres af de 50 pct. af borgerne på landsplan, som ligger mellem den laveste og højeste kvartil.

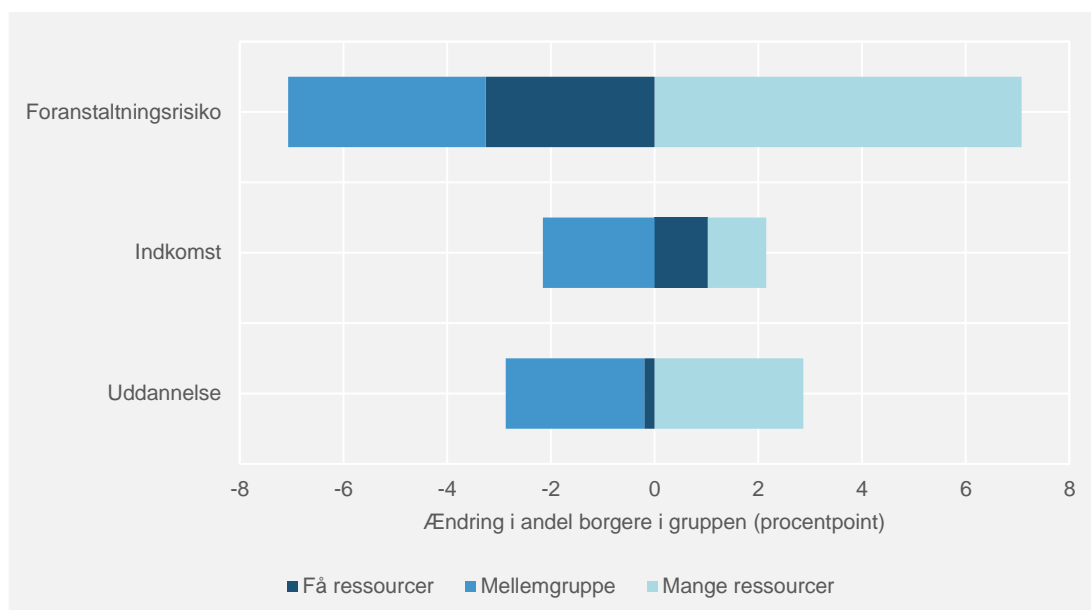
Figur 3.3 stiller skarpt på ændringerne i de tre ressourcegrupper fra 2009 til 2019. Figurens vandrette søjler til højre for midteraksen viser, hvilke ressourcegrupper der er vokset, og hvor mange procentpoint de er vokset med. Tilsvarende viser søjlerne til venstre for midteraksen, hvilke ressourcegrupper der er faldet og hvor meget. For hver af de tre indikatorer er søjlerne til højre og venstre lige lange, fordi de tre ressourcegrupper i sagens natur summerer til 100 pct. i både 2009 og 2019.

Søjlerne for børnenes foranstaltningsrisiko viser, at både gruppen af socialt svage børn og midtergruppen er faldet med godt 3 procentpoint fra 2009 til 2019. Omvendt er gruppen af socialt stærke børn vokset med ca. 7 procentpoint.

Søjlerne for den disponible indkomst viser, at mellemgruppen faldt med godt to procentpoint fra 2009 til 2019. Omvendt steg de to ydergrupper med tilsammen godt to procentpoint, og stigningen var nogenlunde ligeligt fordelt på grupperne med høj og lav indkomst.

For uddannelsesvariablen ses et lidt større fald i midtergruppen og også et lille fald i gruppen med kort uddannelse, mens gruppen med lang uddannelse er vokset med knap tre procentpoint fra 2009 til 2019.

Figur 3.3 Ændringer fra 2009 til 2019 i størrelsen af de tre ressourcegrupper i Aarhus

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december i hhv. 2009 og 2019. Grænseværdierne for stærk og svag socioøkonomi er sat ved henholdsvis den laveste og højeste kvartil i det pågældende år, således at grupperne af ressourcestærke og ressourcesvage borgere hver især udgør 25 pct. af det samlede antal borgere på landsplan. Midtergruppen udgøres af de 50 pct. af borgerne på landsplan, som ligger mellem den laveste og højeste kvartil.

3.3 Udviklingen i de 45 distrikter

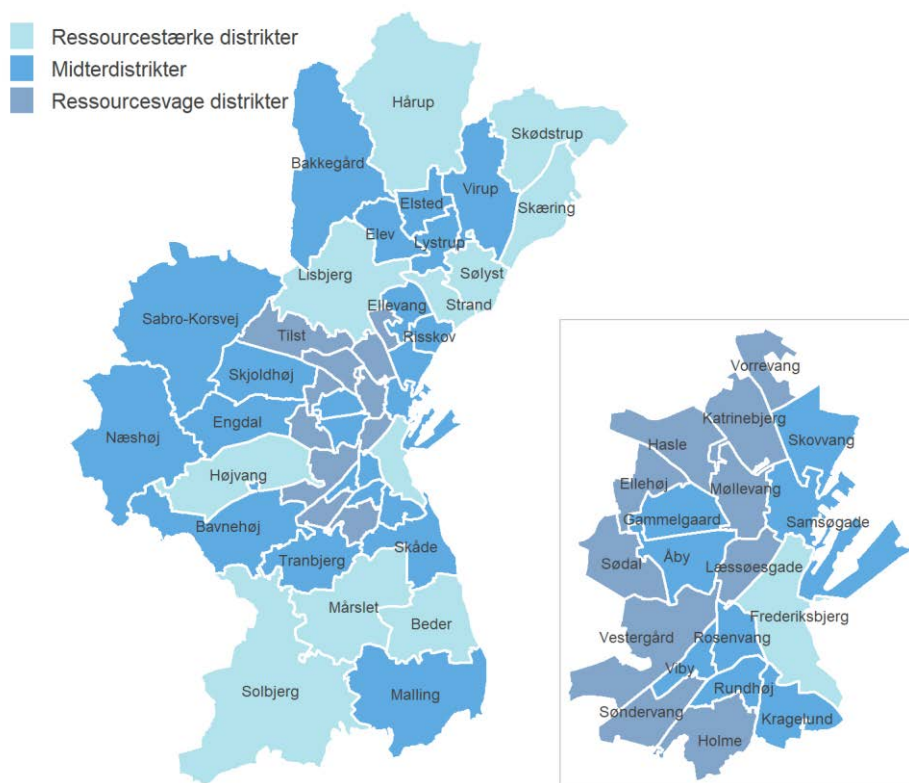
3.3.1 Gruppering i ressourcestærke og ressourcesvage distrikter

Kortlægningen af den sociale befolkningsudvikling på distriktsniveau har særligt fokus på, om den sociale afstand mellem ressourcestærke og ressourcesvage distrikter er vokset eller faldet fra 2009 til 2019. Vi har konkret afgrænset ressourcestærke distrikter som de 11 distrikter (svarende til ca. en fjerdedel), der i 2009 havde de stærkeste sociale baggrundsforhold målt på analysens fire socioøkonomiske indikatorer. Tilsvarende har vi afgrænset ressourcesvage distrikter som de 11 distrikter, der i 2009 havde de svageste sociale baggrundsforhold målt på de fire indikatorer. De resterende 23 distrikter (svarende til ca. halvdelen) udgør den ressourcemæssige midtergruppe.

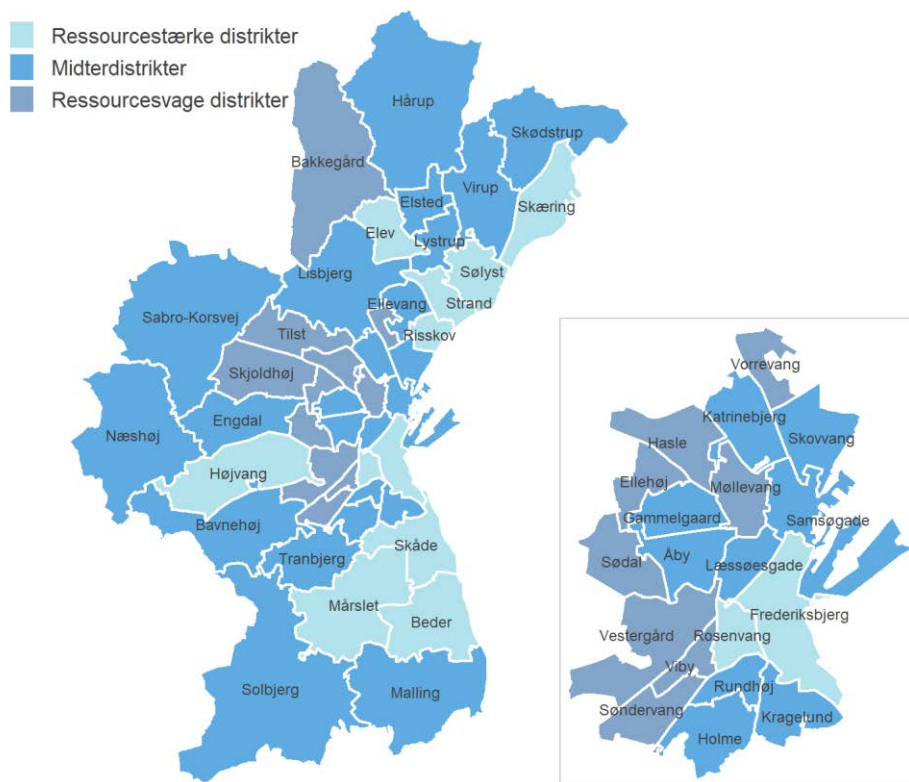
Der er foretaget en separat gruppering for børn og voksne i distrikterne. For børnene er grupperingen baseret på distrikternes gennemsnitlige foranstaltningsrisiko i 2009, mens grupperingen for de voksne er baseret på distrikternes gennemsnitlige placering i 2009 på de tre voksenindikatorer.

Der er et væsentligt overlap mellem de to grupperinger for børn og voksne. 8 distrikter er således kategoriseret som ressourcesvage i forhold til både børn og voksne, mens 7 distrikter er kategoriseret som ressourcestærke i forhold til begge målgrupper. Figur 3.4 og Figur 3.5 på næste side viser, hvordan de 45 distrikter er kategoriseret i forhold til henholdsvis børn og voksne.

Figur 3.4 Social gruppering af distrikter ud fra børnenes gennemsnitlige foranstaltningsrisiko i 2009

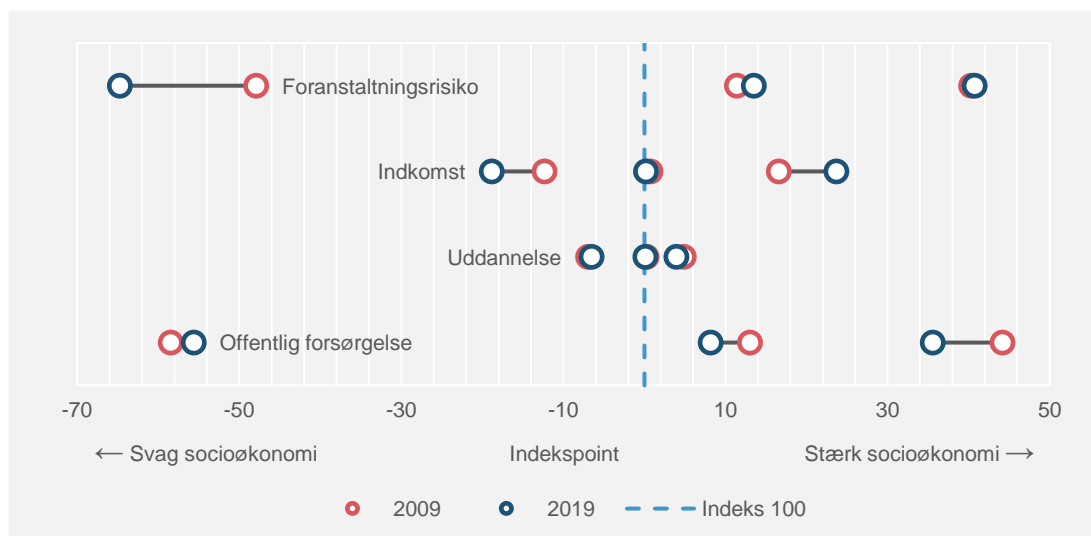
Figur 3.5 Social gruppering af distrikter ud fra værdier på voksenindikatorer i 2009

3.3.2 Sociale udviklingstendenser i ressourcestærke og ressourcesvage distrikter samt midterdistrikter

Figur 3.6 opsummerer de sociale udviklingstendenser for de tre grupper af distrikter, der er kategoriseret enten som ressourcesvage, ressourcestærke eller midterdistrikter med udgangspunkt i kriterieværdierne for 2009. Figuren fokuserer på udviklingen i de tre distriktsgruppers uvægtede gennemsnitsværdier på de fire sociale indikatorer.

Figur 3.6 Sociale udviklingstendenser i ressourcestærke og -svage distrikter samt midterdistrikter

Note: Det skal for en god ordens skyld bemærkes, at man skal være varsom med at sammenligne spredningen for de fire sociale indikatorer. Indikatorerne har inden indekseringen forskellige muligheder for at variere, hvilket også giver sig til udtryk i indekseværdierne. Fx vil de fleste personer pga. undervisningspligten have mellem 10 (grundskole) og 21 (forskeruddannelse) års uddannelse, mens et barns foranstaltningsrisiko kan variere mellem 0 og 100 pct.

De 11 ressourcesvage distrikter

Gennemsnitsværdierne for de 11 ressourcesvage distrikter i hhv. 2009 og 2019 er vist i de fire cirkelpar længst til venstre i Figur 3.6.

For både børnenes gennemsnitlige foranstaltningsrisiko og de voksnes alderskorrigerede disponible indkomst har de ressourcesvage distrikter bevæget sig væk fra kommunegennemsnittet mellem 2009 og 2019. Dette ses ved, at de blå cirkler ligger længere til venstre end de røde cirkler. De i forvejen socialt udfordrede distrikter er med andre ord blevet mere udfordret i løbet af de 10 år.

Hvad angår foranstaltningsrisikoen, så har de 11 ressourcesvage distrikter bevæget sig fra i gennemsnit at have en foranstaltningsrisiko, der var 48 pct. højere end kommunegennemsnittet i 2009, til at have en foranstaltningsrisiko, der var 65 pct. højere end kommunegennemsnittet i 2019. I samme periode er den gennemsnitlige disponible indkomst i de 11 ressourcesvage distrikter gået fra at ligge 12 pct. under kommunegennemsnittet i 2009 til at ligge 19 pct. under kommunegennemsnittet i 2019.

På de to øvrige sociale indikatorer er der ikke tale om samme negative udvikling i de ressourcesvage distrikter. Det relative uddannelsesunderskud i forhold til kommunegennemsnittet er således mindsket marginalt fra 2009 til 2019, ligesom det relative merforbrug af offentlige forsørgelsesydelse er faldet med to procentpoint, fra 58 pct. til 56 pct.

De 11 ressourcestærke distrikter

De 11 ressourcestærke distrikters gennemsnitsværdier fremgår af de fire cirkelpar længst til højre i Figur 3.6.

Hvad angår foranstaltningsrisiko og disponibel indkomst, viser figuren, at de ressourcestærke distrikter har oplevet en positiv udvikling fra 2009 til 2019. Mens foranstaltningsrisikoen kun har flyttet sig marginalt i forhold til kommunegennemsnittet (fra indeks 60 til 59), så er bevægelsen i den disponible indkomst mere markant. Den gennemsnitlige disponible indkomst i de ressourcestærke distrikter er således gået fra at ligge 17 pct. over kommunegennemsnittet i 2009 til at ligge 24 pct. over i 2019.

For uddannelse og modtagelse af offentlige forsørgelsesydelse har de ressourcestærke distrikter derimod nærmet sig kommunegennemsnittet fra 2009 til 2019. For uddannelse er der tale om en ændring på blot et enkelt indekspoint, hvorimod ændringen vedrørende offentlig forsørgelse har et større omfang. De ressourcestærke distrikter er således gået fra at have en andel modtagere af offentlige forsørgelsesydelse, der lå 44 pct. under kommunegennemsnittet i 2009, til "kun" at ligge 36 pct. under kommunegennemsnittet i 2019.

Midterdistrikterne

Det fremgår af Figur 3.6, at midterdistrikterne både i 2009 og 2019 havde gennemsnitlige indkomst- og uddannelsesniveauer, der lå tæt på kommunegennemsnittet. Gruppen lå på begge indikatorer endnu tættere på kommunegennemsnittet i 2019 end i 2009.

Hvad angår børnenes foranstaltningsrisiko og de voksnes forbrug af offentlige forsørgelsesydelse, er der tale om to forskellige udviklingstendenser. For begge indikatorer har midtergruppen en lidt stærkere gennemsnitlig socioøkonomi end gennemsnittet for hele kommunen, men gruppens relativt lave foranstaltningsrisiko er blevet endnu lavere fra 2009 til 2019, hvorimod det relativt lave forbrug af offentlig forsørgelse er vokset og har nærmet sig kommunegennemsnittet i samme periode. Der er dog tale om relativt små bevægelser for midtergruppen, da selv den største bevægelse (for offentlig forsørgelse) ikke overstiger fem indekspoint.

Opsummering af udviklingstendenser for de tre ressourcegrupper

Samlet viser Figur 3.6 en stigende social spredning på distriktsniveau, hvad angår den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko og den gennemsnitlige disponible indkomst i distrikterne.

Hvad angår foranstaltningsrisikoen, er den stigende spredning særligt drevet af en negativ udvikling i de i forvejen ressourcetsvage distrikter, mens indkomstpolariseringen både er drevet af en negativ indkomst-udvikling i de ressourcetsvage distrikter og en positiv udvikling i de ressourcestærke distrikter. Det er i den forbindelse vigtigt at huske på, at en "negativ udvikling" i denne forbindelse betyder, at den disponible indkomst er vokset mindre end i kommunen som helhed, og at en "positiv udvikling" tilsvarende betyder, at indkomsten er vokset mere end i kommunen som helhed. Perioden 2009-2019 har generelt været kendetegnet ved en markant stigning i den gennemsnitlige disponible indkomst, både på landsplan og i Aarhus Kommune.

Indikatorerne for uddannelse og offentlig forsørgelse tegner omvendt et billede af, at de sociale forskelle mellem ressourcestærke og ressourcetsvage distrikter er indsnævret en smule fra 2009 til 2019. Indsnævringen af uddannelsesspændet er meget lille, indsnævringen vedrørende offentlig forsørgelse lidt større.

Den sociale udjævning af andelen på offentlig forsørgelse nuanceres af, at andelen af voksne borgere uden nævneværdig indkomst fra hverken job eller offentlig forsørgelse er blevet mere skævt fordelt mellem distrikterne fra 2009 til 2019. I 2009 havde de 11 ressourcetsvage distrikter en andel borgere uden væsentlig indkomst, som lå 32 pct. over andelen i hele kommunen. I 2019 var afvigelsen fra kommunegennemsnittet vokset til 45 pct. I samme periode faldt andelen uden indkomst i de ressourcestærke distrikter fra 80 pct. til 76 pct. af kommunegennemsnittet.

3.3.3 Udviklingen i de enkelte distrikter

Beskrivelsen ovenfor fokuserer på de overordnede udviklingstendenser for ressourcestærke og ressourcetsvage distrikter. Inden for de enkelte distriktsgrupper er der naturligvis forskelle i den sociale udvikling fra distrikt til distrikt. De fire figurer nedenfor viser, hvordan de enkelte distrikter har udviklet sig på analysens fire sociale indikatorer fra 2009 til 2019.

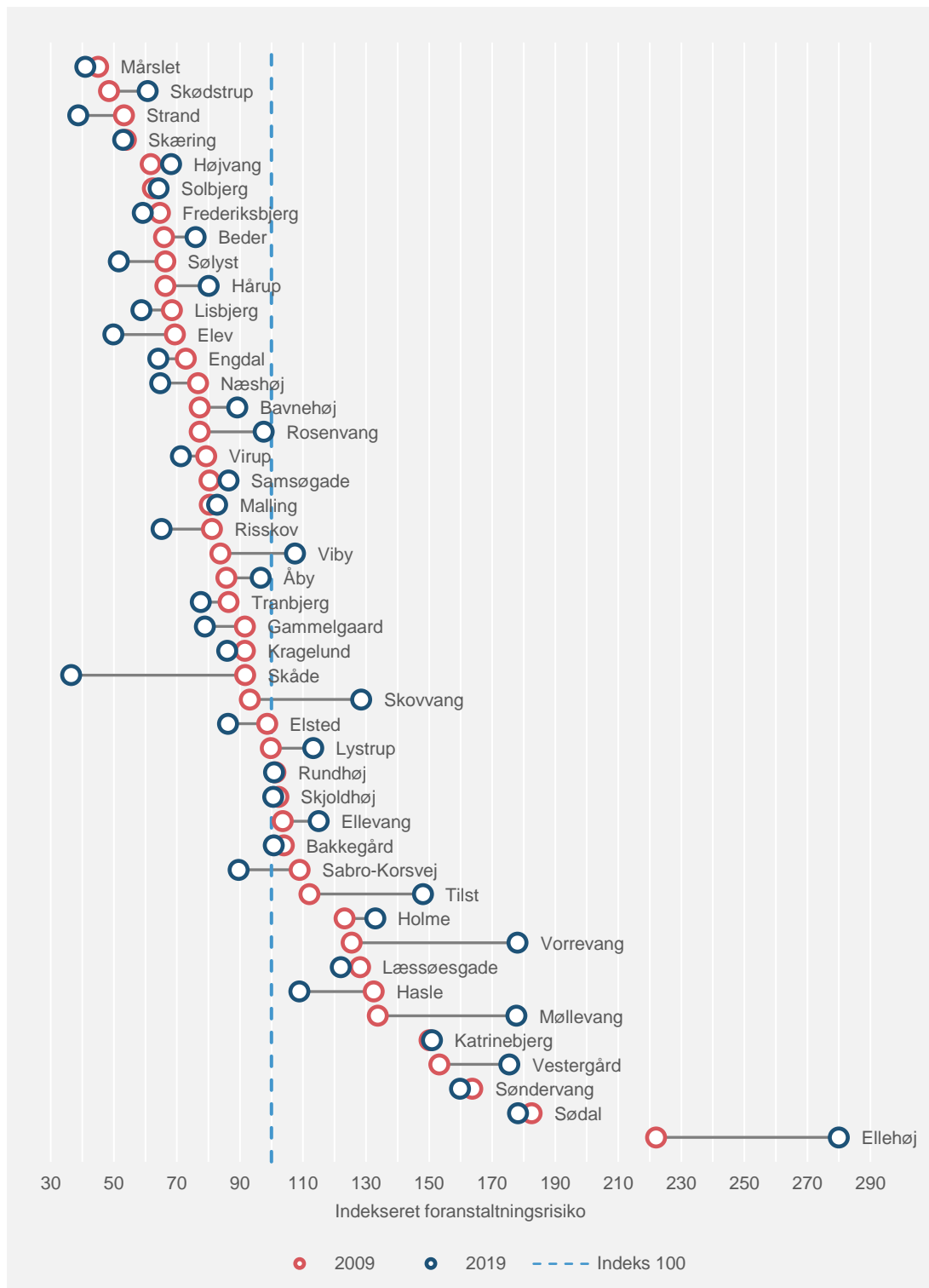
Figur 3.7 viser udviklingen i distrikternes indekserede foranstaltningsrisiko fra 2009 til 2019. Som det fremgår, er der en tydelig tendens til forværring af indekseværdierne blandt distrikter, der allerede i 2009 var kendetegnet ved børn med relativt høj gennemsnitlig foranstaltningsrisiko (se bunden af figuren). Denne negative udvikling er særligt tydelig i distrikterne Vestergård, Tilst, Møllevang, Vorrevang og Ellehøj. Der er dog også undtagelser fra dette mønster, særligt skiller distriktet Hasle sig ud med en positiv udvikling fra 2009 til 2019 på trods af et højt udgangspunkt.

I midtergruppen skiller Rosenvang, Viby og Skovvang sig ud med en særligt negativ udvikling fra 2009 til 2019, mens Skåde skiller sig ud med et meget stort relativt fald i børnenes gennemsnitlige foranstaltningsrisiko. Den markante udvikling i Skåde er nært knyttet til lukningen i 2018 af behandlingshjemmet Dalgaarden, der var en døgninstitution for udsatte børn og unge. Den beregnede foranstaltningsrisiko for anbragte børn vil i sagens natur oftest være væsentligt højere end for øvrige børn (men dog aldrig 100 pct.), og det gælder også de anbragte børn, som boede på Dalgaarden i 2009 og dermed havde

bopælsadresse i distriktet Skåde. Uden disse børn ville distriktet allerede i 2009 have ligget med en gennemsnitlig foranstaltningsrisiko et godt stykke under kommunegennemsnittet.

I gruppen af ressourcestærke distrikter er bevægelserne generelt relativt små, og der er ikke på samme måde som for de ressourcetsvage distrikter en tydelig tendens, hvad angår udviklingsretning.

Figur 3.7 Udviklingen i distrikternes indekserede gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for 0-17-årige 2009-2019

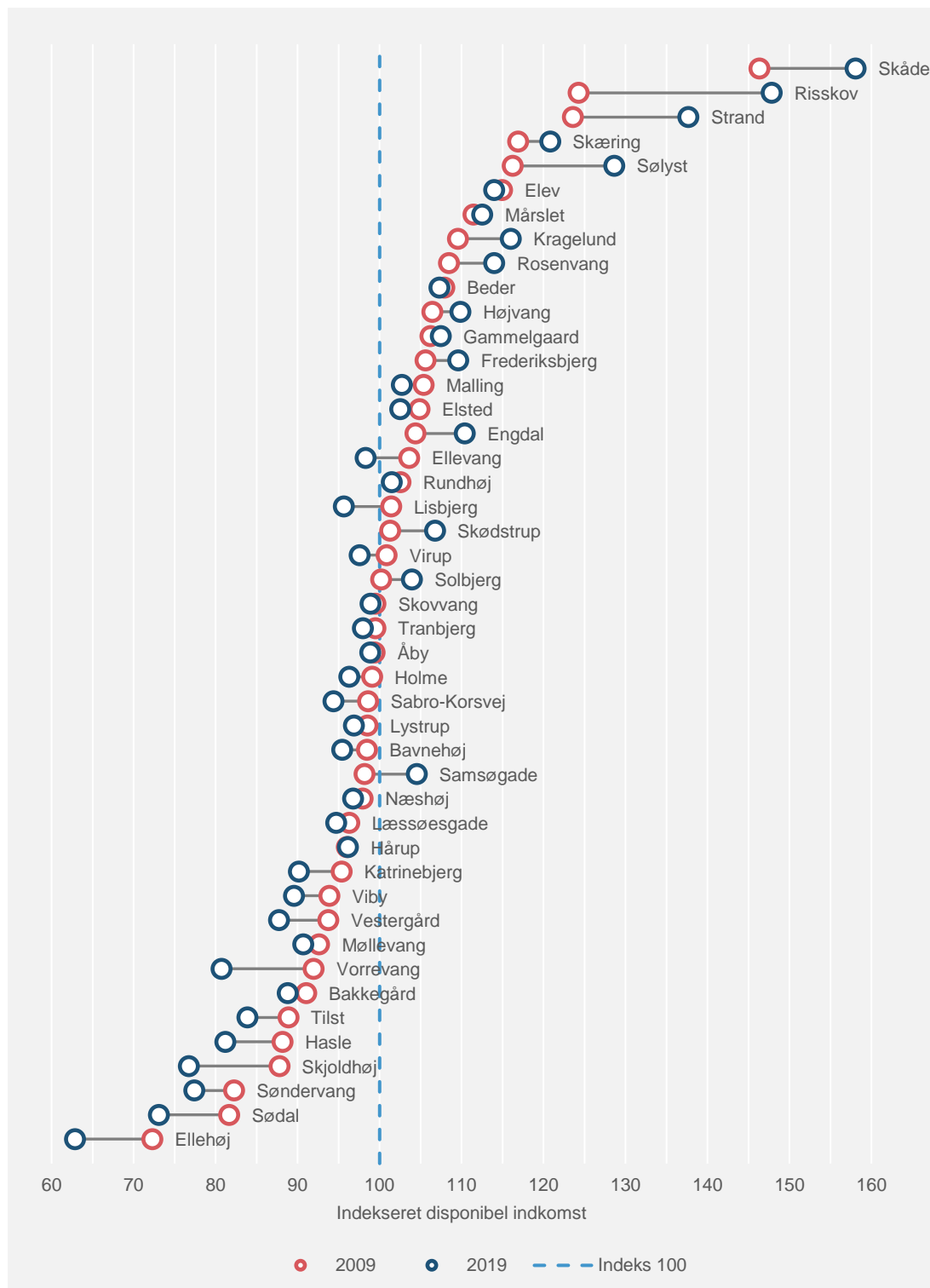

Note: Indeks 100 = gennemsnittet for hele kommunen i hhv. 2009 og 2019.

Figur 3.8 viser udviklingen i distrikternes indekserede disponible indkomster fra 2009 til 2019. Der er et meget tydeligt mønster, hvor næsten alle distrikter, der i 2009 lå mindst 5 pct. over eller under kommunegennemsnittet, har bevæget sig længere væk fra dette gennemsnit i 2019. Den geografiske spredning

i Aarhus-borgernes disponible indkomster er med andre ord vokset ret systematisk fra 2009 til 2019. Distrikterne Risskov, Strand, Sølyst og Skåde skiller sig ud med en særligt stor relativ vækst i den disponible gennemsnitsindkomst, mens det relative fald i disponibel indkomst har været særligt stort i distrikterne Vorrevang, Skjoldhøj, Ellehøj og Sødal.

Figur 3.8 Udviklingen i distrikternes indekserede gennemsnitlige disponible indkomst 2009-2019 (blandt 18-66-årige der ikke er under uddannelse)

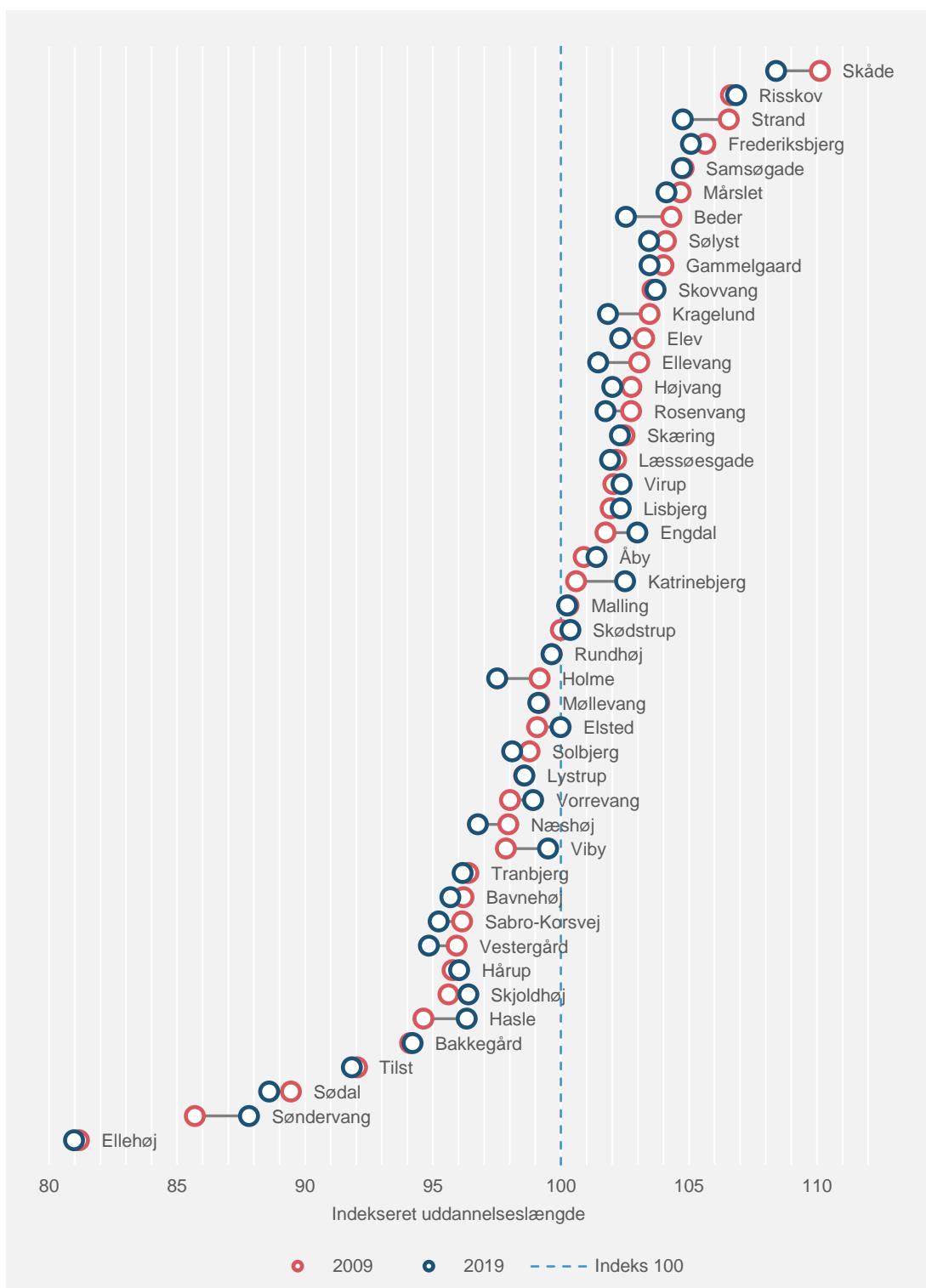

Note: Den disponible indkomst er korrigeret for alder. Indeks 100 = gennemsnittet for hele kommunen i hhv. 2009 og 2019.

Figur 3.9 nedenfor viser, at distrikterne med de længste gennemsnitlige uddannelser afveg mindre fra kommunegennemsnittet i 2019 end i 2009. Det er ikke en overraskende udvikling i en periode, hvor

befolkningens uddannelseslængde generelt har været stigende. Blandt distrikterne med de korteste gennemsnitlige uddannelser er der ikke nogen entydig udviklingstendens fra 2009 til 2019.

Figur 3.9 Udviklingen i distrikternes indekserede uddannelseslængde 2009-2019 (blandt 18-66-årige der ikke er under uddannelse)

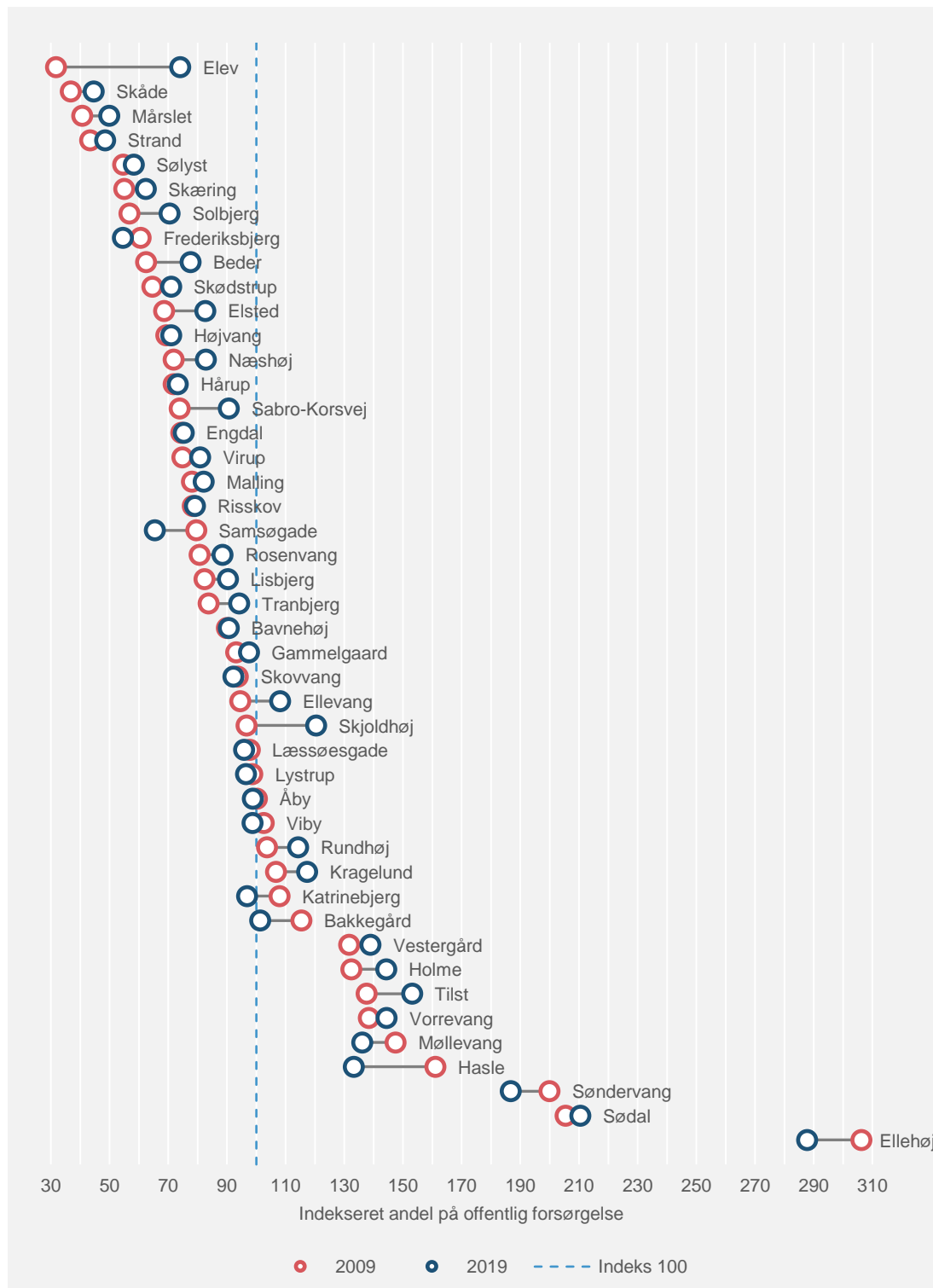

Note: Uddannelseslængden er korrigeret for alder. Indeks 100 = gennemsnittet for hele kommunen i hhv. 2009 og 2019.

Endelig viser Figur 3.10, at distrikterne med den laveste andel borgere på offentlig forsørgelse afveg mindre fra kommunegennemsnittet i 2019 end i 2009. Udviklingstendensen er mindre entydig for distrikterne med den højeste andel borgere på offentlig forsørgelse, men særligt distriktet Hasle har oplevet en

relativt stor bevægelse i retning af kommunegennemsnittet. Det samme gælder i lidt mindre udstrækning distrikterne Ellehøj og Søndervang.

Figur 3.10 Udviklingen i distrikternes indekserede andel borgere på offentlige forsørgelse 2009-2019 (blandt 18-66-årige der ikke er under uddannelse)

Note: Indeks 100 = gennemsnittet for hele kommunen i hhv. 2009 og 2019.

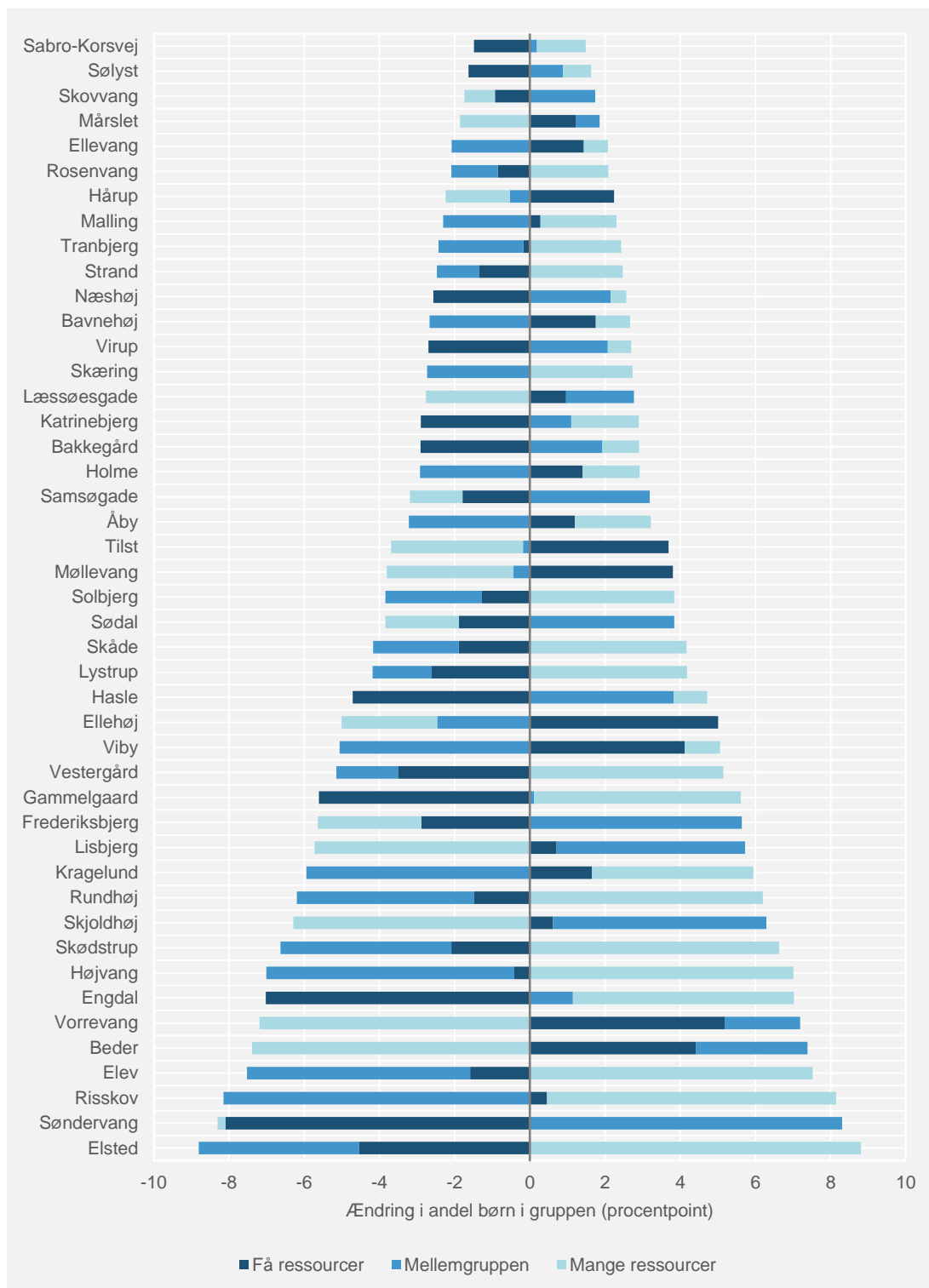
3.3.4 Ændringer i den sociale spredning inden for de enkelte distrikter

Kortlægningen af udviklingstendenserne på distriktsniveau har indtil videre fokuseret på udviklingen i distrikternes (indekserede) gennemsnitsværdier. I dette afsnit fokuserer vi i stedet på, hvordan befolkningens fordeling på ressourcestærke og ressource svage borgere har ændret sig inden for hvert distrikt.

Af pladshensyn holdes fokus på indikatorerne for børnenes foranstaltningsrisiko og de voksnes alderskorrigerede disponible indkomster.

Figur 3.11 viser bl.a., at de største forskydninger mellem ressourcegrupper har fundet sted i distrikt Elsted (nederst i figuren). Her er andelen af ressourcestærke børn vokset med 8,8 procentpoint (fra 30,5 pct. til 39,3 pct.), mens andelen af ressource svage børn og børn i mellemgruppen begge er faldet med godt 4 procentpoint i analyseperioden (fra 22,5/47,0 pct. til 17,8/42,8 pct.).

Figur 3.11 Ændringer i de 0-17-åriges fordeling på tre ressourcegrupper 2009-2019

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december i hhv. 2009 og 2019. Grænseværdierne for stærk og svag socioøkonomi er sat ved henholdsvis den laveste og højeste kvartil i det pågældende år, således at grupperne af ressourcestærke og ressource svage børn hver især udgør 25 pct. af det samlede antal børn på landsplan. Midtergruppen udgøres af de 50 pct. af børnene på landsplan, som ligger mellem den laveste og højeste kvartil.

Distriktet Sabro-Korsvejen (se øverst i figuren) har omvendt oplevet de mindste forskydninger mellem ressourcegrupper fra 2009 til 2019. Distriktets andel ressourcesvage børn er faldet med 1,5 procentpoint (fra 24,3 pct. til 22,8 pct.), mens andelen af ressourcestærke børn er steget med 1,3 procentpoint (fra 23,6 pct. til 24,9 pct.). Endelig er midtergruppen steget med 0,2 procentpoint (fra 52,1 pct. til 52,3 pct.).

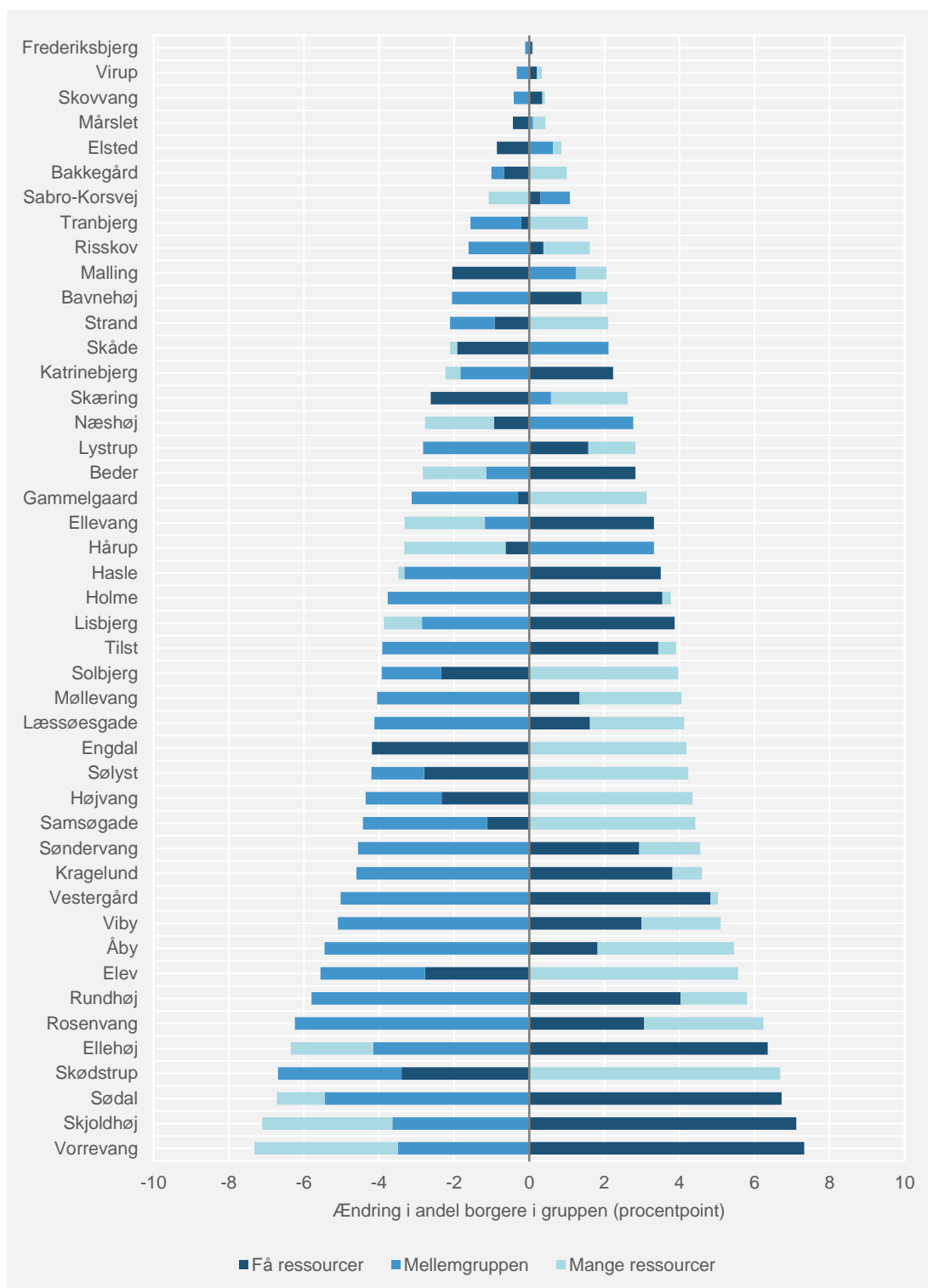
Det bemærkes, at der er væsentligt flere lyseblå søjler i højre side af figuren end i venstre side (30 vs. 15). Det afspejler, at to tredjedele af de 45 distrikter har oplevet en stigning i andelen af ressourcestærke børn. Til sammenligning har blot 17 ud af 45 distrikter oplevet en stigning i andelen af ressourcesvage børn. Hvad angår midtergruppen, er den blevet mindre i 25 distrikter og større i 20.

Figur 3.12 nedenfor viser, hvordan de 18-66-åriges fordeling på indkomstgrupper har ændret sig fra 2009 til 2019 i de enkelte distrikter. Igen har et stort flertal af distrikterne (32 ud af 45) oplevet en stigning i gruppen af borgere med høj indkomst. Et lidt mindre flertal af distrikterne (27 ud af 45) har samtidig oplevet en stigning i gruppen af borgere med lav indkomst. Den samtidige stigning i de to ydergrupper hænger logisk sammen med, at midtergruppen er blevet mindre i hele 37 ud af 45 distrikter.

Sammenfattende kan det konkluderes, at der særligt for den disponible indkomst er tegn på en stigende social spredning internt i de 45 distrikter. I et stort flertal af distrikterne var gruppen af borgere med mellemindkomst således mindre i 2019 end i 2009. I stedet var én eller begge af de indkomstmæssige ydergrupper vokset i omfang.

Hvad angår børnenes foranstaltningsrisiko, er midtergruppen også blevet mindre i et flertal af distrikterne. Dette flertal er dog væsentligt mere snævert end for den disponible indkomst. En anden forskel i forhold til indkomstvariablen er, at væsentligt flere distrikter har oplevet en vækst i gruppen af ressourcestærke børn end i gruppen af ressourcesvage børn.

Figur 3.12 Ændringer i de 18-66-åriges fordeling på tre indkomstgrupper 2009-2019

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december i hhv. 2009 og 2019. Grænseværdierne for stærk og svag socioøkonomi er sat ved henholdsvis den laveste og højeste kvartil i det pågældende år, således at grupperne af ressourcestærke og ressourcesvage borgere hver især udgør 25 pct. af det samlede antal borgere på landsplan. Midtergruppen udgøres af de 50 pct. af borgerne på landsplan, som ligger mellem den laveste og højeste kvartil.

3.4 Udviklingen i de socioøkonomiske baggrundsforhold for borgere i forskellige boligtyper

I dette afsnit undersøger vi, hvordan de fire sociale indikatorer har udviklet sig for beboere i boliger med forskellige typer ejerforhold i Aarhus Kommune. Boks 3.4 nedenfor beskriver opdelingen af boligerne efter ejerforhold.

Boks 3.4 Boligernes ejerforhold

Boligernes ejerforhold opdeles på følgende måde:

- **Privat eje:** Kategorien omfatter boliger ejet af privatpersoner eller I/S, der er beboet af ejeren.
- **Almen leje:** Kategorien omfatter boliger ejet af almene boligselskaber.
- **Privat leje:** Denne kategori omfatter boliger, der er ejet af selskaber, samt boliger, der er ejet af privatpersoner, men som ikke er beboet af ejeren.
- **Andet ejerforhold:** Denne kategori indeholder fx andelsboliger og boliger ejet af Aarhus Kommune eller andre offentlige myndigheder.

I analyserne fokuseres primært på de tre første typer ejerforhold. Det skyldes, at boliger med andet ejerforhold er en broget kategori, som i øvrigt kun rummer 6,3 pct. af de aarhusianske borgere i alderen 0-66 år.

3.4.1 Udviklingen i de indekserede gennemsnitsværdier

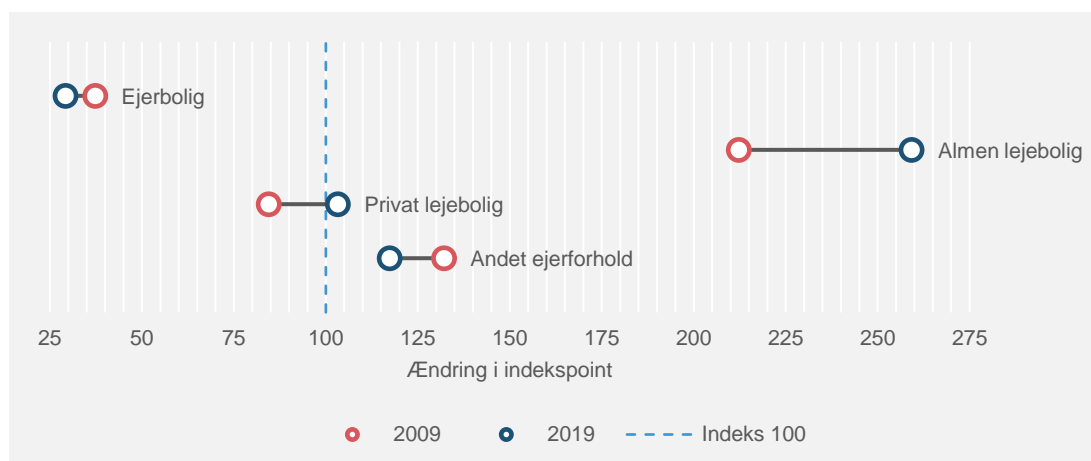
I det følgende fokuseres alene på foranstaltningsrisikoen for de 0-17-årige og den disponible indkomst for de 18-66-årige ikke-studerende. Analyser af indikatorerne for uddannelseslængde og andel borgere på offentlig forsørgelse har vist, at der på disse to indikatorer ikke er væsentligt forskellige udviklingstendenser for beboerne i de forskellige boligtyper.

Figur 3.13 viser udviklingen i den indekserede foranstaltningsrisiko for børn i boliger med forskellig type ejerforhold. Det fremgår af figuren, at den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko faldt fra 2009 til 2019 for børn i både ejerboliger og boliger med andet ejerforhold. Børnene i ejerboliger havde allerede i 2009 en meget lav risiko for at modtage en social foranstaltning, og risikoen var altså endnu lavere i 2019, set i forhold til kommunegennemsnittet. I 2019 boede 58 pct. af alle aarhusianske børn i en ejerbolig.

Børn i private lejeboliger havde i 2009 en relativt lav risiko for at modtage en social foranstaltning sammenlignet med gennemsnittet for alle kommunens børn. Fra 2009 til 2019 steg den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko blandt børn i private lejeboliger, så den i slutningen af perioden lå en smule over kommunegennemsnittet. I 2019 boede 13 pct. af alle aarhusianske børn i en privat lejebolig.

Den største ændring i den relative foranstaltningsrisiko ses for børn i almene lejeboliger. Disse børn havde i 2009 en gennemsnitlig foranstaltningsrisiko, der lå 112 pct. over gennemsnittet for alle børn i Aarhus Kommune. I 2019 var børnegruppens gennemsnitlige foranstaltningsrisiko steget til at ligge 159 pct. over kommunegennemsnittet. I 2019 boede 25 pct. af alle aarhusianske børn i en almen lejebolig.

Figur 3.13 Ændring i indekseret foranstaltningsrisiko fordelt på boligernes ejerforhold 2009-2019

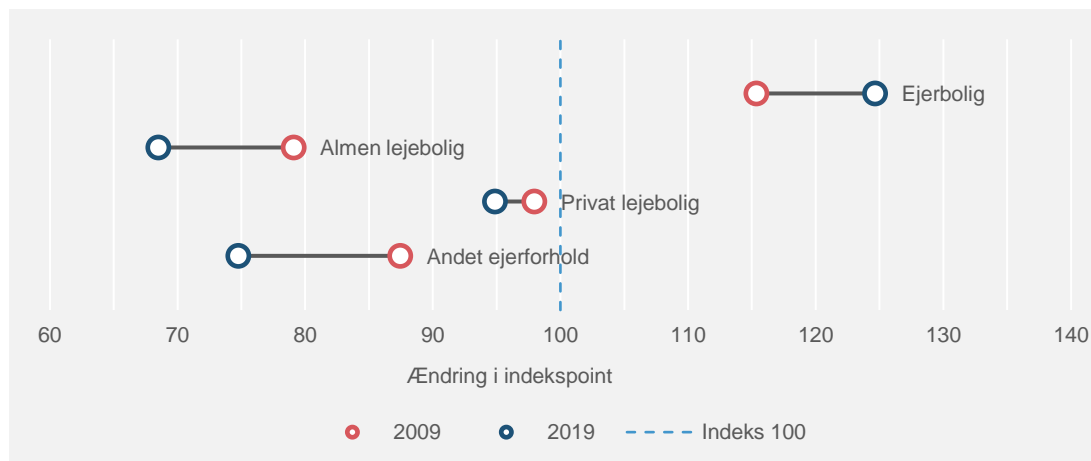

Note: Indeks 100 = gennemsnittet for hele kommunen i hhv. 2009 og 2019.

Figur 3.14 viser udviklingen i den indekserede disponible indkomst for 18-66-årige i boliger med forskellig type ejerforhold. Figuren viser en tydelig tendens til stigende indkomstforskelle mellem beboerne i de forskellige boligtyper. Beboere i ejerboliger havde allerede i 2009 en disponibel indkomst, der lå 15 pct. over kommunegennemsnittet, men i 2019 var gennemsnitsindkomsten for denne gruppe borgere vokset til at ligge 25 pct. over kommunegennemsnittet.

For beboerne i boliger med de tre øvrige ejerforhold faldt den disponible indkomst relativt i forhold til kommunegennemsnittet fra 2009 til 2019. Særligt beboere i almene lejligheder og boliger med andet ejerforhold oplevede et stort fald i deres relative disponible indkomst i forhold til kommunegennemsnittet. Det relative indkomstfald for beboere i privat udlejede boliger var mere begrænset.

Figur 3.14 Ændring i indekseret disponibel indkomst fordelt på boligernes ejerforhold 2009-2019

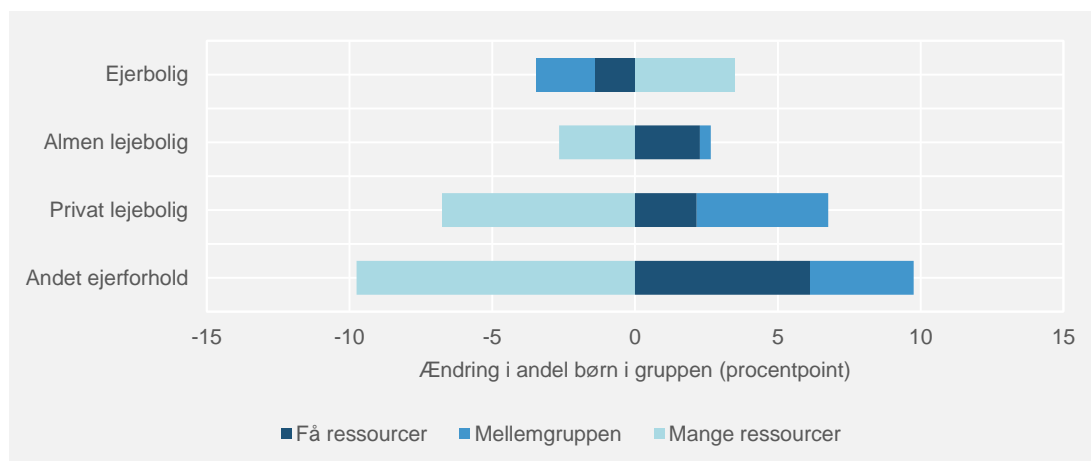
Note: Indeks 100 = gennemsnittet for hele kommunen i hhv. 2009 og 2019.

3.4.2 Ændringer i den sociale spredning inden for de enkelte boligtyper

I dette afsnit belyser vi, hvordan beboernes fordeling på ressourcestærke og ressourcetsvage borgere har ændret sig fra 2009 til 2019 inden for hver type ejerforhold.

Figur 3.15 viser udviklingen for børnenes foranstaltningsrisiko. Det fremgår, at gruppen af ressourcestærke børn er vokset i størrelse blandt børn i ejerboliger, mens den er faldet blandt børn i de tre øvrige ejerforholdstyper. Omvendt er gruppen af ressourcetsvage børn og også midtergruppen faldet i størrelse blandt børn i ejerboliger og vokset blandt børn i de tre øvrige boligtyper. Bortset fra restkategorien "andet ejerforhold" har de største forskydninger fundet sted blandt børn i private lejligheder.

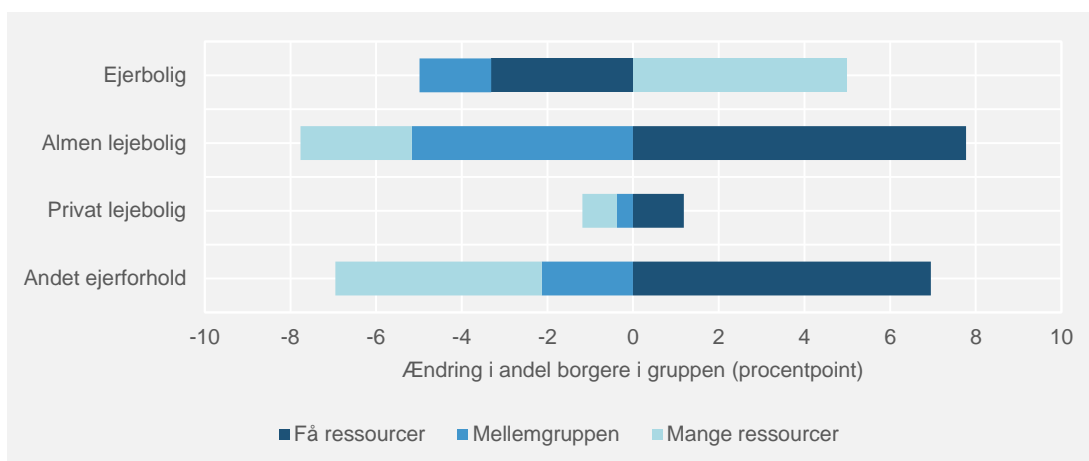
Figur 3.15 Ændringer i de 0-17-åriges fordeling på tre ressourcegrupper 2009-2019

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december i hhv. 2009 og 2019. Grænseværdierne for stærk og svag socioøkonomi er sat ved henholdsvis den laveste og højeste kvartil i det pågældende år, således at grupperne af ressourcestærke og ressourcetsvage børn hver især udgør 25 pct. af det samlede antal børn på landsplan. Midtergruppen udgøres af de 50 pct. af børnene på landsplan, som ligger mellem den laveste og højeste kvartil.

Figur 3.16 viser, hvordan de 18-66-åriges fordeling på indkomstgrupper har ændret sig fra 2009 til 2019 indenfor hver af de fire boligtyper. Også her ser vi, at der er sket en forskydning mod flere ressourcestærke beboere i kommunens ejerboliger. Omvendt er der sket en forskydning mod flere ressourcetsvage borgere i de øvrige boligtyper. For alle fire boligtyper fylder midtergruppen mindre i 2019 end i 2009. Faldet i midtergruppens størrelse er særligt markant for beboere i almene lejligheder.

Figur 3.16 Ændringer i de 18-66-åriges fordeling på tre indkomstgrupper 2009-2019

Note: Tallene er opgjort pr. 31. december i hhv. 2009 og 2019. Grænseværdierne for stærk og svag socioøkonomi er sat ved henholdsvis den laveste og højeste kvartil i det pågældende år, således at grupperne af ressourcestærke og ressourcesvage borgere hver især udgør 25 pct. af det samlede antal borgere på landsplan. Midtergruppen udgøres af de 50 pct. af borgerne på landsplan, som ligger mellem den laveste og højeste kvartil.

JUNI 2021

Gellerup-Toveshøj og Bispehaven

Social baggrund for til- og fraflyttere

PROJEKT: 1044
Dato: 4. juni 2021

Udarbejdet til:

Aarhus Kommune

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Kontaktperson: Specialkonsulent Lars Hennelund

Udarbejdet af:

Index100 ApS

Inge Lehmanns Gade 10, 6. sal
8000 Aarhus C

Telefon: +45 28 19 99 34
www.index100.dk

Kontaktperson:

Peter Holdt-Olesen
Telefon: +45 28 19 99 34
pho@index100.dk

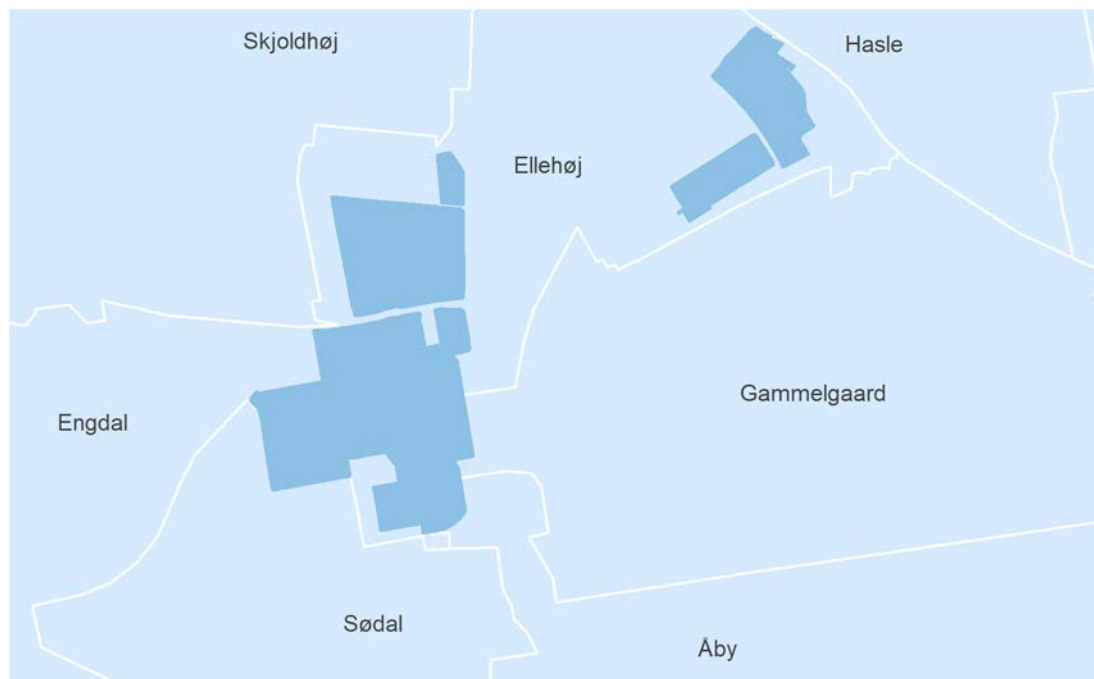
Indhold

1.	Indledning.....	4
2.	Bevægelser ind og ud af Gellerup-Toveshøj og Bispehaven.....	5
3.	Til- og fraflytternes alder og socioøkonomi.....	7
3.1	Aldersfordeling.....	7
3.2	Socioøkonomi.....	8

1. Indledning

I april 2021 udarbejdede Index100 rapporten *"Befolkning og boliger i Aarhus Kommune. Socioøkonomi, boligtyper og flyttemønstre"* for Aarhus Kommune. Rapporten, der udgjorde et analysebidrag til kommunens boligpolitiske redegørelse, beskrev de aarhusianske borgeres sociale baggrund, den aarhusianske boligmasse, samt de væsentligste flyttemønstre ind og ud af kommunen. Endelig sluttede rapporten af med en beskrivelse af de to boligområder Gellerup-Toveshøj og Bispehaven, som er vist i Figur 1.1 nedenfor.

Figur 1.1 Placeringen af Gellerup-Toveshøj og Bispehaven

Dette notat er det første af to supplerende notater til hovedrapporten. Notatets formål er at kortlægge den sociale og aldersmæssige profil for de borgere, som flytter til eller fra Gellerup-Toveshøj og Bispehaven. I hovedrapporten var fokus alene på flytninger over kommunegrænsen. I dette notat fokuseres på alle flytninger ind og ud af de to boligområder, dvs. også flytninger til eller fra andre dele af Aarhus Kommune.

2. Bevægelser ind og ud af Gellerup-Toveshøj og Bispehaven

I dette afsnit opgøres bevægelserne ind og ud af Gellerup-Toveshøj og Bispehaven fra d. 31. december 2017 til d. 31. december 2019. Til- og fraflyttere udgør kun en delmængde af de bevægelser, der ændrer beboertallet i de to boligområder. Boks 2.1 beskriver, hvordan til- og fraflytterne afgrænses fra de andre bevægelser.

Boks 2.1 Afgrænsning af til- og fraflyttere

Notatets fokus er flytninger ind og ud af Gellerup-Toveshøj og Bispehaven. Flytninger kan både ske til eller fra andre dele af Aarhus Kommune og til eller fra en anden kommune. Til- og fraflytninger opgøres i perioden fra 31. december 2017 til 31. december 2019.

Tilgangen af borgere til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven kan deles op i fire grupper:

- *Nyfødte*
- *Tilflyttere fra en anden del af Aarhus Kommune*
- *Tilflyttere fra en af landets øvrige kommuner*
- *Indvandrere*

*En **tilflytter** defineres som en person, der boede et andet sted i Danmark ved udgangen af 2017, og som boede i Gellerup-Toveshøj eller Bispehaven ved udgangen af 2019. Indvandrere og nyfødte falder uden for denne afgrænsning, da de enten ikke havde bopæl i Danmark ved udgangen af 2017 eller ikke var født endnu.*

Afgangen af borgere fra Gellerup-Toveshøj og Bispehaven kan ligeledes deles op i fire grupper:

- *Afdøde*
- *Fraflyttere til en anden del af Aarhus Kommune*
- *Fraflyttere til en af landets øvrige kommuner*
- *Udvandrere*

*En **fracflytter** defineres som en person, der havde bopæl i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven ved udgangen af 2017, og som boede et andet sted i Danmark ved udgangen af 2019. Udvandrere falder uden for afgrænsningen, da de ikke havde bopæl i Danmark ved udgangen af 2019, og det samme gælder naturligvis afdøde.*

Kortlægningen fokuserer alene på til- og fraflytterne og deres socioøkonomi i 2019.

Tabel 2.1 nedenfor viser den samlede til- og afgang af borgere i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven opdelt på de kategorier, som er beskrevet i Boks 2.1 ovenfor. Det fremgår implicit af tabellen, at der ved udgangen af 2017 boede 7.812 personer i de to boligområder, mens indbyggertallet var faldet til 7.168 ved udgangen af 2019.

Tabel 2.1 Samlet til- og afgang af borgere i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven 31.12.2017-31.12.2019

Bevægelse		Antal personer
Fastboende i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven		5.727
Tilgang	Født efter 31. december 2017	168
	Indvandret	206
	Tilflyttet fra Aarhus Kommune	600
	Tilflyttet fra anden kommune	467
	Tilgang i alt	1.441
Afgang	Død efter 31. december 2017	65
	Udvandret	214
	Fraflyttet til Aarhus Kommune	1.460
	Fraflyttet til anden kommune	346
	Afgang i alt	2.085

Som det fremgår af Tabel 2.1, kom tilflytterne til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven i nogenlunde lige omfang fra andre dele af Aarhus Kommune og fra en anden kommune. De borgere, som flyttede fra de to boligområder i den analyserede periode, flyttede i overvejende grad til andre dele af Aarhus Kommune.

I dette notat er fokus alene på borgere, der havde bopæl i Danmark både i 2017 og 2019. Det vil sige på til- og fraflytterne i Tabel 2.1. Ind- og udvandrere udelades af analysen, fordi de tilgængelige oplysninger om disse borgere ikke er sammenlignelige med oplysningerne om til- og fraflytterne. For det første er der i sagens natur ingen registeroplysninger i 2019 om de borgere, der er flyttet ud af landet. For det andet vil mange indvandrere kun have boet i Danmark i en del af 2019, hvorfor gennemsnitsværdierne for indvandrernes disponible indkomst, forbrug af forsørgelsesydelse mv. vil være kunstigt lave.

En delmængde af ind- og udvandrere er studerende, der tager afsted på eller kommer hjem fra længere udlandsophold.

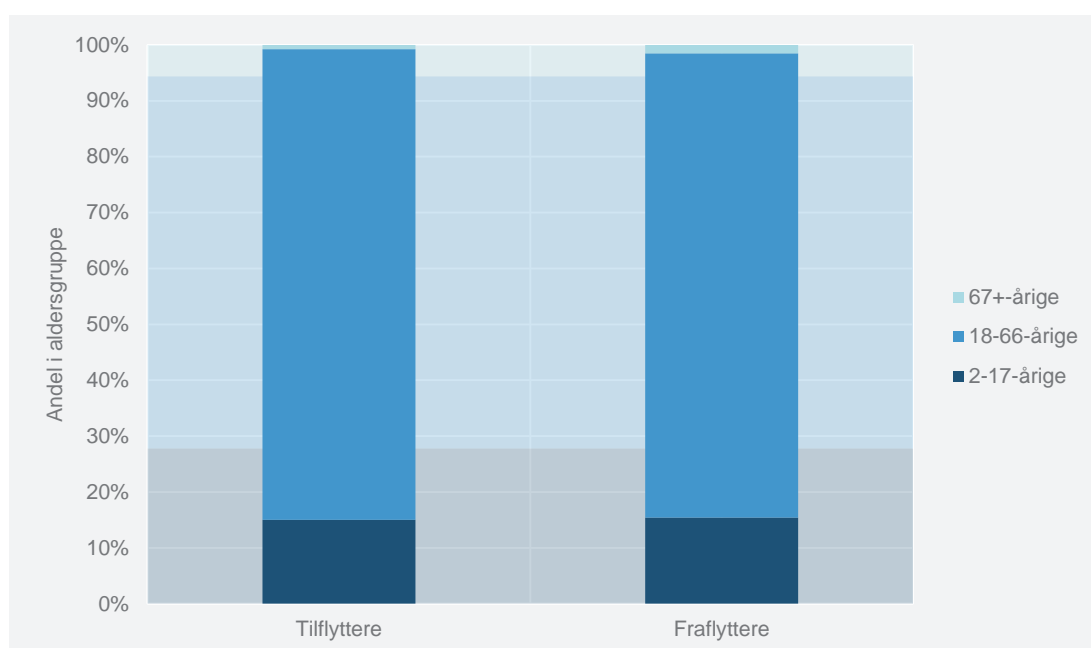
3. Til- og fraflytternes alder og socioøkonomi

Vi ser nu på, hvad der karakteriserer de borgere, som flyttede til og fra Gellerup-Toveshøj og Bispehaven i perioden fra 31. december 2017 til 31. december 2019. Først undersøger vi til- og fraflytternes aldersfordeling, og derefter ser vi på forskellige mål for deres sociale baggrund. Både alder og socioøkonomi er opgjort ved udgangen af 2019.

3.1 Aldersfordeling

I Figur 3.1 fremgår aldersfordelingen for hhv. til- og fraflyttere og alle beboere med en alder på mindst to år pr. 31. december 2019. Denne afgrænsning er valgt, fordi til- og fraflyttere pr. definition ikke kan være under to år gamle, da de skal have boet et andet sted i Danmark to år tidligere. Figuren viser, at såvel til- som fraflytterne i høj grad udgøres af 18-66-årige. Der er ikke stor forskel på tilflytternes og fraflytternes aldersfordeling. Det springer i øjnene, at der kun er meget få til- og fraflyttere, der er over 66 år gamle. Denne aldersgruppe udgør en langt større andel af alle beboerne, end den gør af til- og fraflytterne, og det samme gælder de 2-17-årige.

Figur 3.1 Aldersfordeling pr. 31. december 2019 for Gellerup-Toveshøj og Bispehavens til- og fraflyttere

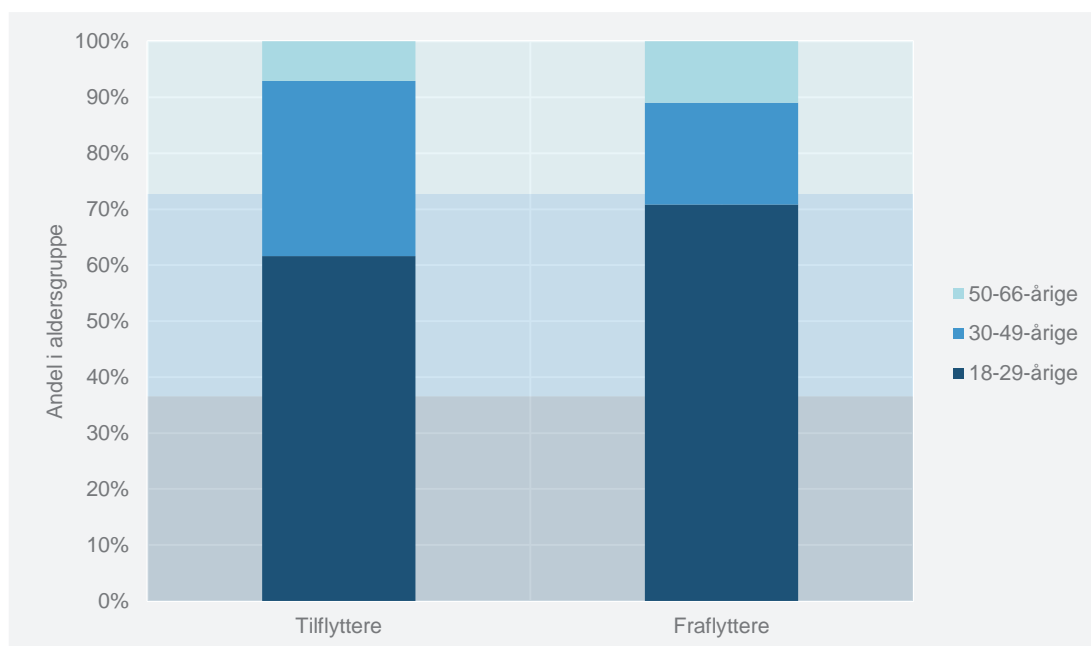

Note: Aldersfordelingen for 2+-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er vist med de gennemsnitlige baggrundsfarver.

I Figur 3.2 nedenfor har vi opdelt aldersgruppen 18-66 år i tre grupper. Figuren viser, at langt den største andel af de 18-66-årige til- og fraflyttere udgøres af 18-29-årige (62 pct. af tilflytterne og 71 pct. af fraflytterne). De 18-29-årige udgør dermed en markant større andel af de 18-66-årige til- og fraflyttere end af de 18-66-årige beboere i de to områder samlet set.

De 18-29-årige udgør i øvrigt over halvdelen af alle til- og fraflyttere og kun 18,6 pct. af alle beboere på 2+ år i de to boligområder. Dette billede stemmer godt overens med det billede, der blev tegnet i hovedrapporten af flyttemønstrene for hele kommunen; 18-29-årige er klart den mest mobile af aldersgrupperne.

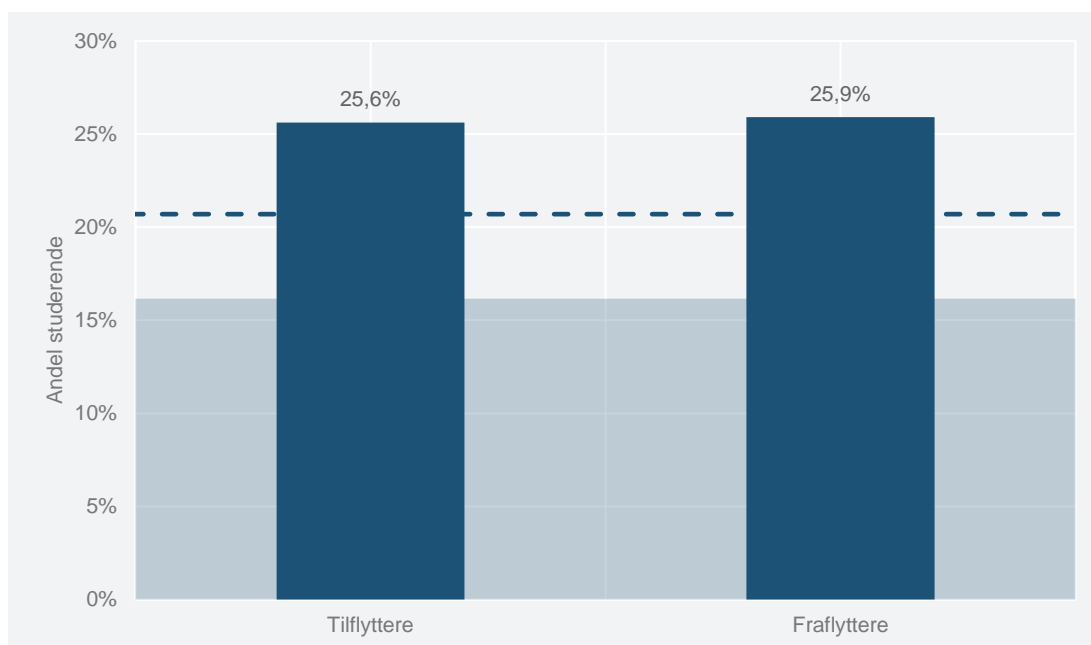
Figur 3.2 Aldersfordeling pr. 31. december 2019 blandt 18-66-årige til- og fraflyttere

Note: Aldersfordelingen for 18-66-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er vist med de gennemsigtige baggrundsfarver.

Figur 3.3 viser andelen af studerende blandt de 18-66-årige til- og fraflyttere. Det fremgår, at studerende udgjorde godt en fjerdedel af alle de 18-66-årige, som flyttede til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven i analyseperioden. For fraflytterne var andelen af studerende næsten identisk. Til sammenligning udgjorde studerende ca. 16 pct. af alle 18-66-årige i de to boligområder ved udgangen af 2019.

Figur 3.3 Andel studerende blandt Gellerup-Toveshøj og Bispehavens 18-66-årige til- og fraflyttere

Note: Andelen af studerende blandt alle 18-66-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er 16,2 pct. og er vist med figurens baggrundsfarve, mens den tilsvarende andel for hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (20,7 pct.).

3.2 Socioøkonomi

I det følgende beskrives til- og fraflytternes sociale baggrund. Vi indleder med at beskrive socioøkonomien for de 2-17-årige børn og unge, der er flyttet ind og ud af de to boligområder, og beskriver derefter

socioøkonomien for de 18-66-årige til- og fraflyttere, som ikke er studerende i 2019 (dvs. godt 74 pct. af de 18-66-årige til- og fraflyttere, jf. Figur 3.3 ovenfor).

Socioøkonomien for børn og unge

Det er vanskeligt at beskrive børn og unges socioøkonomi uden også at se på deres forældre. Ligesom i hovedrapporten har vi som mål for børnenes socioøkonomi anvendt deres beregnede risiko for at modtage en social foranstaltning. I dette mål indgår netop en sammenvejning af en lang række oplysninger om både børnene og deres forældre. Boks 3.1 beskriver, hvordan foranstaltningsrisikoen er beregnet, og hvordan den skal fortolkes.

Boks 3.1 Børnenes foranstaltningsrisiko

Hvis en kommune vurderer, at et barn eller en ung har brug for særlig støtte, kan kommunen vælge at iværksætte foranstaltninger, der skal sikre barnets udvikling og trivsel. Sådanne foranstaltninger omtales normalt som sociale foranstaltninger. Den mest indgribende type af sociale foranstaltninger er anbringelser uden for eget hjem, enten på en institution eller i en plejefamilie. Mindre indgribende sociale foranstaltninger, hvor barnet bliver boende hos sin familie, omtales samlet som forebyggende foranstaltninger.

Index100 har med udgangspunkt i individoplysninger om alle danske 0-17-årige og deres forældre udarbejdet en statistisk model, der beregner børnenes individuelle sandsynlighed (eller risiko) for at modtage mindst én social foranstaltning i løbet af 2019. Fokus er i den forbindelse både på anbringelser og individrettede forebyggende foranstaltninger. Modellen trækker på i alt 56 forskellige oplysninger om børnene og deres forældres socioøkonomiske, demografiske og sundhedsmæssige baggrundsforhold.

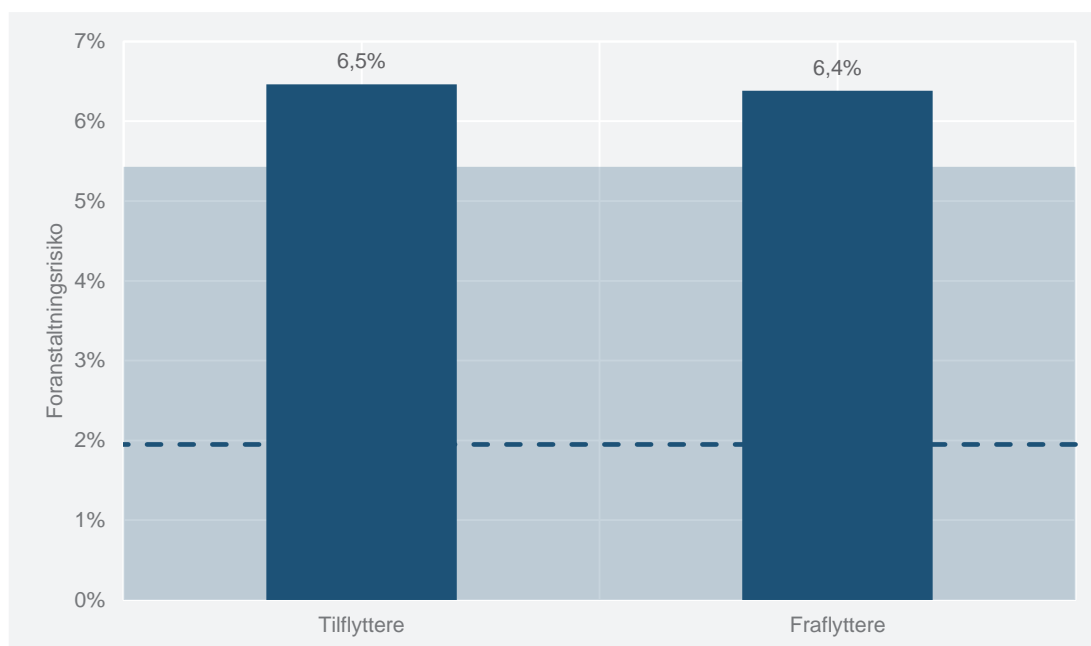
Ud fra modellen og de individuelle sandsynligheder kan vi med relativt stor præcision forudsige, hvilke børn der rent faktisk modtog en social foranstaltning i løbet af 2019. Den beregnede foranstaltningsrisiko for hvert barn har desuden den fordel i forhold til den faktiske visitation, at den ikke afhænger af den lokale visitationspraksis og derfor kan sammenlignes både på tværs af kommuner og på tværs af distrikter i en kommune. For alle børn afspejler den beregnede foranstaltningsrisiko således børnenes sandsynlighed for at modtage en social foranstaltning, hvis de alle mødes af en landsgennemsnitlig visitationspraksis.

Den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for børnene i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven bruges i dette notat til at sammenfatte den sociale børneprofil for til- og fraflytterbørnene i de to boligområder i ét enkelt mål, der trækker på en bred vifte af relevante oplysninger om børnenes sociale baggrund.

De statistiske analyser viser, at børns risiko for at modtage en social foranstaltning blandt andet stiger med alderen. Da foranstaltningsrisikoen i denne analyse anvendes som en generel social indikator frem for en præcis forudsigelse af antallet af visiterede børn, har vi valgt at neutralisere effekten af børnenes alder i beregningen af de individuelle foranstaltningsrisikoen. Herved sikres, at alle årgange har samme gennemsnitlige foranstaltningsrisiko, og at eventuelle forskelle mellem børnegrupperne ikke er drevet af, at gruppernes børn har forskellig gennemsnitsalder.

Figur 3.4 viser foranstaltningsrisikoen for alle 2-17-årige til- og fraflyttere i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven. Som det fremgår, er til- og fraflytterbørnenes gennemsnitlige foranstaltningsrisiko stort set ens. Begge børnegrupper ligger ca. et procentpoint over den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko for alle 2-17-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven.

Figur 3.4 Gennemsnitlig foranstaltningsrisiko for 2-17-årige til- og fraflyttere

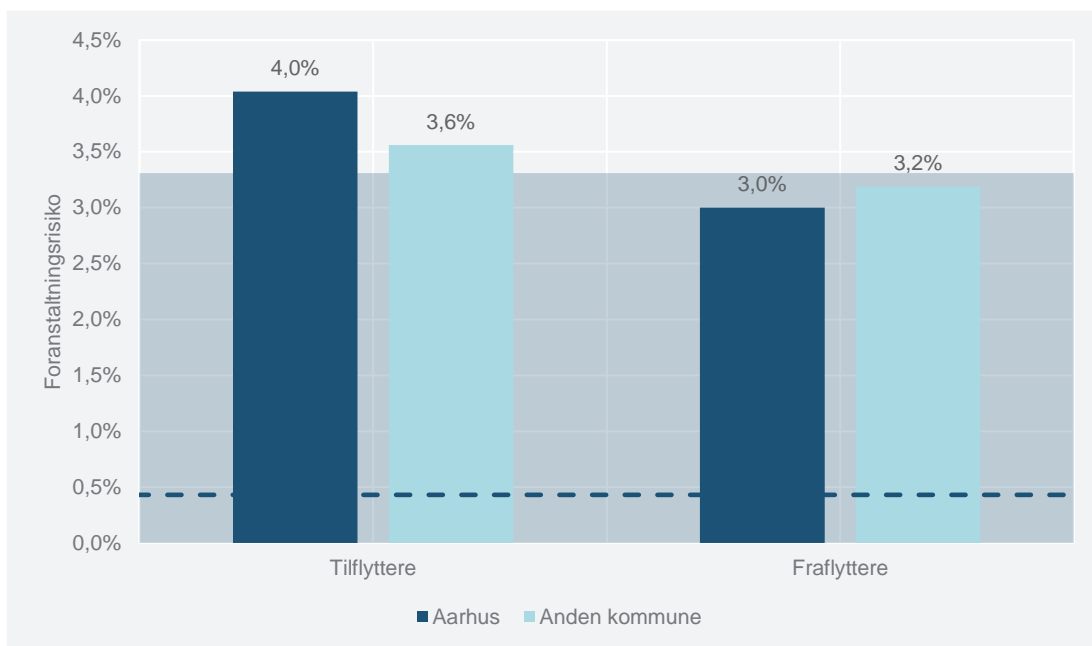

Note: Foranstaltningsrisikoen for alle 2-17-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er 5,4 pct. og er vist med figurens baggrundsfarve. Foranstaltningsrisikoen for 2-17-årige i hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (2,0 pct.). Der er i alt 160 2-17-årige tilflyttere, 278 2-17-årige fraflyttere og i alt 1.944 2-17-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven.

I alt flyttede blot 160 børn til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven i analyseperioden, mens 278 børn flyttede ud af de to boligområder. På grund af det relativt lave antal børn påvirkes gennemsnitsværdierne forholdsvis kraftigt af enkelte børn med særlig høj foranstaltningsrisiko. Når man ser på den mindre påvirkelige medianværdi, fås to forskellige billeder for til- og fraflytterbørnene. Medianværdien for tilflytterbørnene ligger ligesom gennemsnitsværdien over den tilsvarende værdi for alle børn i de to boligområder (3,6% vs. 3,3%). Derimod ligger fraflytterbørnenes medianværdi *under* den tilsvarende værdi for alle børn i de to boligområder (3,1% vs. 3,3%). Opgjort med medianværdien frem for gennemsnitsværdien ser fraflytterbørnene altså ud til typisk at have en lidt stærkere social baggrund end de fastboende børn, mens tilflytterbørnene fortsat ser ud til at have en relativt svag social baggrund.

Når man opdeler til- og fraflytterbørnene efter, om de er flyttet internt i Aarhus Kommune, eller om de er flyttet over kommunegrænsen i forbindelse med flytning ind eller ud af de to boligområder, så bliver antallet af børn i hver af de fire grupper endnu lavere – i to grupper lavere end 50. På grund af det lave antal observationer fokuserer Figur 3.5 nedenfor på medianværdien for foranstaltningsrisikoen i de fire grupper. Som det fremgår, er der ikke stor forskel på den typiske foranstaltningsrisiko for til- og fraflytterbørn, der hhv. er flyttet internt i Aarhus Kommune og hen over kommunegrænsen. Uanset om fokus er på kommuneinterne eller mellemkommunale flytninger, så har tilflytterbørnene typisk en højere foranstaltningsrisiko og dermed en svagere socioøkonomi end fraflytterbørnene. Forskellen er dog størst for de børn, som flyttede mellem to adresser i Aarhus Kommune (de mørkeblå søjler i Figur 3.5).

Figur 3.5 Foranstaltningsrisiko (medianværdi) for 2-17-årige til- og fraflyttere opdelt efter fra-/tilflytningssted

Note: Medianværdien for alle 2-17-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er 3,3 pct. og er vist med figurens baggrundsfarve. Medianværdien for 2-17-årige i hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (0,4 pct.). Der er i alt 160 2-17-årige tilflyttere, 278 2-17-årige fraflyttere og i alt 1.944 2-17-årige i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven.

Socioøkonomien for de 18-66-årige

Ligesom i hovedrapporten anvender vi i dette notat tre mål for de 18-66-åriges sociale baggrund: Den disponible indkomst, uddannelseslængden og andelen på offentlig forsørgelse. Boks 3.2 beskriver, hvordan de tre mål er opgjort. Studerende er konsekvent udeladt i opgørelserne, da der er tale om en særlig gruppe, der ikke kan siges at være socialt dårligt stillet på trods af lav gennemsnitsindkomst og relativt kort uddannelse (i forhold til indkomsten og uddannelseslængden for en færdiguddannet).

Boks 3.2 Opgørelse af indikatorer for de 18-66-åriges socioøkonomi

Uddannelseslængden opgøres med udgangspunkt i borgernes højeste fuldførte uddannelse. Variablen måler den normerede uddannelseslængde i antal år. Fx vil en færdiguddannet arkitekt (cand.arch.) have en uddannelseslængde på 18 år, uanset om uddannelsen er gennemført på normeret tid eller ej. De 18 år fremkommer som summen af:

- 10 år i grundskolen (der ses bort fra evt. 10. klasse)
- 3 år i gymnasiet
- 3+2 år på arkitektskolen

Den disponible indkomst er det beløb, en person har til boligudgifter, forbrug eller opsparing, når skatter og renter er betalt. Der tages udgangspunkt i al indkomst fra løn, overskud af egen virksomhed, pensioner og andre overførsler, renteindtægter og udbytter fra værdipapirer mv. Hertil lægges en beregnet lejeværdi af egen bolig for at sikre bedre sammenlignelighed mellem boligejere og lejere. Efterfølgende fratrækkes skatter, renteudgifter, betalte underholdsbidrag mv.

Den disponible indkomst er opgjort for 2019 og omregnet til 2020-niveau med forbrugerprisindekset.

Borgere på offentlig forsørgelse opgøres som borgere, der i 2019 havde en eller flere af følgende forsørgelsesyndelser som deres væsentligste indkomstkilde:

- Dagpenge
- Kontanthjælp, løntilskud til fleksjob mv.
- Sygedagpenge mv.
- Førtidspension

Borgere på efterløn medregnes ikke som modtagere af en offentlig forsørgelsesydelse i denne analyse.

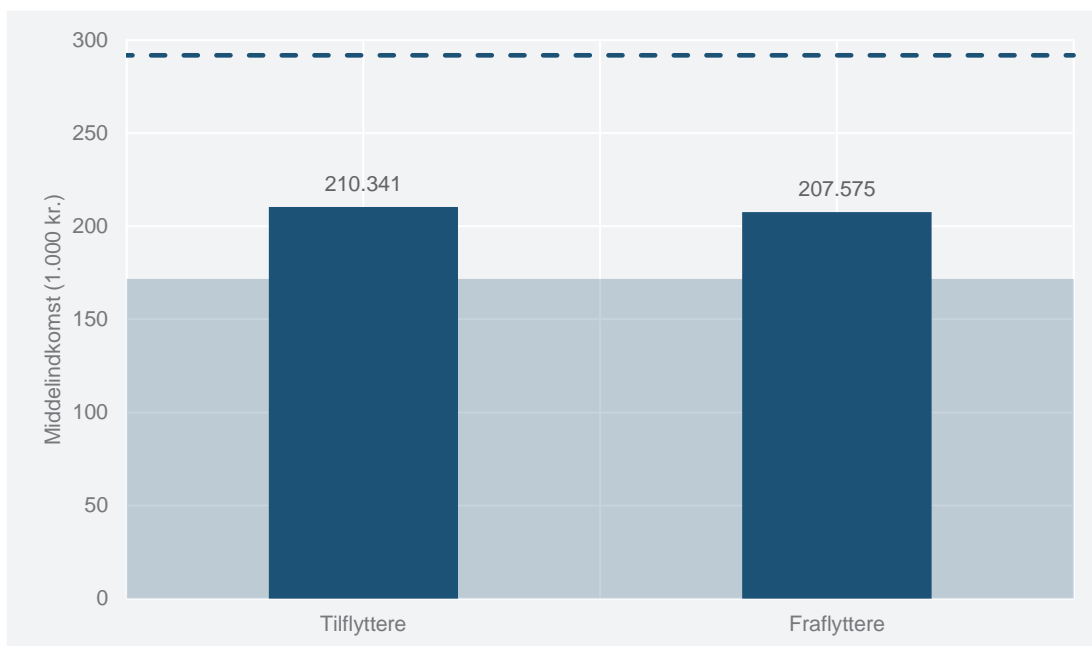
Alderskorrektio n af disponibel indkomst og uddannelseslængde

Med alderskorrektionen justeres de personlige indkomst- og uddannelsesværdier op eller ned, så de landsgennemsnitlige værdier for alle aldersgrupper (femårsintervaller) svarer præcis til gennemsnitsværdien på tværs af alle 18-66-årige, der ikke er under uddannelse.

At vi alderskorrigerer den disponible indkomst og uddannelseslængden vil reelt blot sige, at vi sammenligner indkomster og uddannelseslængder for personer på samme alderstrin.

Figur 3.6 viser den alderskorrigerede middelindkomst i 2019 for de 18-66-årige til- og fraflyttere, der ikke er studerende. Figurens baggrundsfarve viser den alderskorrigerede middelindkomst for alle 18-66-årige beboere i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven, der ikke var studerende i 2019. Det fremgår af figuren, at både til- og fraflytterne havde en gennemsnitlig indkomst, der var knap 40.000 kr. højere end beboerne i de to boligområder samlet set. Tilflytternes alderskorrigerede disponible indkomst var en smule højere end fraflytternes.

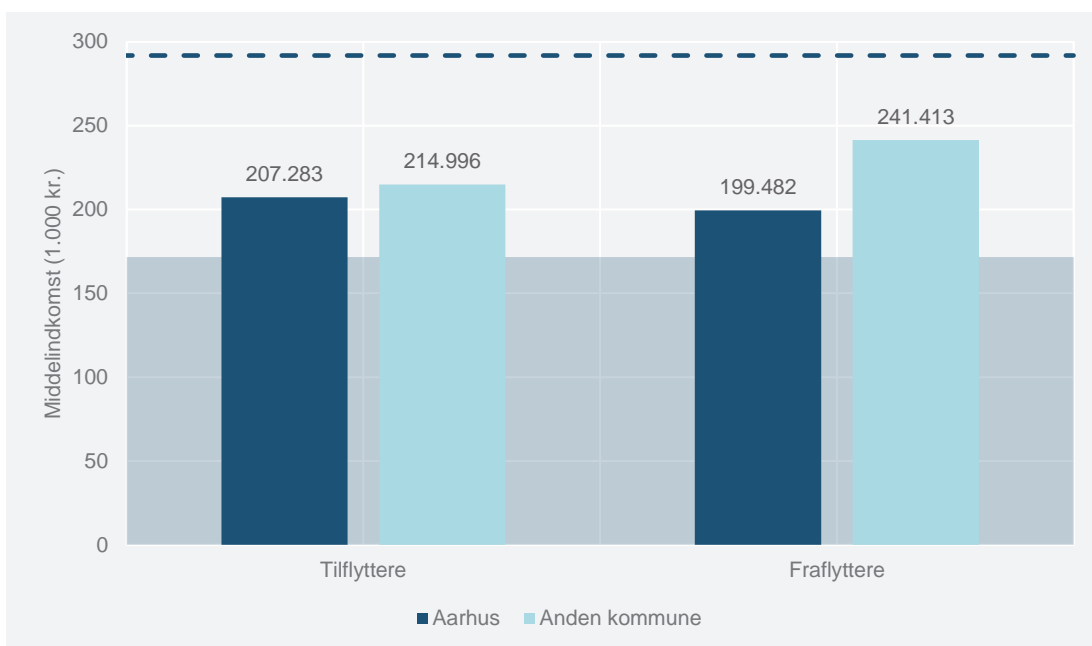
Figur 3.6 Alderskorrigeret middelindkomst pr. 31.12.2019 for 18-66-årige ikke-studerende til- og fraflyttere

Note: Den alderskorrigerede middelindkomst for alle 18-66-årige ikke-studerende i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er 171.704 kr. og er vist med figurens baggrundsfarve. Den alderskorrigerede middelindkomst for 18-66-årige ikke-studerende i hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (291.846 kr.).

Når vi deler til- og fraflytterne i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven op på, hvor de er flyttet fra eller til, så ser billedet ud som i Figur 3.7. Som det fremgår, er der ikke stor forskel på gennemsnitsindkomsten for de borgere, der er flyttet til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven fra en anden del af Aarhus Kommune, og de borgere, der er flyttet til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven fra en anden kommune. Derimod er der forholdsvis stor forskel på fraflytternes gennemsnitsindkomst, afhængigt af om de er flyttet til andre dele af Aarhus Kommune eller til en anden kommune.

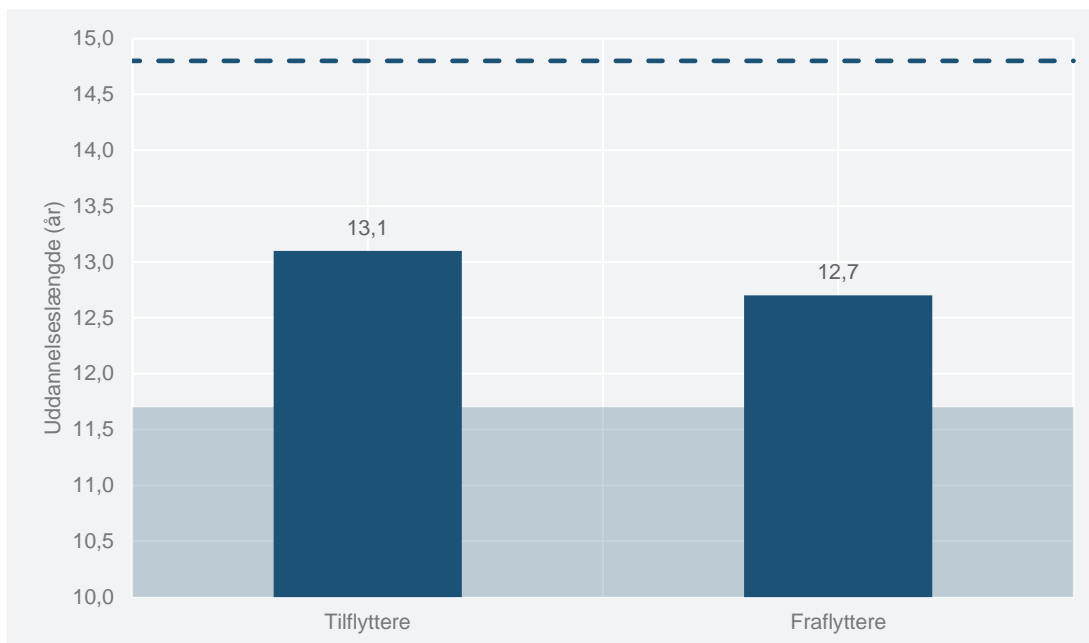
Figur 3.7 Alderskorrigeret middelindkomst pr. 31.12.2019 for 18-66-årige ikke-studerende til- og fraflyttere opdelt efter fra-/tilflytningssted

Note: Den alderskorrigerede middelindkomst for alle 18-66-årige ikke-studerende i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er 171.704 kr. og er vist med figurens baggrundsfarve. Den alderskorrigerede middelindkomst for 18-66-årige ikke-studerende i hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (291.846 kr.).

Figur 3.8 viser den alderskorrigerede uddannelseslængde for de 18-66-årige til- og fraflyttere, der ikke studerede i 2019. Både til- og fraflytterne havde en længere gennemsnitlig uddannelse end beboerne samlet set i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven, når der tages højde for deres alder. Tilflytterne havde i gennemsnit 1,4 års længere uddannelse, mens fraflytterne havde et enkelt års længere uddannelse end beboerne samlet set.

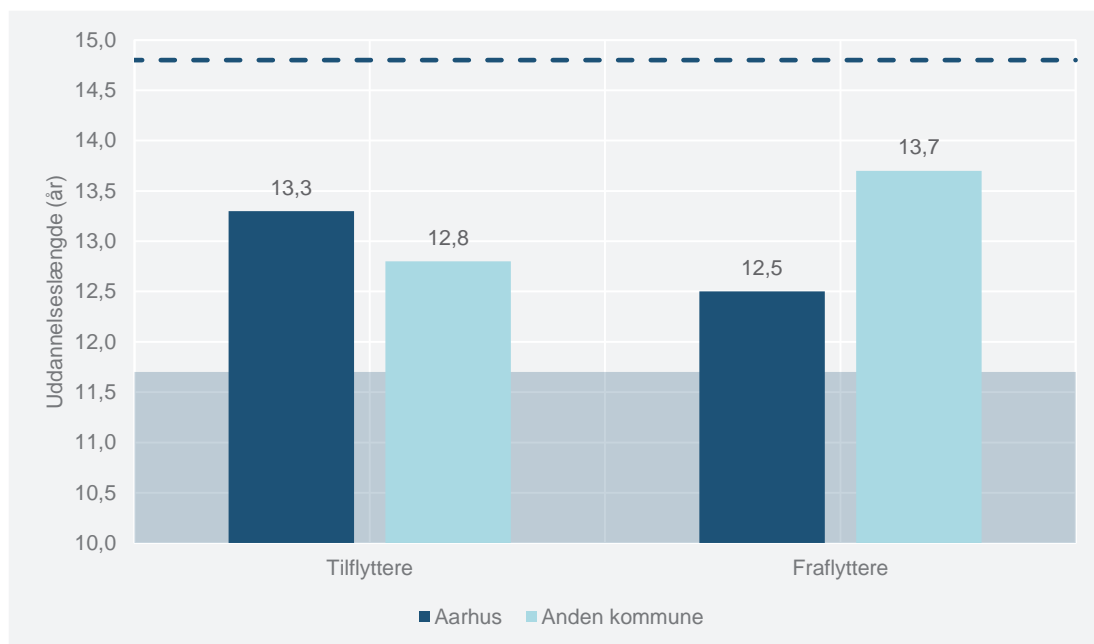
Figur 3.8 Alderskorrigeret uddannelseslængde pr. 31.12.2019 for 18-66-årige ikke-studerende til- og fraflyttere

Note: Den alderskorrigerede uddannelseslængde for alle 18-66-årige ikke-studerende i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er 11,7 år og er vist med figurens baggrundsfarve. Den alderskorrigerede uddannelseslængde for 18-66-årige ikke-studerende i hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (14,8 år).

I Figur 3.9 har vi opdelt tilflytterne til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven efter deres bopæl ved udgangen af 2017. Fraflytterne er tilsvarende opdelt efter deres bopæl ved udgangen af 2019. Figuren viser, at tilflyttere fra en anden del af Aarhus Kommune i gennemsnit havde 0,5 års længere uddannelse end tilflyttere fra en anden kommune. Omvendt havde de beboere, der flyttede fra Gellerup-Toveshøj og Bispehaven til en anden del af Aarhus Kommune, i gennemsnit 1,2 års kortere uddannelse end de borgere, der flyttede til en anden kommune. Billedet for fraflytternes uddannelseslængde svarer således til billedet i Figur 3.7 vedrørende fraflytternes disponible indkomst.

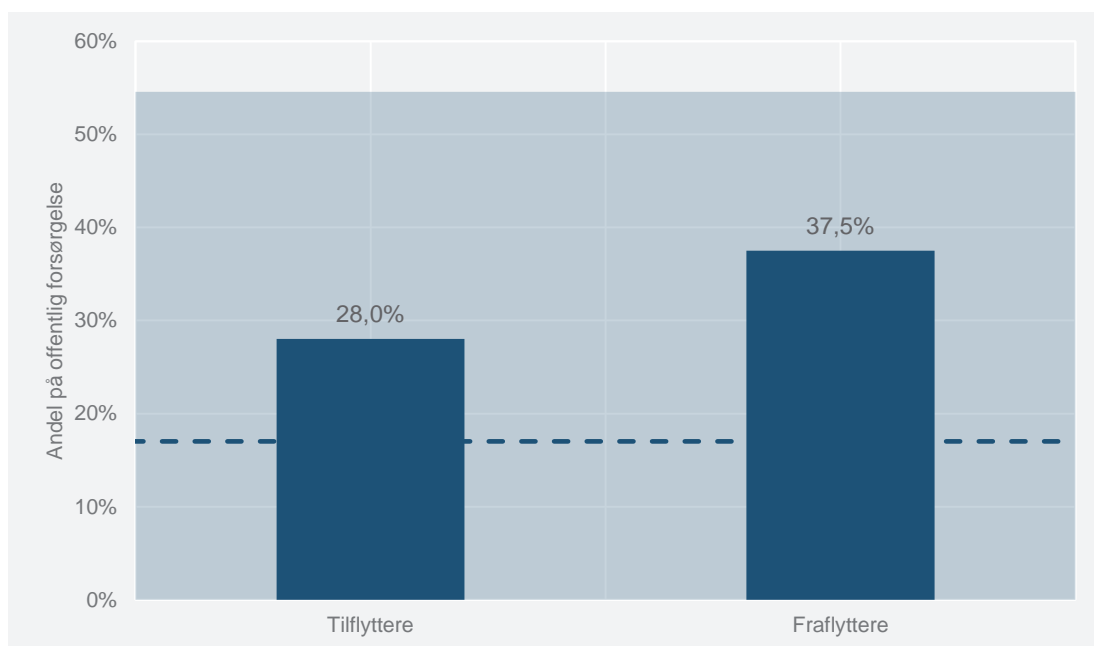
Figur 3.9 Alderskorrigeret uddannelseslængde pr. 31.12.2019 for 18-66-årige ikke-studerende til- og fraflyttere opdelt efter fra-/tilflytningssted

Note: Den alderskorrigerede uddannelseslængde for alle 18-66-årige ikke-studerende i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er 11,7 år og er vist med figurens baggrundsfarve. Den alderskorrigerede uddannelseslængde for 18-66-årige ikke-studerende i hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (14,8 år).

Figur 3.10 viser andelen af de 18-66-årige ikke-studerende til- og fraflyttere i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven, der var på offentlig forsørgelse i slutningen af 2019. Vi ser her den samme tendens for til- og fraflytternes socioøkonomi som ved gennemgangen af de to øvrige voksenmål ovenfor. Både til- og fraflyttere er bedre stillet socioøkonomisk end beboerne i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven samlet set. Andelen af borgere på offentlig forsørgelse er 26,6 procentpoint lavere blandt tilflytterne end blandt beboerne samlet set. Blandt fraflytterne er andelen på offentlig forsørgelse 17,1 procentpoint lavere end blandt beboerne samlet set.

Figur 3.10 Andel 18-66-årige ikke-studerende til- og fraflyttere på offentlig forsørgelse pr. 31.12.2019

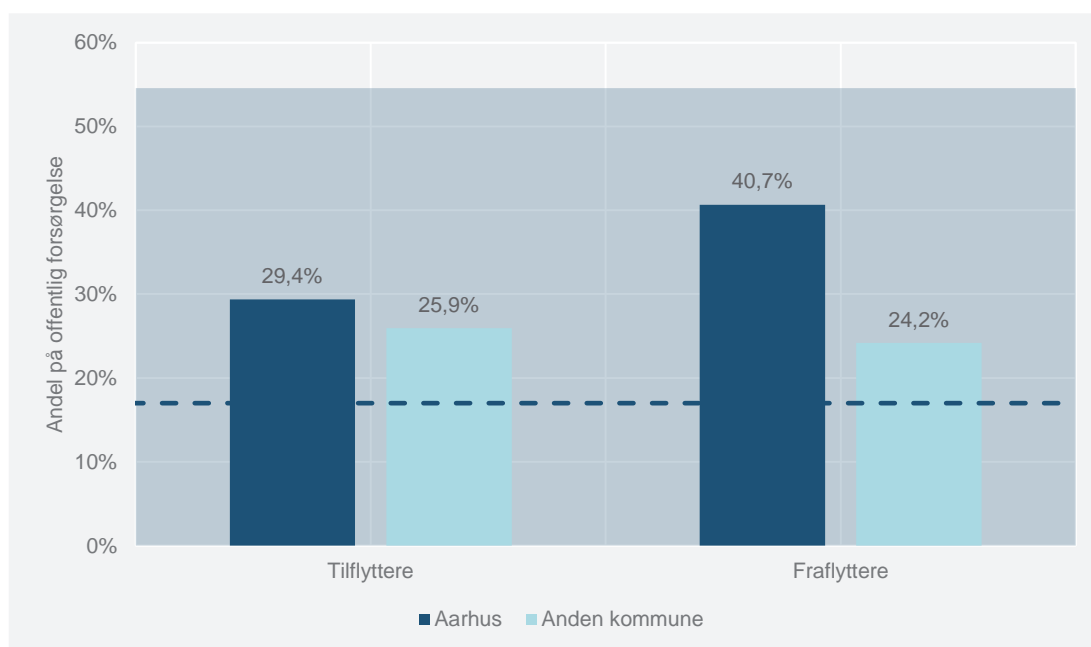

Note: Andel af alle 18-66-årige ikke-studerende i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven, der er på offentlig forsørgelse, er 54,6 pct. og er vist med figurens baggrundsfarve. Den tilsvarende andel for hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (17,0 pct.).

Det er i denne forbindelse værd at bemærke, at der i perioden frem til medio 2019 har været anvendt såkaldt kombineret udlejning i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven, og at der fra medio 2019 har været *udvidet* kombineret udlejning. Kombineret udlejning betyder, at personer med kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse som forsørgelsesgrundlag indenfor de seneste 6 måneder ikke kan flytte ind. Ved udvidet kombineret udlejning udvides antallet af ydelser, der forhindrer indflytning, til også at omfatte arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, førtidspension og personer i ressourceforløb. Det er derfor ikke overraskende, at der flytter færre personer til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven på overførselsindkomst, end der bor i området i forvejen.

Når vi opdeler til- og fraflytterne i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven efter det sted, de er flyttet fra eller til, så tegner der sig et billede svarende til billedet i Figur 3.7 vedrørende disponibel indkomst. Figur 3.11 viser, at der blandt fraflytterne særligt var mange modtagere af offentlig forsørgelse blandt de borgere, som flyttede til en anden del af Aarhus Kommune. De voksne borgere, der flyttede fra Gellerup-Toveshøj og Bispehaven til et sted uden for Aarhus Kommune, havde altså også på denne parameter en stærkere socioøkonomi end de borgere, der blot flyttede til en anden del af kommunen. For tilflytterne var der ikke nogen væsentlig forskel på forbruget af offentlige forsørgelsesydelser mellem de borgere, der flyttede til de to boligområder fra en adresse i eller uden for kommunen.

Figur 3.11 Andel 18-66-årige ikke-studerende til- og fraflyttere på offentlig forsørgelse pr. 31.12.2019 opdelt efter fra-/tilflytningssted

Note: Andel af alle 18-66-årige ikke-studerende i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven, der er på offentlig forsørgelse, er 54,6 pct. og er vist med figurens baggrundsfarve. Den tilsvarende andel for hele Aarhus Kommune er vist med den stiplede linje (17,0 pct.).

Opsummerende om til- og fraflytternes socioøkonomi

Når vi ser på de 18-66-årige, der flyttede til og fra Gellerup-Toveshøj og Bispehaven i analyseperioden, så tegner der sig et ret entydigt billede. På de valgte parametre var både til- og fraflyttere gennemsnitligt set bedre stillet socioøkonomisk end de borgere, der boede i de to boligområder ved udgangen af 2019.

Generelt var socioøkonomien for de voksne tilflyttere lidt stærkere end fraflytternes. Tilflyttere fra andre dele af Aarhus Kommune og tilflyttere fra resten af landet var nogenlunde lige godt eller dårligt stillet socioøkonomisk, mens der var større forskel på de to grupper af fraflyttere. Voksne borgere, der flyttede fra Gellerup-Toveshøj og Bispehaven til et andet sted i Aarhus Kommune, var gennemsnitligt dårligere stillet socioøkonomisk end borgere, der flyttede til en anden kommune.

For de 2-17-årige er billedet lidt anderledes. De børn, der flyttede til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven, havde således generelt en højere foranstaltningsrisiko og var dermed mere sårbare end børnene i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven samlet set. For fraflytterbørnene afhænger billedet af, om der fokuseres på den gennemsnitlige foranstaltningsrisiko eller medianværdien. Endelig ser der ikke ud til at være nævneværdig forskel på børn, som flyttede internt i Aarhus Kommune, og de børn, som flyttede over kommunegrænsen i forbindelse med flytning ind eller ud af de to boligområder.

Et paradoks og en forklaring

De forskellige udsagn om socioøkonomien for børn hhv. voksne, som flyttede til Gellerup-Toveshøj og Bispehaven i analyseperioden, udgør umiddelbart et paradoks. Index100 har undersøgt to mulige forklaringer på dette paradoks: 1) De tilflyttede voksne forsørgere var mere sårbare end ikke-forsørgerne på de tre voksenindikatorer, og 2) Tilflytterbørnene var kendetegnet ved sociale sårbarheder, som ikke indfanges af de tre voksenindikatorer. Det er forklaring nummer to, som viser sig at have betydning.

Hvad angår forklaring nummer ét, kunne de forskellige konklusioner for børn og voksne teoretisk set afspejle forskellige sociale profiler blandt de voksne tilflyttere med og uden børn. Når vi alene stiller skarpt på voksne forsørgere, finder vi imidlertid grundlæggende de samme mønstre som i den brede voksenkortlægning. Dvs. relativt høje disponible indkomster blandt tilflytterne i forhold til alle voksne forsørgere i de to boligområder og tilsvarende relativt lange uddannelser og relativt få modtagere af offentlig forsørgelse.

Hvad angår forklaring nummer to, skal man være opmærksom på, at børnenes foranstaltningsrisiko er beregnet ud fra i alt 56 forskellige baggrundsvARIABLE og dermed tegner et bredere billede af børnenes (og deres forældres) sociale baggrund end de tre voksenindikatorer.

Nærmere analyse af de 10 baggrundsvARIABLE, som har størst betydning for børnenes foranstaltningsrisiko, viser, at både til- og fraflytterbørnenes gennemsnitlige foranstaltningsrisiko trækkes op af, at mange af dem ikke har samboende forældre. Mens knap 60 pct. af alle børn i de to boligområder havde samboende forældre ved udgangen af 2019, så var det kun tilfældet for hhv. 47 og 46 pct. af til- og fraflytterbørnene. Variablen for samboende forældre er den mest betydningsfulde enkeltvariabel i den statistiske model for børnenes foranstaltningsrisiko.

Nogle variable i den statistiske model måles som gennemsnit eller typetal i de fem år op til 2019. For tilflytterbørnene gælder, at deres mødre i relativt stort omfang havde haft kontanthjælp som den primære indtægtskilde i de fem foregående år, selvom de i flere tilfælde var i beskæftigelse ved udgangen af 2019. Ved udgangen af 2019 havde 42 pct. af alle børn i de to boligområder således en mor, der havde haft kontanthjælp som sit primære indtægtsgrundlag i de foregående fem år. Til sammenligning var andelen blandt tilflytterbørnene helt oppe på 52 pct. Vi finder en lignende, men væsentligt mindre, forskel for tilflytterbørnenes fædre. Variablen for mødrenes træk på kontanthjælp er den næstmest betydningsfulde enkeltvariabel i den statistiske model for børnenes foranstaltningsrisiko.

For fraflytterbørnene gælder omvendt, at "kun" 34 pct. af deres mødre havde haft kontanthjælp som det primære indtægtsgrundlag i de foregående fem år. Også fraflytterbørnenes fædre havde i relativt lille omfang haft kontanthjælp som indtægtsgrundlag i de foregående fem år.

Sammenfattende kan de forskellige vurderinger af socioøkonomien for tilflyttede børn og voksne altså forklares med, at børnene og deres forældre er socialt sårbare på nogle parametre, som ikke indfanges af de tre voksenindikatorer, men som indfanges af de 56 variable, der indgår i beregningen af børnenes foranstaltningsrisiko. Særligt to forhold ser ud til at have betydning for den relativt høje foranstaltningsrisiko blandt tilflytterbørnene: For det første havde relativt mange tilflytterbørn ikke samboende forældre ved udgangen af 2019. For det andet havde forældrene til relativt mange tilflytterbørn haft kontanthjælp som det primære indtægtsgrundlag i de foregående fem år. Dette på trods af, at de tilflyttede forsørgere i relativt lille omfang var på offentlig forsørgelse ved udgangen af 2019.

TEKNIK OG MILJØ
Aarhus Kommune

